

Eesti keele täiendusõppe materjal
„Pille ja Lauri lood”
vene õppekeelega põhikooli lõpetanud
vaegkuuljatele

Õpetajaraamat

Õppekomplekt on valminud Euroopa Sotsiaalfondist rahastatava programmi „Keeleõppe arendamine 2011-2013“ raames.

Tartu 2012

Sisukord

I.	Taustainformatsioon	lk 6
II.	Õppematerjali vajaduse põhjendus	lk6
III.	Õppematerjali sihtrühm ja keeletase	lk 6
IV.	Õppematerjali koostamise põhimõtted	lk 7
V.	Õppematerjali eesmärgid ja ülesanded	lk 7
VI.	Õppematerjali ülesehitus	lk 8
VII.	Õpetuse rõhuasetused tulenevalt kuulmispuudega õppijate kõne iseärasustest	lk 9
VIII.	Sõnavaratöö põhimõtted	lk 10
IX.	Töölehtede tingmäärgid	lk 11
X.	Õppematerjali kasutamise ligikaudne ajakulu	lk 11
XI.	Õppematerjali kasutamise üldpõhimõtted	lk 11
XII.	Oodatavad õpitulemused	lk 12
XIII.	Mida peaks õpetaja teadma kuulmispuudega õppijatele tundi andes	lk 12
XIV.	Praktilised juhised tööks õppematerjaliga:	
	Surdoloogpeediline korrektsioon (Ulvi Raidla)	lk 14
	Tööleht 1	
	Tööleht 2	
	Tööleht 3	
1.	Esimene kohtumine (Katrín Kisand)	lk 20
	1.1. Saame tuttavaks: Pille ja Lauri	
	1.2. Pille kaotab rahakoti	
	1.3. Pille ja Lauri esimene kohtumine	
	1.4. Lauri helistab Pillele	
	1.5. Mida teha, kui dokumendid on kadunud?	
2.	Teine kohtumine (Katrín Kisand)	lk 22
	2.1. Kohvikus	
	2.2. Pille ja Lauri kohvikus	
	2.3. Toidu tellimine ja laua reserveerimine	
	2.4. Pille ja Lauri saavad tuttavaks	
	2.5. Enesetutvustuse koostamine	
3.	Kinos (Tea Aavik)	lk 25
	3.1. Kinokava ja filmiliigid	
	3.2. Kinopileti ostmine	
	3.3. Pille ja Lauri kinos	
	3.4. Käitumine kinos	
	3.5. Pille lemmiknäitleja	

4.	Jalutuskäik Tartus (Ulvi Raidla)	lk 27
4.1.	Ilm	
4.2.	Lauri helistab Pillele	
4.3.	Tee küsimine ja juhatamine	
	4.4. Pille küsib teed	
4.5.	Pille ja Lauri jalutavad linnas	
5.	Perearsti juures (Anu Kolk)	lk 29
5.1.	Kehaosad ja kaebused	
5.2.	Lauri on haige	
	5.3. Lauri perearsti juures	
5.4.	Apteegis	
6.	Kuulmiskeskuses (Ulvi Raidla)	lk 31
6.1.	Pille registreerub kõrvaarsti vastuvõtule	
	6.2. Pille kuulmiskeskuses I	
6.3.	Pille kuulmiskeskuses II	
6.4.	Pille kuulmiskeskuses III	
6.5.	Müra kahjustab kuulumist	
6.6.	Kuulmishoid	
7.	Ilu ja tervis (Tea Aavik)	lk 33
7.1.	Ilu ja tervis. Kõige pikemad juuksed	
7.2.	Ilusalongis	
	7.3. Pille ja Lauri juuksuris	
7.4.	Lauri valib Pillele kingitust	
7.5.	Pille ja Lauri on tervisekeskuses	
8.	Riidepoes (Liivi Lubi)	lk 35
8.1.	Riietus	
8.2.	Riidekaupluses	
	8.3. Pille ja Lauri riidepoes	
8.4.	Lauri valib pükse	
8.5.	Kliendikaardi taotlemine	
9.	Eriala valimine, edasiõppimisvõimalused (Liivi Lubi)	lk 37
9.1.	Ametid ja tegevusalad	
9.2.	Pille tulevikuplaanid	
	9.3. Pille karjäärinõustaja juures	
9.4.	Elukutse valimine	
9.5.	Avalduse kirjutamine	
10.	Ohuolukorrad ja abi kutsumine (Inga Brin)	lk 39
10.1.	Esmaabivahendid	
	10.2. Pille ja Lauri kutsuvad abi	
10.3.	Lauri isa on haige	
10.4.	Pille sõbrannaga juhtub õnnetus	
10.5.	Tuleohutus	
10.6.	Tulekahju ja põletus	

11. Reisimine (Katrín Kisand) lk 41
- 11.1. Eestima
 - 11.2. Pille ja Lauri pakivad kohvrit**
 - 11.3. Reisiplaani tegemine
 - 11.4. Piletite ostmine
 - 11.5. Pille ja Lauri reisir
 - 11.6. Pille ja Lauri on Kihnu saarel
12. Korterir üürimine (Katrín Kisand) lk 43
- 12.1. Pille unistab oma kodust
 - 12.2. Pille ja Lauri uurivad üürikuulutusi
 - 12.3. Pille ja Lauri valivad korterit**
 - 12.4. Pille ja Lauri kirjutavad kuulutuse
 - 12.5. Laurile helistab kinnisvaramaakler
13. Korterir remont (Inga Brin) lk 45
- 13.1. Korter vajab remonti
 - 13.2. Ehituspood
 - 13.3. Pille ja Lauri kujundavad kodu
 - 13.4. Lauri ehituspoes
 - 13.5. Pille ja Lauri valivad tapeeti**
14. Korterir sisustamine (Ulvi Raidla) lk 47
- 14.1. Pille ja Lauri uus kodu
 - 14.2. Pille ja Lauri valivad mööblit
 - 14.3. Kodumasinad ja kodutehnika
 - 14.4. Pille ja Lauri elektroonikapoes, tarbija õigused**
15. Töö otsimine (Liivi Lubi) lk 50
- 15.1. Lauri otsib tööd
 - 15.2. Töökuulutused
 - 15.3. CV koostamine
 - 15.4. Lauri töövestlusel**
 - 15.5. Soovitusi töövestluseks
16. Turul ja toidupoes (Inga Brin) lk 52
- 16.1. Pille ja Lauri on toidupoes
 - 16.2. Toidupoes on soodushinnad
 - 16.3. Pille ja Lauri turul**
 - 16.4. Pille ja Lauri valivad puuvilju
 - 16.5. Pille koostab ostunimekirja
 - 16.6. Pille ja Lauri küpsetavad kooki
17. Soolaleivapidu (Anu Kolk) lk 54
- 17.1. Pille ja Lauri kutsuvad külalisi
 - 17.2. Köögis
 - 17.3. Pille ja Lauri valmistavad pitsat
 - 17.4. Pille ja Lauri ootavad külalisi**
 - 17.5. Pillel ja Lauril on külalised

18. Liikluses (Tea Aavik)	lk 56
18.1. Tänaval	
18.2. Pille ületab vales kohas teed	
18.3. Lauri rikub liiklusseadust	
18.4. Protokoll, seletuskiri ja volikiri	
18.5. Pille saab tähitud kirja	
19. Sport (Inga Brin)	lk 58
19.1. Spordialad	
19.2. Spordisaated	
19.3. Spordiklubi trenniajad	
19.4. Spordivarustus	
19.5. Pille ja Lauri spordiklubis	
19.6. Kurtide olümpiamängud	
20. Saame hakkama! (Ulvi Raidla)	lk 60
20.1. Kuulsaid vaegkuuljaid ajaloost	
20.2. Annely Ojastu ja Merike Mändsoo	
20.3. Kristel Laansoo ja Kristi Kallaste	
20.4. Urmas Haus ja Eero Pevkur	
20.5. Harjutused	
20.6. Jüri Jaanson	
XV. Testide korraldamise ja hindamise juhend	lk 62
XVI. Testid omandatud osaoskuste hindamiseks (A- ja B-variant)	lk 64

I. Taustainformatsioon

Kuulmispuude* esinemissagedus on umbes 6–6,5% (kurtus 1:1000; kergem kuulmispuue 6:1000). Eri andmetel on Eestis kuulmispuudega inimesi 10-20% elanikkonnast. Lisaks kaasasündinud või väikelapseas omandatud kuulmislangusele nõrgeneb paljudel inimestel kuulmine elu jooksul. Kuulmispuudega lapsed saavad põhihariduse vabariigi kahes erikoolis: Tartu Hiie Koolis (eesti keelt õpetatakse kui emakeelt) ja Tallinna Heleni Koolis (eesti keelt õpetatakse kui A-võõrkeelt). Lisaks õpib kuulmispuudega õpilasi koos kuuljatega tavakoolides; gümnaasiumiharidust saab omandada Tallinna Heleni Koolis või tavakoolides. Venekeelse põhihariduse omandamine on kuulmispuudega õpilastel võimalik kahe kooli eriklassis (Narva Paju Koolis ja Tallinna 53. Keskkoolis).

Kuulmispuudega kaasnevad enamasti hääldepuuded ja mahajäämus kõne üldises arengus. Seetõttu vajavad ka täiskasvanud vaegkuuljad keeleliste oskuste parandamiseks täiendusõpet. Sagedased on suhtlemisprobleemid kuuljatega – ei julgeta rääkida, sest häbenetakse võimalikke vigu. Vähese keelekasutuse tõttu kipuvad koolis õpitud oskused ununema – eriti kui eesti keelt on õpitud võõrkeelena ja igapäevane suhtlusringkond ning keelekeskkond on teistsugune (venekeelne, viipekeelne). Vähene keeleoskus võib raskendada nii igapäevaelus toimetulekut kui ka töö leidmist.

II. Õppematerjali vajaduse põhjendus

Ilma suulise ja kirjaliku väljendusoskuseta ei ole võimalik tänapäeva infoühiskonnas hakkama saada. Keeleline pädevus – riigikeele mõistmine ja kasutamine ning funktsionaalne keeleoskus – on üks eduka toimetuleku eeldusi. Oluline on, et ka erivajadusega noor suudaks nii kirjalikest allikatest kui ka igapäevasest suhtlusest enda jaoks vajalikku informatsiooni hankida, uusi teadmisi omandada ning oma mõtteid ja soove kaasvestlejale selgeks teha. Seetõttu on vaja õppematerjali, mis aitaks õpitut meelde tuletada ja suhtlemisjulgust arendada.

Spetsiaalselt kuulmispuudega õppijatele loodud õppematerjale on Eestis seni suhteliselt vähe. Käesoleva õppematerjali loomise tingis vajadus tagada erivajadusest (ja teisest keelekeskkonnast) hoolimata kõigile õppijatele võrdsed võimalused omandada võimetekohane ja tänapäevane haridus, parandada õpimotivatsiooni, kujundada õpioskusi ja positiivseid väärtushinnanguid, suurendada enesekindlust ja veendumust toimetulekuks. Eesmärk on avardada kuulmispuudega õppijate võimalusi leida tööturul rakendust: arendada sotsiaalset ja emotsionaalset enesekindlust ning aidata kaasa isiksuse arengule, kes saab hakkama iseseisvalt, kuid suudab teha ka koostööd ning oskab hinnata oma võimalusi edasiõppimisel, elukutse ja töö valikul.

III. Õppematerjali sihtrühm ja keeletase

Õppematerjali **sihtrühm** on eelkõige vene õppekeelega põhikooli lõpetanud kuulmispuudega noored, kes on algteadmised eesti keelest juba omandanud, kuid vajavad täiendavaid võimalusi õpitud oskuste kinnistamiseks.

* Kuulmispuudega on inimene, kelle kuulmislangus ületab 25 dB. Kurdiaks loetakse inimest, kelle kuulmislangus on alla 80 dB (tavalise vestluse tugevus on umbes 60 dB).

Materjal vastab Euroopa keeleõppe raamdokumendi **keeletaseme A2** nõuetele ja on lisamaterjalina kasutatav ka eesti õppekeelega vaegkuuljate või kurtide kooli III kooliastme kõnearendustundides.

IV. Õppematerjali koostamise põhimõtted

Käesoleva eesti keele täiendusõppematerjali „Pille ja Lauri lood” koostamisel **on lähtunud reaalsest vajadusest** sõnavara ja lauseehituse poolest sobivate igapäevaeluga seotud harjutusvara järele, mis

- arvestab ja toetab õppijate kõne arengut;
- on eakohane ja huvipakkuv;
- on sisult mitmekülgne ja jõukohane;
- võimaldab anda uusi teadmisi, parandada hääldusoskusi ja arendada nii lugemistehnikat kui ka funktsionaalse lugemise oskust;
- laiendab sõnavara ning toetab verbaalse suhtlemise arengut;
- võimaldab tänapäevaste töövõtete ja vahendite abil õpitavat visualiseerida ning tuua õppetundidesse vaheldust (IKT kasutamine tunnis ning atraktiivne videomaterjal);
- on kergesti kättesaadav (elektroniline keskkond);
- võimaldab iseseisvalt ja sobivas tempos harjutada ning saada oma tegevuse kohta tagasisidet; vajaduse korral korduvalt harjutada (e-harjutused).

Õppematerjal **pakub võimaluse** varasemaid keeleteadmisi praktiliselt kasutada ning hääldusoskust aktiveerida. Materjali koostamisel on järgitud kuulmispuudest tulenevaid nõudeid sõnavara ja keelelise ülesehituse suhtes ning on lähtunud põhikooli riiklikus õppekavas toodud tunnetuslik-kommunikatiivsete ja regulatiiv-kommunikatiivsete kõnefunktsioonide arendamise eesmärkidest. Õpetamise sisuks on motiveeritud situatsioonülesanded, mis koonduvad järgmiste kõnefunktsioonide ümber: teadmiste omandamine, info edastamine; teabe, selgituste ja abi küsimine; nõu andmine ja teabe/selgituste jagamine; nähtu, loetu, kuuldu ja kogetu kirjeldamine; pöördumine soovi, palve või ettepanekuga kellegi poole; ettepanekule /korraldusele /kutsele reageerimine nõustumise, keeldumise või omapoolse ettepanekuga jms.

V. Õppematerjali eesmärgid ja ülesanded

- põhiteadmiste kinnistamine eesti keelest ja õigekirjast;
- sõnatähenduste täpsustamine, olemasolevate keeleüksuste kasutamise korrigeerimine;
- suhtlemiseks vajaliku sõnavara aktiveerimine, verbaalse suhtlemise arendamine, õige häälduse ja intonatsiooni kasutamine;
- teadliku lugemise oskuste kujundamine, teabe leidmine kirjalikest allikatest ja internetist ning selle töötlemine (kuulutused, sildid, kinokavad, sõiduplaanid, reklaamid jms);
- suultlugemisoskuse ja kuulmistaju arendamine;
- iseseisva kõne motiveerimine vastavate situatsioonide abil;
- eri liiki tekstide (elulugu, avaldus, seletuskiri, taotlus, kaebus jms) eesmärgipärane kirjutamine ja korrektne vormistamine;
- sõnaseletuste leidmine sõnastikust, sõnaraamatust ja veebist.

VI. Õppematerjali ülesehitus

Õppematerjal „Pille ja Lauri lood” **koosneb** õppevideotest, e-harjutustest ja väljatrükitavatest töölehtedest. Eraldi osana on harjutusvara surdologopeediliseks korrigeerimiseks. Lisaks kuulub komplekti ka õpetajaraamat.

Õppematerjal **väärtustab** funktsionaalset kirjaoskust ja eesti keelt kui avaliku suhtluse vahendit ning **toetab** sotsiaalsete ja suhtluspädevuste arengut (suulise ja kirjaliku suhtlemise oskused, suhtluspartneri arvestamine, info hankimine, oma arvamuse kujundamine ja sõnastamine jms).

Õppematerjali „Pille ja Lauri lood” **on katsetatud** kuulmispuudega laste koolis (Tartu Hiie Kool) III kooliastme õpilastega ja Narva Paju Koolis vene õppekeelega õppivate laste tundides. Materjali autorid on kuulmispuudega laste pikaajalise töökogemusega õpetajad.

Töölehed ja harjutused (kokku 120 lk) **on vormistatud** tekstiõppesprogrammis Word A4 formaadis, mis annab õpetajale võimaluse neid õppijate vajadustest lähtuvalt korrigeerida. Ennetamiseks eri arvutites tarkvara mitteühildumisest tekkida võivaid probleeme, on töölehed salvestatud ka PDF-variandis – sel juhul korrigeerimisvõimalus puudub.

Õppetunde on soovitatav läbi viia **ruumis**, kus igal õppijal on kasutada arvuti ning õpitavat materjali on võimalik videoprojektori abil seinale näidata. Õppevideote jälgimiseks on vajalik helivõimendusüsteem (kõlarid ja/või kõrvaklapid). Täiendava info leidmiseks ja õppijate iseseisvaks tööks on vajalik internetiühendus. Õpetajal peaks olema töölehtede printimise võimalus.

Õppematerjal **on jaotatud** peatükkidesse, mis omakorda koosnevad mitmest alateemast. 19 peatükki sisaldavad lühilugusid kahest noorest inimesest, Pillest ja Laurist. Materjal on sisu poolest terviklik, kuid ükski teema ei eelda ilmingimata eelmise läbimist. Ülesannete raskusaste varieerub, mis võimaldab materjali kasutada eri keeletasemega õppijatel. Keerukamad ülesanded on tähistatud tärniga (*) ning mõeldud tugevamatele õppijatele lisatäienduseks tunnis või koduseks tööks. Õpetajal on võimalik vabalt valida nii teemade käsitlemise järjekorda kui ka ülesannete raskusastet. Et kuulmispuudega õppijad toetuvad info hankimiseks ja selle kinnistamiseks valdavalt nägemismeelele, on töölehed illustreeritud. Iga töölehe juurde kuuluvad tekstipõhised **sõnaseletused** eesti-vene keeles. Lisaks on koostatud koondsõnastik, mis hõlmab kõikide peatükkide sõnavara.

Andmaks erivajadusega õppijatele võimaluse n-õ tegelastega samastuda, on üks peategelane, Pille, kuulmispuudega. Materjali katsetamisel kuulmispuudega laste koolis selgus, et õpilastel tekkis kohe suurem huvi Pille kui oma kogukonna liikme tegemiste vastu ja seeläbi paranes märgatavalt ka õpimotivatsioon.

Õppematerjali viimane on edulugude teema „Saame hakkama!”, mis sisaldab näiteid kuulsate vaegkuuljate/kurtide elust ning on positiivseks eeskujuks eduka toimetuleku võimalustest. Teemakäsitlemise võtab kokku endise tippportlase ja praeguse riigikogulase Jüri Jaansoniga videopöördumine, milles tuuakse välja tähtsaim omadus, mis (kuulmis)puudega inimesel peab olema – see on eneseusk.

Töölehtede **tekstid ja harjutused** on temaatiliselt ning sõnavaraliselt seotud vastava videoklipiga. Õpetajaraamatu sisukorras on esitatud alateemade täpsem loetelu, kus õppevideot sisaldava teema nimetus on trükitud jämedamas kirjas. Harjutusvara on valitud võimalikult eritüübiline: lünk- ja sobitusharjutused, korrekatuurharjutused, funktsionaalse lugemise ülesanded, rühmitamine, tabelite täitmine, küsimustele vastamine, lühidialoogide mõistmine ning nende analoogia alusel koostamine. Õppematerjal sisaldab ka veebikeskkonnas täidetavaid elektroonilisi harjutusi.

Lavastatud **videoklipid** põhinevad autorite koostatud stsenaariumitel ning sisaldavad igapäevaseid suhtlusolukordi sõnavara aktiveerimiseks. Stseenides mängivad kutselised näitlejad, igas stseenis osaleb 2–3 tegelast. Videotes kajastatud situatsioonid, millesse peategelased Pille ja Lauri satuvad, on valitud võimalikult elulähedased ja lahendatud läbi huumoriprisma. Kindlustamaks vaataja huvi ja elavdamaks õppetundi, on stseenide kõrvaltegelasi kujutatud pisut värvikamalt, „ülevõimendatult“. Õppematerjali katsetamine kinnitas selle võtte vajalikkust – kõrvaltegelaste käitumine käivitas tunnis ootuspärase arutelu, mis oli veidrat ja kuidas võinuks teha teisiti. Videograafika ning vajaduse korral sisse-väljalülitatavad subtiitrid (kasutades ekraani all oleval tööriistade ribal **cc**-nuppu) hõlbustavad õppimisprotsessi ning muudavad selle atraktiivsemaks. Olenevalt sisust on klippide pikkuseks 1,5–2 minutit. Videod on kättesaadavad veebikeskkonnas. Selleks, et kuulmispuudega õppijad mõistaksid videoid paremini, on dialoogid esitatud ka kirjalikult vastava teema töölehel.

Eraldiseisva osana kuulub õppematerjali komplekti hääldusharjutuste peatükk „**Surdologopeediline korrektsioon**“*, mille töölehed on kasutatavad koos vastavate videotega. Surdologopeedilises osas tutvustatakse nii häälduse kui ka kuulmisega seonduvat: materjal sisaldab graafikat ja selgitusi eesti keele häälikute õige häälduse kohta; juhiseid erinevatele meeltele toetumiseks hääliku õppimisel; enesekontrolli võtteid õige häälduse saavutamiseks jms. Videomaterjal iga hääliku kohta on jaotatud alalõikudesse KUULEN / NÄEN / TUNNEN / TEAN / HARJUTAN ning annab õppijale võimaluse oma hääldusoskusi iseseisvalt parandada (raskemate häälduspuuete korral on soovitatav harjutada spetsialisti juhendamisel). Peatükk „Surdologopeediline korrektsioon“ on mõeldud põhimaterjali lisana, kuid on kodulehel siiski esimesena kättesaadav – enne keele õppimist peaksid hääldusoskused olema omandatud, kuid õppijal on soovi korral alati võimalik ka korduvalt harjutada.

VII. Õpetuse rõhuasetused tulenevalt kuulmispuudega õppijate kõne iseärasustest

Kuulmispuue toob enamasti kaasa kõnefunktsioonide arengu peetuse, seetõttu võivad õppijate keelelised baasoskused (sõnavara, kõneloome ja kõne mõistmine) olla vähesed. Et kõne areneb suhtlemise kaudu, on kõnearendustöö üks olulisi eesmärke suhtlemisõpetus. Eduka suhtlemise eeldus on lausemallide valdamine – kuulmispuudega õppijatel on see oskus tihti puudulik. Mõnikord napib neil ka teadmisi ümbritsevast keskkonnast või ei suudeta oma teadmisi suhtlussituatsioonides maksimaalselt ära kasutada – seega võib puudulik olla kõneaine. Kuulmispuudega õppija vajab vahendeid suhtlemiseks ning ka õpetust, kuidas neid vahendeid kasutada.

*Surdologopeediline korrektsioon – kuulmispuudega isikute kõne- ja hääldusoskuste parandamine, toetudes erinevatele meeltele, et kuulmispuuet kompenseerida.

Töölehtede dialoogid ja videoklippides kajastatu on vaadeldavad kui reaalsete suhtlussituatsioonide mudelid, seega võiks üheks käesolevat õppematerjali iseloomustavaks märksõnaks olla **praktiline suhtlemisõpetus**.

Kuulmispuudest (ja osaliselt teisest keelekeskkonnast) tingituna võivad sihtrühma sotsiaalsed taustteadmised olla piiratud, seetõttu on kogu õppematerjali temaatika valitud võimalikult elulähedane. Lähtutud on õppijate vajadusest praktilises elus toime tulla: olme-, õppimis- ja tööteemad, kodu, lähedased jms. Esitatud on elementaarne keeleline materjal (sõnavara, lausemallid, grammatilised konstruktsioonid), loodud praktilised suhtlusolukorrad ning antud üldised teadmised, kuidas eri olukordades käituda ja mida öelda.

Kuulmispuudega õppijate mõtlemine võib tihti põhineda vaid silmaga nähtaval ja käega katsutaval – seetõttu on neil keeruline mõista allteksti, kujundlikke väljendeid, ülekantud tähendusi. Nimetatud valdkonda oleks kindlasti vaja käsitleda süvendatumalt, kui käesoleva töö maht seda võimaldab. Õppematerjal ei sisalda ka süstemaatilist grammatikakursust, küll aga on suuremat tähelepanu pööratud ametlike tekstide koostamisele. Grammatikateadmised on üldiselt seotud tekstiloomega ja neid meenutatakse vastava tekstitüübi kirjutamisel või dialoogide koostamisel. Keerulisematele muutevormidele juhitakse tähelepanu erineva taustavärvi ja „öökulli“-ikooniga. Eelnevat arvestades võiks õppematerjali iseloomustavaks teiseks märksõnaks ollagi **praktiline grammatika** – grammatikat käsitletakse vaid teemapõhiselt ning vajaduse korral sooritatakse mõned lisaharjutused.

VIII. Sõnavaratöö põhimõtted

Kuulmispuudega inimestel võivad sageli esineda verbaalse mälu probleemid, mistõttu on vajalik süvendatud töö sõnade ja nende tähendustega. Õppematerjal on keskendunud **teemapõhise sõnavara** tutvustamisele ja kinnistamisele. Õppematerjal sisaldavad keeleharjutused eeldavad sõna kordamist tuttavas, analoogilises kontekstis: vastusena küsimustele, sobitamist lausetesse; sõnakasutust lihtsamates muutevormides, dialoogides või mingit ülesannet täites, teksti reprodutseerimisel või enda analoogilisest kogemusest jutustades. Lõppeesmärk on omandatud keeleüksuste kasutamine spontaanselt õppe- ja olmesituatsioonides: arusaadav ja omandatud on teatavasti see, mida suudetakse teiste sõnadega väljendada. Tulenevalt kuulmispuudega laste õpetamise meetodikast, peaks õpetaja tunnis pöörama väga suurt tähelepanu uute sõnade tähenduste selgitamisele ning tutvustama nende sõnade kasutusvõimalusi eri kontekstides. Õppematerjal sisaldab eritüübilisi harjutusi sõnavara kinnistamiseks ja aktiveerimiseks, kuid sõnade semantiseerimist võimaldavaid harjutusi võiks õpetaja juurdegi koostada. Kujutluste täpsustamisele ja sõnatähenduste mõistmisele aitavad kaasa rühmitamisülesanded, hargmikud, sama- ja vastandtäheendusega sõnade leidmine jne. Teatavasti võib eesti keeles kirja pildilt sarnastel sõnadel olla erinevaid tähendusi. Kuulmispuudega õppijatele on iseloomulik, et sõnu mõistetakse enamasti ühes konkreetses tähenduses, seetõttu peaks õpetaja ka sellistele sõnadele vastavate näitlausete või kaasteksti abil tähelepanu juhtima. Keeleteadmiste ja oskuste kinnistamiseks ning suhtlemisjulguse kasvatamiseks on vajalik pidev praktiline harjutamine – iga õppetund peaks lõppema õppijate **iseseisvat kõnekasutust** võimaldavate ülesannetega (paaristöö, rühmatöö, oma kogemusest rääkimine, mudeldialoogide taasesitamine jms). Selleks pakuvad „Pille ja Lauri lood“ palju võimalusi.

IX. Töölehtede tingmärgid

Et töölehtedel oleks hõlpsam orienteeruda, on kogu õppematerjali ulatuses ühetüübilised harjutused tähistatud kokkuleppelise ikooni/tingmärgiga:

	Harjutus sobib kuulmistaju ja/või suultlugemisoskuse arendamiseks		Ülesanne iseseisva kõne harjutamiseks
	Videoklipi dialoog		Grammatikaülesanne
	Videoklipi vaatamine		Elektroniline harjutus
	Pane tähele! (tähelepanu juhtimine erandlikele muutevormidele, lühenditele jms)		Harjutus funktsionaalse lugemisoskuse arendamiseks, info leidmine
	Harjutus internetist lisamaterjali leidmiseks		Paaristöö
	Lisaülesanne tugevamatele õppijatele		Rühmatöö

X. Õppematerjali läbimise ligikaudne ajakulu

Kuulmispuudega õppijate kõnelised oskused sõltuvad paljudest asjaoludest: kuulmispuude sügavus, tehniliste abivahendite (kuuldeaparaatide) kasutamine, igapäevane keelekeskkond, õppija soov ja valmidus kõne abil suhelda, põhihariduse omandamisel kasutatud õpetusmetoodika jms. Kui lisaks on eesti keelt õpitud teise keelena (venekeelne põhikool), siis võib õppijate keeletase olla vägagi erinev. Eelnevat arvestades on õppematerjali autorid planeerinud iga **töölehe läbimiseks ühe 45-minutilise õppetunni** (töölehti on teema kohta 5–6), kuid vastavalt vajadusele võib tundide arvu muuta. Õppematerjali alusel läbiviidava keelekursuse maht on 160 tundi, millest 120 tundi võiks olla kontaktõpet ja 40 tundi iseseisvat tööd.

XI. Õppematerjali kasutamise üldpõhimõtted

Üldjuhul peaks iga õppetund algama nn kõnevirgutusega ehk hääldusaparaadi aktiveerimisega – harjutusmaterjali selleks leidub peatükis „Surdologopeediline korrektsioon“. Iga õppetunni alguses on soovitatav lühidalt korrata ka eelmises tunnis õpitut ning kontrollida õppijate kodutöid (iseseisvaks koduseks tööks võiks olla e-harjutuste korduv sooritamine, õpitava teema kohta täiendava info leidmine internetist ning kindlasti tunnis käsitletud uute sõnade äraõppimine; vastavalt õpetaja äranägemisele ka töölehel olevate ja tunnis suuliselt sooritatud harjutuste kirjalik täitmine).

Valdavalt peaks töö tunnis toimuma õpetaja juhendamisel ja kogu rühmaga. Uue teema käsitlemisel on soovitatav esmalt tutvustada selles sisalduvat sõnavara, seejärel loetakse ja analüüsitakse ühiselt sissejuhatavat lugemispala või lühidialoogi. Järgneb videoklipi vaatamine (vajaduse korral korduvalt) ja videol põhinevate e-harjutuste sooritamine. Seejärel pööratakse töölehtede juurde tagasi ning loetakse videodialoogi uuesti (kogu rühmaga, ühekaupa, paaristööna vms). Lugemisel pööratakse suurt tähelepanu õigele hääldusele ning sobiva hääletugevuse ja intonatsiooni kasutamisele. Järgneb töölehel olevate rakendusharjutuste sooritamine. Tulenevalt töö põhieesmärgist, milleks on praktilise suhtlusoskuse arendamine, on võrdlemisi suur paaristöö osakaal (dialoogide koostamine etteantud mudeli järgi, nende taasesitamine, oma arvamuse väljendamine jne). Kirjalike tööde maht on võrreldes eelnevaga oluliselt väiksem. Autorite arvates võikski tunnis teha suurema osa ülesandeid vaid suuliselt ning jätta kirjalikud harjutused koduseks tööks. Siinkohal tuleks õpetajal mõelda, kuidas lahendada koduste ülesannete kontrollimine – iseseisvalt sooritatud töö vajab kindlasti õpetajapoolset tagasisidet.

Osa õppematerjalist sobib ka ainult iseseisvaks harjutamiseks (hääldusharjutused, temaatilised videoklipid ja vastavad e-harjutused), kuid eeldatavalt saavutatakse parimaid tulemusi, toetudes pedagoogi juhendamisele. Vastavalt õppijate keeleteadmiste ja -oskuste tasemele on õpetaja otsustada, kas pühendada rohkem aega grammatikateadmiste omandamisele või suhtlusoskuste arendamisele, leida vajaduse korral lisaülesandeid tugevamatele õppijatele või läbida kogu rühmaga tunnis mitu töölehte. Vajaduse korral võib suurendada ka iseseisva töö mahtu. Autorite täpsemad soovitusel, kuidas üht või teist teemat käsitleda ning millele suuremat tähelepanu pöörata, on õpetajaraamatu järgnevatel osades.

XII. Oodatavad õpitulemused

Õppematerjali alusel keekekursuse läbinu **peaks saavutama** elementaarse praktilise eesti keele oskuse: leidma ja mõistma eri allikatest lihtsamat eestikeelset informatsiooni; orienteeruma praktilistes suhtlussituatsioonides ning oskama väljendada oma soove ja mõtteid igapäevasel verbaalsel suhtlemisel, arvestades adressaati, vestlusteemat ja -kohta; vajaduse korral tulema toime tarbetekstide koostamise ja blankettide täitmisega. Lisaks harjutavad õppijad kasutama sõnaraamatuid ning veebiallikaid; suhtuma tolerantset eesti keele kui võõrkeele kasutamisse; seostama omavahel teksti, seda toetavat videopilti või heli ning järgima valjusti lugemisel või kõne abil suhtlemisel eesti keele hääldusnõudeid. Kursus lõpeb osaoskuste omandamist kajastava testiga.

XIII. Mida peaks õpetaja arvestama kuulmispuudega õppijatele tundi andes

Kuulmismeele abil tajutakse ning kontrollitakse kõnet. Seetõttu mõjutab kuulmislangus kõige enam suulist kommunikatsiooni. Kuulmispuudega inimestel on tavaliselt raske tajuda otseselt mitte nendele suunatud vestlusi ning seetõttu võivad nad ilma jääda olulisest infost. Isegi kerge kuulmislangusega lapsed kuulevad lünklikult ega taju kuni 50% klassis toimuvast vestlusest, kui kaasvestleja suu pole nähtav. Tuleb meeles pidada, et kuulmislangusega õppija tavaline kuulmisdistsants on vaid 1/3 kuulja omast. Ka kõige täiuslikumad tänapäevased kuulmisabivahendid ei suuda asendada inimkõrva.

Klassitingimustes mõjutavad kõnest arusaamist väga oluliselt taustamüra ning kaja (peegeldunud heli, mis tekib ruumides, kus pole piisavalt heli neelavaid pindu). Klassi üldine müratase sarnaneb tavaliselt õpetaja hääletugevusele (60–65 dB), seetõttu jäävad kuulmispuudega õppijatel enamasti kuulmata kaaslaste vastused ja omavahelised arutelud. Müra vähendamiseks peaks õpetaja jälgima, et ruumis, kus vaegkuuljatega õppetööd läbi viiakse, oleks võimalikult vähe helide peegeldumise võimalusi: akendel kardinad, seintel poorsed ja tihedad materjalid, põrandal vaipkatted jms. Müra aitavad vähendada ka töökorras aparaatid (arvutid, projektorid) ja nende tööjärgne sulgemine; akende ja uste sulgemine õppetöö ajal; põhikoridoridest kaugemal asuvate klassiruumide kasutamine jms; lisaks peaksid õppijad tunnis kindlasti ükshaaval rääkima.

Teatavasti võtab suurema osa puuduvast kuulmisest üle nägemismeel ja suultlugemine on vaegkuulja olulisim tugi suulise kõne tajumisel. Seetõttu on väga levinud eksiarvamus, et kõik kuulmispuudega inimesed on head suultlugejad. Tegelikult on suultlugemine võimalik vaid 30% ulatuses ning seda mõjutavad erinevad tingimused: valgustus, rääkija suu nägemine, kaugus rääkijast jms. Inimesed

erinevad suultlugemise võimekuselt ning arusaamine oleneb ka vastuvõtja kõne seisundist. Vaegkuuljatega õppetundi tegev õpetaja peab meeles pidama, et mida väiksem on õppija enda sõnavara, seda vähem on tal ka võimalusi suultlugemise abil kõnet mõista. Suultlugemise ja kõne mõistmise võimalusi vähendab ka esitatava materjali keeruline keeleline ülesehitus. Lisaks on igal inimesel oma „häälduslik käekiri“, millega harjumine võib vaegkuuljal aega võtta; paljud häälikud hääldatakse sarnaselt ja kõik häälikud ei olegi nähtavad. Seega võib suultlugemist võrrelda halvasti kirjutatud teksti lugemisega, kusjuures osa teksti on kustunud. Kirjutatud teksti lugemist võib soovi korral uuesti alustada, kuid suultlugemise puhul seda võimalust pole.

* Õpetaja peab meeles pidama, et

- enne rääkima asumist tuleb püüda kuulmispuudega õppija tähelepanu, pöörduda rääkides tema suunas, osutada vms;
- tundi andes tuleb seista näoga õppijate poole, mitte keerata neile kõnelemise ajal selga ega rääkida liikumise või tahvlile kirjutamise ajal;
- klassis tuleb seista nii, et valgus langeb kõnelemise ajal tema suule (kui nägu jääb varju, on suultlugemine raskendatud);
- ei tohi varjata oma suuliigutusi pliiatsite, paberi ega raamatuga (ka habe, päikesepriidid ja lõua langetamine kõnelemise ajal raskendavad suultlugemist);
- rääkima peab selgelt ja normaalselt, tavalise hääletooni, -tugevuse ja -kiirusega (liiga aeglane kõne, pingutatult väljendusrikas miimika või artikulatsioon kõnet paremini mõista ei aita; hääle tugevuse tõstmine parandab küll kuuldavust, kuid mitte kõnest arusaamist);
- kuulmispuudega õppijad vajavad alati nägemismeele tuge, seetõttu peab klassis olema korralik üld- ja tahvlivalgustus, õpetatav materjal illustreeritud; tavapärasest rohkem tuleks toetuda näitlikustamisele ning kasutada kaasaegseid IKT vahendeid (videoprojektori abil õpitava materjali seinale näitamine võimaldab kogu klassiga töötades hoida tempot, pidada järge, rõhutada olulist);
- samal ajal suult lugeda ja konspekterida ei ole võimalik – tuleks tagada, et kuulmispuudega õppija ei peaks samal ajal õpetaja jälgimisega tunnis märkmeid tegema;
- ainult helikandjatelt tuleva informatsiooni sisu on vaegkuuljatel raske mõista; nad ei pruugi arugi saada, kas rääkijaid on üks või mitu – selline materjal tuleks anda ka kirjalikult;
- olulised märksõnad tuleks kirjutada tahvlile või tekstis alla joonida, neile ekstra tähelepanu juhtides küsida, kas õppija sai aru;
- kindlasti tuleks parandada õppijate keelevigu – selleks peaks kordama sõna või lauset keeleliselt õigesti ja/või vigadele taktitundeliselt tähelepanu juhtima;
- kuulmispuudega õppijal on rühmatöös osalemine raske (oluline on rääkija nägemine), seetõttu tuleks võimaluse korral istuda ruumis poolkaares;

* Peatüki koostamisel on toetutud järgmistele materjalidele: *Kuulmispuudega laps tavakoolis* R. Paabo, M. Reilson 2007; *Appi, mu klassis on kuulmispuudega õppija!* S. Snellmann, T. Lindberg 2007; www.hev.edu.ee

- rühmavestlustes tuleks sõna anda järgemööda ja nimeliselt (vältida ülerääkimist ja müra), et kõigil õppijatel oleks üheselt arusaadav, keda konkreetselt jälgida; rühmatöös osalejaid tuleks julgustada kaaslastele otsa vaatama ja/või vajaduse korral ruumis kohta vahetama;
- kui õppijal on kuulmisabivahend vaid ühes kõrvas, siis on raske heli lokaliseerida (ta ei pruugi arugi saada, kustpoolt jutt tuleb, enne kui see on juba lõppenud), seetõttu peaks õpetaja osutama inimesele, kes räägib ning vajaduse korral ka öeldu üle kordama;
- kuulmispuudega õppijad vajavad kuuljatega võrreldes rohkem aega, et mõttevahetuses osaleda (küsimust mõista ning vastust formuleerida), seetõttu peaks õpetamise tempo olema aeglasem;
- pimendamisega kaasnevate esitluste puhul (õppevideod, slaidiprogrammid) peab ruum olema õpetaja seletuste ajal valgustatud või antakse selgitused eelnevalt kirjalikult;
- suurema kuulmislangusega õppijate puhul kasutatakse subtiitritega varustatud õppefilme;
- õpilasi tuleks innustada tunnis aktiivselt osalema ja oma arvamust avaldama;
- aktiivne kuulamine on väsitav, seetõttu ei sobi kuulmispuudega õppijatele loengumeetod – tunnis kasutatavad töövõtted peaksid olema mitmekesised ning vahelduvad;
- suurema kuulmislangusega õppijate puhul toetab verbaalse kõne omandamist sõrmendamine (sõrmendid – sõrmede abil moodustatud tähemärgid).

Kokkuvõtteks võib öelda, et püstitatud eesmärgid saavutatakse, kui vaegkuuljatega õppetundi tegev õpetaja on teadlik kuulmispuude mõjust õppijate kõnele ja võimekusele; sellest tulenevalt peab mees ja korrigeerib oma õpetamisstiili; pöörab rohkem tähelepanu loetu mõistmist toetavatele keelestrateegiatele; kordamise asemel kasutab ümbersõnastamist; selgitab õppetöös esmakordselt kasutatavaid väljendeid ja mõisteid laiemalt ning sügavamalt; kasutab jooniseid ja skeeme, lihtsustab keerulisemaid tekste; kirjutab olulised korraldused ja käsitletava teema võtmesõnad tahvlile; on tähelepanelik ja mõistev ning suhtub tolerantselt võimalikesse ebaõnnestumistesse või tagasilöökidesse.

XIV. Praktilised juhised õppematerjali kasutamiseks:

Surdoloopeediline korrektsioon* – eesti keele häälikute õige hääldamine

Hääldamine kuulub inimese kõige keerukamate tegevuste hulka – keskmise pikkusega sõna väljaütlemine nõuab tervet hulka omavahel seotud liigutusi, mis kõik toimuvad automaatselt. Õiged hääldusharjumused kujunevad teadliku õppimise tulemusena. Kuulmispuudega inimestel esineb suuremal või vähemal määral erinevaid häälduspuudeid või ebatäpsusi hääldamises. Õppematerjali eesmärk on pakkuda õppijatele teadmisi ja praktilisi võtteid õige häälduse omandamisel. Õppematerjali maht ei võimalda esitada selleks piisavalt harjutusvara, seetõttu on vajaduse korral soovitatav kasutada lisaks tööraamatute sarja „Õpime hääldama!“ (TEA 2002–2007), mis sisaldab mitmekülgset materjali kõigi eesti keele häälikute kinnistamiseks. Raskemate häälduspuuete puhul tuleks kindlasti harjutada spetsialisti juhendamisel.

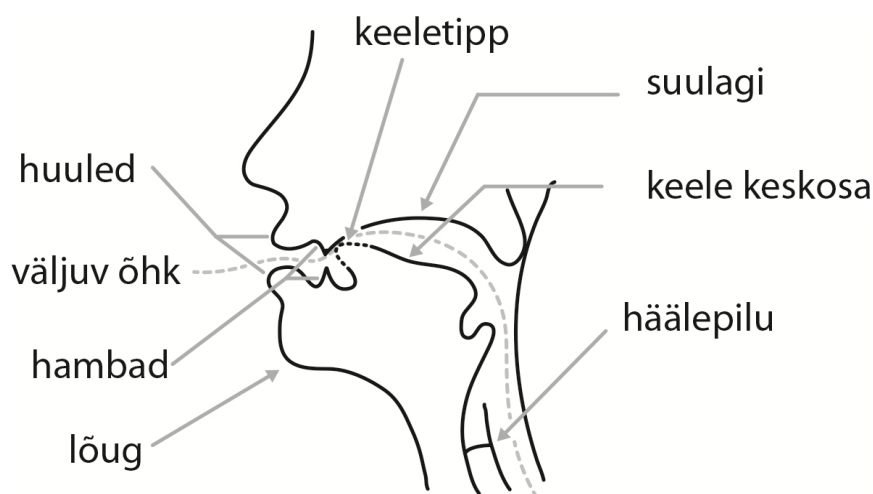
*Peatüki „Surdoloopeediline korrektsioon“ ning vastava harjutusvara koostamisel on kasutatud järgmisi materjale: *Eesti keele hääldamine* (Einar Kraut 2000) ja *Surdoloopeedi käsiraamat* (Elle Ojasaar 2000).

Peatükk sisaldab eesti keele häälikute häälduskirjeldusi, -jooniseid, videoid ja enesekontrollivõtteid häälduse õigsuse üle otsustamiseks. Eesmärk on aidata kaasa suultlugemisoskuse kujundamisele ja häälikute moodustamise tunnetamisele ning seeläbi õigete hääldusoskuste teadlikule omandamisele. Tähtis osa häälduse õppimisel on kuulamistreening – kuulmistähelepanu arendamine.

Kogu õppematerjali kasutades on soovitatav toetuda nii palju kui võimalik säilinud kuulmismeelele ning lülitada videoklippide subtiitrid sisse vaid vajaduse korral. Videopildi abil häälduse harjutamise eesmärk on õppida kasutama erinevaid meeli: kuulmine, nägemine, nahatundlikkus ja kinesteetiline tundlikkus. Teatavasti ei ole kõik häälikud kuulmise teel võrdselt tajutavad; samuti ei ole kõikide häälikute häälduspilt otseselt nähtav – kõnest arusaamine saavutatakse mitme meele koostöös. Nende meelte teadlikku kasutamist ongi käesoleva harjutusmaterjali abil võimalik arendada.

Kindlasti ei ole vaja kõikide häälikute kohta esitatud materjali kogu rühmaga koos järjest läbi võtta. Selline tegevus kulutaks väga palju aega ega annaks ka soovitud tulemust, sest õppijate vajadused on erinevad. Autori arvates on materjal mõeldud pigem individuaalseks harjutamiseks. Küll aga peaks õpetaja kursuse algul tutvustama peatüki kasutamisevõimalusi, kodulehel navigeerimist ja soovitud osa leidmist, selgitama jooniseid ning vastavat sõnavara. Mõned näited ja harjutused on soovitatav ka õpetaja juhendamisel ühiselt läbi teha: näiteks S, I, E; M-P või L-N eristamine – need on häälikud, mille puhul kuulmispuudega inimesed sagedamini eksivad. Samuti peaks õpetaja juhtima tähelepanu erinevustele eesti ja vene keele hääldusnormides. Eeldatavalt võiks selleks kuluda 3 õppetundi. Edaspidi kasutatakse materjali aga valikuliselt ja lühidalt õppetundide alguses ning vastavalt individuaalsele vajaduse korrale – kui selgub, et õppijal on mõne hääliku hääldamisega probleeme, siis saab ta õpetaja suunamisel vajaliku video avada ja uuesti harjutada. Häälduskirjeldused ja joonised on ka töölehtedena väljatrükitavad, et õppijal oleks kogu materjal tervikuna kättesaadav. Töölehtedel on harjutamiseks mõnevõrra rohkem sõnavara kui videotes – õpetaja leiab sealt materjali nii hääldusvõimlemiseks õppetunni alguses kui ka õppijatele iseseisvaks tööks.

Õppematerjal sisaldab erialaterminoloogiat, mille omandamist õppijatelt ei nõuta, kuid mille sisust arusaamine on siiski vajalik. Siinkohal on õpetaja ülesandeks vajalike sõnade tähendust õppijatele selgitada. Paljudel juhtudel toetavad mõistmist ka videopilt ja **hääldusjoonis**:

Töö käik:

Kodulehelt saab õppija valida harjutamist vajava hääliku ning sellele klõpsates avaneb kaks videot.

Video nr 1 koosneb neljast pildist:

- **KUULEN**

Valides soovitud hääliku, näiteks **A**, avaneb esmalt videoaken, kus näitleja hääldab häälikut. Õppija kuulab (võimaluse korral) hääliku õiget kõla ja jälgib suupilti – tegevuse eesmärk on kuulmistaju ja arendamine. Soovi korral võib kohe ka näitlejaga kaasa hääldada.

- **NÄEN**

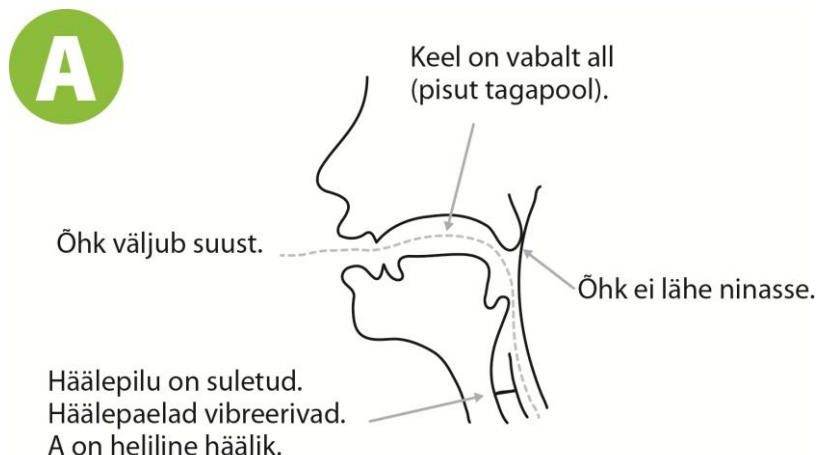
Järgneb staatiline pilt A hääldamisest ja selle lühikirjeldus: *suu on avatud; lõug on langetatud; huuled on vabalt; alumiste hammaste serv paistab*. Nimetatud alajaotuses on kirjeldatud vaid seda, mida on antud hääliku kohta võimalik tajuda nägemismeele toetudes. Eesmärk on suultlugemisoskuse arendamine.

- **TUNNEN**

Hääldamist on võimalik tajuda ka nahatundlikkuse abil. Tuntav on vibratsioon või selle puudumine, õhu liikumine ja selle erinevad omadused: soe/jahe, lai/kitsas, tugev/nõrk õhuvool. Järgmises pildis hääldab näitleja taas häälikut ning demonstreerib, mida on nahatundlikkuse abil võimalik tajuda. Tegevust toetavad subtiitrid kaadri allservas: A puhul on tunnetatav häälepaelte võnkumisest tulenev vibratsioon kõril, lõua liikumine alla ja kerge, lai, soe õhuvool suu ees. (Kõigi häälikute hääldamisel ei ole õhuvool nii tugev, et see selgelt tajutav oleks, kuid teadliku omandamise kindlustamiseks võib olla vaja seda õppijatele siiski demonstreerida. Seetõttu on näiteks **M** ja **N** hääldamisel soovitatav appi võtta väike peegel – kui see nina alla asetatuna hääldamisel uduseks muutub, liikus õhk õigesti).

- **TEAN**

Järgmises pildis saab õppija kirjalikku lisainfot nende hääldusliigutuste kohta, mis jäävad vaatamise teel varjatuks (*keel on vabalt taga all; õhk ei lähe ninasse; häälepilu on suletud; häälekurrud vibreerivad*). Abistamiseks loetu mõistmist, on lisatud joonis, kus iga lause juurest osutavad jooned vastavale kohale hääldusprofiilil. Eesmärk on kaasa aidata õigete hääldusliigutuste teadlikule omandamisele.

Video nr 2

- **HARJUTAN**

Näitleja hääldab häälikut, silpe või sõnu, seejärel teeb väikese pausi, mille jooksul on õppijal aega kuulnud järele korrata (kaadri allservas on ka vastavad subtiitrid) ning kordab öeldut. Videoid on soovitatav käivitada korduvalt ning püüda vaatamise ajal näitlejaga kaasa hääldada. Lisaks võiksid õppijad harjutada hääldamist/suultlugemist paaristööna või ka individuaalselt peegli ees ning võrrelda enda (või kaaslase) hääldusliigutusi videos nähtuga.

Häälikute suhtelise sarnasuse tõttu tekib suhtlemisel sageli olukordi, kus kaasvestleja kõnest saadakse valesti aru. Seetõttu on harjutusmaterjali valikul pööratud esmatähelepanu kõlalt või häälduspildilt sarnaste häälikute eristamisele (*O-U, M-P, L-N* jt). Kaashäälikute eristamiseks on esitatud häälik nii lahtises kui ka kinnises silbis (*LAA, LEE, ALL, ELL*, raskematel juhtudel on lisatud ka enim segamini minevad sõnapaarid, nagu *KANA – KALA, MUNA – PUNA* jms). Sulghäälikute puhul on eristamiseks pakutud hääliku kolm pikkust (*ABA – APA – APPA*). Poolheliline kaashäälik *J* on siin esindatud täishäälikute rühmas – seda põhjusel, et *J* ja *I* hääldusasendid on väga sarnased. Erinevalt *I*-st on *J* momenthäälik, mida pikalt hääldada ei saa (erandiks on *ojja, majja*).

Kokkuvõttes võib öelda, et edukas hääldusõpe eeldab koostööd ning partnerlust õppijate ja õpetaja vahel. Olulised märksõnad on vastastikune tunnustamine, üksteisele kaasaelamine ja tõine suhtlemine. Õpetaja peaks iga tunni alguses leidma aega hääldusharjutusteks nii üksikult kui ka kooris, kasutades seejuures õppijatele jõukohast tempot; silmas pidama iga õppijat ning jälgima, et kõigil oleks võimalus harjutada. Eelmises tunnis omandatud võtteid peaks järgnevates tundides kordama ja kinnistama ning vajaduse korral olema valmis õpitud materjali juurde tagasi pöörduma.

Mida tuleks muukeelse (vene) õppija puhul eesti keele häälduses silmas pidada? (E. Kraut 2000)

- Eesti keeles on enamasti rõhuline sõnade algusosa, kuid hüüdsõnades, võõrsõnades ja nimedes võib rõhk olla ka järgsilbil (*aitäh, Maria, televiisor*).
- Nelja konsonanti (*L, N, S, T*) hääldatakse mõningatel juhtudel palataliseeritult – häälik kostab pehmemalt kui tavalise häälduse puhul. Palatalisatsioonist võib oleneda ka sõna tähendus (*palk – pal`k*).
- Erinevalt teistest keeltest iseloomustab eesti keelt kolme välte olemasolu (*pali-palli-palli; kabi-kapi-kappi*).
- Võrreldes vene keelega, kus hääldamine toimub suure väljahingamispingega ning suu- ja kõrilihaste töö on väga intensiivne, on eesti keele hääldamine suhteliselt rahulik ja pingevaba.

Rõhuasetusi täishäälikute harjutamisel

Täishäälikud ehk vokaalid on teatavasti kõne selguse kandjad, seetõttu on nende õige hääldamine eriti oluline. Täishäälikute hääldamisel on eesti keelele iseloomulik täpsus ja püsivus nii lühihäälduses kui ka pikal ja ülipikal hääldamisel, vene keeles kipub täishäälik enamasti muutuma diftongiks. Täishäälikute harjutamisel tuleb eelkõige silmas pidada keele liikumist ette ja taha, unustada ei tohiks ka huulte väga täpset liikumist ning asendit.

Tagavokaalid: *A, O, U, Õ*

- *A* on madal tagavokaal (keel on taga all, lõug langetatud, huuled vabalt). Vene õppijatel on kõige raskem moodustada keele tagaasendit. Harjutada: *jajaja*.
- *O* hääldamisel (huuled on torus, lõug laskub nii palju kui huuled võimaldavad, pingevaba keel on taga) tuleks venekeelsetel õppijatel jälgida, et keel liiguks otse taha, mitte alla ega üles. Häälik *O* ei tohiks kõlada diftongina. Harjutada võiks *jojjo* hääldamist – keel tuleb seejuures maksimaalselt taha viia.
- *U* hääldamisel on huuled torus, lõug laskub minimaalselt, keel on pingevaba ja võimalikult taga. Venekeelsete õppijate puhul tuleks jälgida, et keel ei liiguks liiga ette. Harjutada: *jujuju*.
- *Õ* on kõrge tagavokaal (keele töö sarnaneb *U* moodustamisega) ning on venekeelsetele õppijatele eriti raske, sest vene õ moodustatakse keeleselja tõusuga. Eelnevalt võiks harjutada *i-õ* (pingevaba keel liigub, huulte ja lõua asend ei muutu) või *u-õ* (keeleasend ei muutu, huuled vahelduvalt torutavad) hääldamist. Harjutada: *jõjõjõ, jõgi, Jõhvi*.

Eesvokaalid: *Ä, E, Ö, I, Ü*

- *Ä* on madal eesvokaal, mis esineb eesti keeles ainult esisilbis. Ä hääldamisel toetub keel suupõhjale ja on liikunud koos lõuaga otse ette-alla, huuled on vabad. Venekeelsetel õppijatel tuleks jälgida, et *ä*-le ei lisanduks *j* (*jä*).
- *E* on keskkõrge eesvokaal (keel on liikunud ette ja toetub külgedega ülhammastele, lõug on veidi all, huuled on vabad). Eesti keele *E* õige hääldamine võib olla muukeelsetele õppijatele pisut raske – meeles tuleb pidada, et häälik ei tohiks kosta *je*-na. Hääldamisel liigub keel ette, lõug ette-alla ning keeleselg peab jääma pingevabaks.
- *Ö* on kõrge eesvokaal (lõug ja keel on nagu *e*-hääldamisel, huuled torutavad, nagu *o* puhul). Venekeelsetel õppijatel tuleks jälgida, et *ö* ei kõlaks *jö*-na – harjutada keele liikumist võimalikult ette.
- Häälik *I* on vene *i*-ga võrreldes pingevabam (keel on võimalikult ees, keeletipp vastu esihambaid, huuled on vabad). *I* on kõige kõrgem eesvokaal, seetõttu esineb suurema kuulmispuudega inimestel selle hääldamisel sagedamini probleeme.
- *Ü* esineb eesti keeles üksnes esisilbis. Hääldamisel meenutab keele ja lõua asend *i* moodustamist, kuid huuled on torus, nagu *u* hääldamisel. Venekeelsed õppijad peaksid jälgima, et *ü* ei muutuks *jü*-ks.

Tööleht 1 sisaldab harjutusi **täishäälikute** hääldamise kinnistamiseks: eesti isiku- ja kohanimed, sõnaühendid ja lühilauseid. Sõnalise materjali valikul on lähtunud vene keele eripärast tulenevalt rohkem harjutamist vajavatest häälikuühenditest (nt täishäälikud j-järgses positsioonis), lisaks pööratakse tähelepanu kõlalt või moodustuskohalt sarnaste häälikute eristamisele. Õppija võib joonistele ja häälduskirjeldustele toetudes iseseisvalt kinnistada teadmisi hääldusasendite kohta. Sõnade ja sõnaühendite lugemisel tuleks püüda õpitavat häälikut täpselt hääldada. Et töölehed on mõeldud eeskätt õige häälduse kinnistamiseks, siis on õpetaja ülesanne väga tähelepanelikult kuulata ja vajaduse korral kohe hääldusvigadele tähelepanu osutada. Õpetaja võib materjali käsitlemisel anda ka lisaulesandeid – näiteks esitatud sõnadega lausete moodustamine. Võõrkeelsete õppijate puhul võib nimede lugemisel arutleda, kas tegemist on poisi- või tüdrukunimega ja soovi korral loetelu sobiva nimega täiendada. Eesti kohanimede juures võiks arutleda, millistes kohtades keegi on käinud, leida need kohad kaardilt jms. Töölehtedel puuduvad venekeelsed sõnaseletused – vajaduse korral leitakse tõlge õpetaja või sõnaraamatu abiga.

Rõhuasetusi kaashäälikute harjutamisel

Kaashäälikud ehk konsonandid

- **Sulghäälikute** hääldamisel tuleks muukeelsetel õppijatel meeles pidada, et eesti keeles puuduvad helilised sulghäälikud ning kõnes ei erine sõnaalguse *p, t, k* hääldus sõna sees oleva *b, d, g* omast.
- Häälik **S** on kuulmispuudega inimestel üks sagedamini valesti hääldatavaid häälikuid. *S*-i harjutamisel tuleb jälgida õhuvoolu liikumist alla ja seda, et keeleselg ei oleks pinges. Eesti keele S ei ole heliline – helilist hääldust tuleks venekeelsetel õppijatel kindlasti vältida.
- **H**-i puhul on sagedamini esinev viga tugev ahtus suuõõnes (keel läheneb suulaele). Sõnaalguse *h* on eesti keeles peaaegu kuuldamatu. *H*-i õigel hääldamisel säilitab keel eelmise vokaali asendi. Võõrkeelele õppijal vajab ilmselt eraldi harjutamist lühike vokaalidevaheline *h*.
- Häälik **V** on eesti keeles heliline ning moodustatakse alahuule tõmbamisega kergelt vastu ülahammaste serva. *V* esineb sageli silbialguse ja sõnalõpu lühipositsioonis (viivitav, vaev).
- **M** on huulte abil hääldatav ninahäälik.
- Hääliku **N** moodustuskohal eesti keeles on hambavallil, vene *N* aga moodustatakse hammastel – seega vajavad venekeelsed õppijad siinkohal pisut ümberharjutamist.
- **L** on külghäälik, mis moodustatakse õhu väljumisega üle keelekülgede.
- Eesti **R**-i moodustuskohal erineb mõnevõrra vene või teiste keelte *r*-i moodustuskohast.
- **J** on keeleseljaga hääldatav poolvokaal – keele asend ja tämber on sama, mis *i* hääldamisel. Vene keeles hääldatakse *j* tugeva pingega, eesti j erineb sellest nimelt pingevabaduse poolest.
- Palatalisatsioon on kuulmispuudega inimestele raskesti tajutav, seetõttu ei ole siinses materjalis seda teemat eraldi käsitletud. Juhul, kui tekstides või harjutustes esineb palataliseeritud häälikutega sõnu, on õpetaja ülesandeks nende õigele hääldusele tähelepanu juhtida. Harjutada tuleks võrdlevat hääldamist ning juhtida tähelepanu sõnatähenduse muutumisele (palk – palk, tall – tall, kann – kann).

Tööleht 2 sisaldab harjutusi **kaashäälikute** häälduse kinnistamiseks. Ülesehituselt on mõlemad töölehed sarnased. Erinevalt esimesest, puuduvad siin kohanimed, selle asemel on pisut enam sõnaühendeid ja lauseid. Sulghäälikute (P, T, K) puhul on võrreldud ka nende kolme pikkust. Töö käik ei erine eespool kirjeldatust.

Täishäälikuühendid ehk diftongid

Kuulmispuudega inimestele valmistab enamasti raskusi häälikuühendite sidus hääldamine. Seetõttu on koostatud ka tööleht täishäälikuühendite ehk diftongide harjutamiseks. Tavaliselt hääldatakse eesti keeles kõiki täishäälikuühendis olevaid häälikuid nii nagu üksikhäälikud. Õpetaja võiks siiski tähelepanu juhtida eranditele *ea, oa, öa*, kus esimene häälik on veidi tavalisest kõrgem, lähenedes vastavalt *i, u* ja *ü* hääldusele. e-lõpuliste diftongide harjutamisel tuleks olla eriti tähelepanelik, kuna need valmistavad muukeelsele õppijale tavaliselt raskusi. Rasked on ka *ui, õi* ning *ea*.

Tööleht 3 sisaldab **häälikuühendite** koostamise skeemi – õppijad peaksid selle abil eri diftonge ise moodustama, püüdes neid täpselt hääldada. Vajaduse korral juhib õpetaja tähelepanu hääldusvigadele. Järgnevas tabelis on diftongid rühmitatud vastavalt lõpuhäälikule. Esmalt loetakse silpe *ai-ai-ai, ei-ei-ei* jne, neid omavahel kombineerides ja järjekorda muutes (*ai-oi-ui* jne). Tabeli järgmises lahtris on harjutamiseks valik eesti isiku- ja kohanimesid; järgneb sõnade ja sõnaühendite lugemine. Tugevamad õppijad võivad koostada ka lauseid. Tabeli viimane alajaotus sisaldab sõnu, mille muutevormis moodustub diftong (*luu – mida? – luid*). Nende iseseisev moodustamine ei ole A2 keeletasemel nõutav, kuid vajaduse korral saavad õppijad sellele materjalile toetuda.

1. Esimene kohtumine

Õppematerjal koosneb 5 töölehest, videost ja e-harjutustest. Teema läbimiseks on arvestatud 4 akadeemilist tundi (4 x 45 minutit). Õpetaja võib oma äranägemise järgi tundide arvu suurendada või vähendada. Osa õppematerjalist võib anda ka iseseisvaks tööks.

Teema läbimisel õppija

- kinnistab sõnavara (dokumentide nimetused, viisakad suhtlusväljendid), suhtlemis- ja funktsionaalse lugemise oskust;
- harjutab jutustamist/kirjeldamist, küsimuste moodustamist ja neile vastamist (helistamine) ning vajaliku info leidmist internetist;
- suudab etteantud mudeli järgi moodustada dialoogi.

Esimene tund

Tööleht 1.1 Saame tuttavaks – Pille ja Lauri; tööleht 1.2 Pille kaotab rahakoti

Esmalt tutvutakse Pille ja Lauriga piltide põhjal. Loetakse küsimused piltide kohta ja vastatakse neile. Edasi loetakse harjutuses 3 antud laused ning rühmitatakse sobiva pildi alla. Tekstis esinevad muutuvate vormidega sõnad on eraldi välja toodud. Harjutuses 4 jutustatakse mälule toetudes, mida

Pille ja Lauri kohta teada saadi. Järgnevalt sooritatakse e-harjutus 1.1.1. Tööleht lõppeb sünonüümide leidmise harjutusega. Vastused kontrollitakse frontaalselt. Õpetaja võib uute sõnade ja väljenditega täiendavalt tegeleda – tuua näiteid, leida erinevaid kasutusvõimalusi teistes ühendites jne.

Harjutus 5

on pärit Narvast – on sündinud ja kasvanud Narvas

poiss – noormees

tüdruk – neiu

elukutse – amet

meeldib teha – armastab teha

Järgnevalt loetakse sissejuhatav tekst töölehel 1.2 ja uuritakse tegevuspilti. Õpetaja küsib pildi kohta küsimusi, mille käigus aktiveeritakse vajalik sõnavara: *Kes on pildil?, Mis Pillega juhtub? Miks?, Mida Lauri teeb?* Seejärel loetakse pildi juurde kuuluv lühitekst. Teksti võib lugeda igaüks vaikselt või üks õppija loeb kogu teksti rühmale ette. Harjutuse 2 ja 3 täitmine on eeltöö, et tegevuspildi järgi jutustada. Esmalt vastatakse harjutuse 2 küsimustele, siis leitakse sünonüüme ja tegusõnu lausete ja küsimuste koostamiseks.

<i>Pille/neiu/tüdruk/ta/tema</i>	<i>kõnnib, ei märka, kiirustab</i>
<i>Lauri/noormees, poiss/ta/tema</i>	<i>näeb, võtab, uurib</i>

Harjutuse 3 püüavad õppijad kõigepealt täita iseseisvalt, seejärel harjutus kontrollitakse. Harjutuses 4 õpitakse küsimuste esitamist pildil toimuva kohta. See toimub paaristööna. Tunni lõpetuseks ning sõnavara kinnistamiseks koostatakse tervikjutuke tegevuspildi kohta kasutades õpitud sõnu ja väljendeid. Õpetaja palub paaril õppijal jutuke klassi ees ette kanda.

Teine tund

Tööleht 1.3 Pille ja Lauri esimene kohtumine

Esmalt vaadatakse ühiselt **videot** „Pille ja Lauri esimene kohtumine“ ning sooritatakse e-harjutused. Video tekst on antud töölehel kirjalikult. Vajaduse korral võib väljatrükitud tööleht video vaatamisel abiks olla. Tegevused videoklipis ning harjutused töölehel võimaldavad anda õppijale praktilisi teadmisi ning vajalikku sõnavara. Video ja loetud dialoogi põhjal vastatakse küsimustele (harjutus 2). Harjutusi 3, 4 ja 5 sooritades õpitakse/kinnistatakse dokumentide ja kaartide nimetusi. Harjutuse 3 täitmine eeldab video tähelepanelikku vaatamist. E-harjutused 1.3.1 ja 1.3.2 võib sooritada nii tunnis kui jätta koduseks tööks. Samuti jääb koduseks tööks video uuesti ülevaatamine.

Kolmas tund

Tööleht 1.4 Lauri helistab Pillele

Kolmandas tunnis keskendutakse dialoogide koostamisele. Esmalt korratakse ja kinnistatakse õpitud sõnavara. Loetakse läbi dialoogi moodustamiseks vajalikud väljendid (harjutus 1). Väljendid kirjutatakse jutumullidesse sobivas järjekorras ja kontrollitakse.

Lauri

Tere! Kas Pille?

Kas sa kaotasid rahakoti?

Ma leidsin su rahakoti.

Kohtume Raekoja platsil täna kl 15.00

Kohtumiseni!

Pille

Ma kuulen.

Jah. Kaotasin.

Kuidas ma rahakoti kätte saan?

Mulle sobib hästi.

Kohtumiseni!

Koostatud dialoogid loetakse ette paaristööna. Harjutuses 2 muudetakse sama dialoogi. Õpitakse leppima kokku uut aega ja kohtumiskohta. Õppijad võiksid moodustada 3 eri dialoogi ning ühe neist klassis ette kanda. Harjutuses 3 leitakse sama tähendusega väljendeid, et laiendada sõnavara ning muuta suhtlemiseks vajaminev sõnavara mitmekesisemaks.

Saame kokku.

Mulle sobib hästi.

Kuidas ma rahakoti kätte saan?

Kas Pille?

Täna!

Nägemiseni!

Kohtume.

Olen nõus.

Millal me kohtume? Kus me kohtume?

Kas ma räägin Pillega?

Suur tänu! Aitäh!

Kohtumiseni!

Neljas tund**Tööleht 1.5 Mida teha, kui dokumendid on kadunud?**

Viiendas tunnis keskendutakse dialoogide koostamisele ja probleemülesannete lahendamisele. Õppijad peavad otsustama, kuhu helistada pangakaardi või ID-kaardi kaotamise korral ja moodustama vastavad dialoogid suhtlemisel pangatöötajaga (harjutus 2) või ametnikuga migratsiooniametis (harjutus 3). Pärast dialoogide moodustamist ja paaristööna harjutamist võiksid õppijad dialoogid peast (rollimänguna) ette kanda. Harjutuse 4 sooritamiseks otsitakse internetist oma panga ja migratsiooni ameti telefoninumbrid. Tunni lõpetuseks moodustatakse veel üks dialoog (harjutus 4), et korrata dokumentide ja kaartide nimetusi.

2. Teine kohtumine

Õppematerjal koosneb 5 töölehest, videost ja e-harjutustest. Teema läbimiseks on arvestatud 4 akadeemilist tundi (4 x 45 min). Õpetaja võib oma äranägemise järgi tundide arvu suurendada või anda osa materjalist õppijatele iseseisvaks tööks.

Teema läbimisel õppija

- kinnistab sõnavara (toidud, maitset, viisakusväljendid), suhtlemisoskust (toidu tellimine, laua reserveerimine, endast rääkimine, tutvustamine) ning funktsionaalse lugemise oskust;
- harjutab küsimuste moodustamist ja neile vastamist; dialoogide koostamist ja info leidmist internetist;
- suudab etteantud küsimuste ja mudeli järgi moodustada dialoogi.

Esimene tund

Tööleht 2.1 Kohvikus

Esmalt vaadeldakse tegevuspilti. Õpetaja esitab pildil oleva kohta lihtsamaid küsimusi kujutluste/sõnavara aktiveerimiseks. Nt *Kes on pildil? Kus Lauri ja Pille istuvad?* jne. Järgnevalt sooritatakse iseseisvalt harjutused 2 ja 3. Harjutuse 3 vastuste õigsust kontrollitakse paaristööna, esitades üksteisele küsimusi. Õpetaja võib paluda õppijatel pildi järgi lauseid moodustada või moodustab ise pildi järgi korrektuurlaused ning õppijad otsustavad, kas lause on õige või vale. Harjutus 4 on mõeldud iseseisvaks tööks. Hiljem kontrollitakse koos ja arutletakse, sest siin võivad vastused olla erinevad. E-harjutuste 2.1.1. ja 2.1.2 abil korratakse ja kinnistatakse õpitud sõnavara.

Tööleht 2.2 Pille ja Lauri kohvikus

Esmalt vaadatakse ühiselt **videot** „Pille ja Lauri kohvikus“ ning sooritatakse nähtu põhjal e-harjutus. Videos olev tekst on antud kirjalikult töölehel 2. Vajaduse korral võib väljatrükitud tööleht video vaatamise ajal abiks olla. Tegevused videoklipis aktiveerivad vajalikku sõnavara (toidu tellimine kohvikus või mõnes muus söögikohas). Video ja loetud dialoogi põhjal täiendatakse töölehel olevat menüüd. Selle võib teha paaristööna või individuaalselt. Kui on tegu tugevamate õppijate rühmaga, võib Lauri ja Pille tellimused ka kohe pärast esimest video vaatamist üritada menüüsse kirjutada. Kui Lauri ja Pille poolt tellitu on menüüsse kantud, siis tulemused kontrollitakse. Harjutus 4 sisaldab lisaks veel toitade nimetusi, mille õppijad rühmitavad samasse menüüsse. Kui hinna lisamine toitadele valmistab õppijatele raskusi, võib õpetaja ise anda mingi hinnavaheemiku ette, nt 1–10 eurot. Harjutus 5 sooritatakse iseseisva tööna. Vastused loetakse klassis ette ja arutletakse nende üle, sest selle harjutuse vastused võivad olla erinevad. Harjutust 6 võib sooritada iseseisvalt või paaristööna. Õppijad peavad leidma internetist söögikoha, uurima selle menüüd ja lõpetama laused. Harjutus 6 võimaldab hiljem ka arutelu: *Kes on käinud leitud söögikohtades? Mida sa sõid?* jne. Harjutus 6 võib jääda ka koduseks tööks ning sissejuhatuseks järgmise tunni teemale.

Teine tund

Tööleht 2.3 Toidu tellimine ja laua reserveerimine

Tunnis keskendutakse dialoogide moodustamisele. Harjutuste 1–3 täitmiseks kasutatakse eelmisel tunnil (töölehel 2) koostatud menüüd, et toitu tellida. Õppijad koostavad paaristööna dialoogid, hiljem rolle (ettekandja ja klient) vahetatakse. Harjutusest 2 leiab sõnavara toidu maitse kirjeldamiseks. Harjutus 1 ja 2 sõnade ja väljendite põhjal viiakse klassis läbi rollimäng, mille jooksul kannavad õppijad oma dialoogid ette. Harjutuse 3 kaks küsimust võivad rollimängus osalejatele esitada teised õppijad. Tööleht 3 sisaldab ka teise dialoogi koostamist (harjutus 4). Dialoog õpitakse laua reserveerimist kohvikusse, restorani või mõnesse muusse söögikohta. Etteantud mudeldialoogis võib muuta kuupäeva, kellaega ja inimeste arvu. Samuti võivad õppijad asendada soovitud toidud millegi muuga, kasutades eelmisel töölehel õpitud sõnavara. Parema keeleoskusega õppijad võivad proovida pärast harjutamist dialoogid peast ette kanda. Õpetaja võib kuulatud dialoogide põhjal kontrollida õppijate kuulmistähelepanu nt küsimustega *Mitmele inimesele laud reserveeriti? Mida lauale telliti?* jne. Tunni lõpetuseks või koduse tööna sooritatakse e-harjutus 2.3.1.

Kolmas tund

Tööleht 2.4 Pille ja Lauri saavad tuttavaks

Esmalt loetakse dialoog. Loetu põhjal täidetakse tabel (harjutus 2). Tabeli korrektne täitmine eeldab esimese teema kordamist. Lisaks on tabeli all kaks tärniga küsimust (*). Küsimused soovitatakse läbi arutada frontaalses töös. Õppijad peavad tooma välja Lauri ja Pille ühiseid jooni ning ka ennast Lauri ja Pillega võrdlema. Õpetaja võib lasta paaril õppijal jutustada, mida õppijad teavad Lauri ja Pille kohta (valikjutustamine). Harjutuses 3 korratakse/kinnistatakse hobidega seotud sõnavara ja lisatakse ka oma hobi/hobid. Harjutused 4 ja 5 keskenduvad grammatikale. Õppijatele on ette antud küsimused ja lause algused. Nad peavad otsustama, kas kasutada nimetavat või kaasaütlevat käänat. Lisaks kasutatakse raskusastme tõstmiseks korrektuurlauseid, mida moodustab alguses õpetaja ja siis õppijad ise. Teised otsustavad, kas lause on õige või vale, ning parandavad vajaduse korral. Töölehe lõpetab e-harjutus koduseks tööks. E-harjutus 2.4.1 kordab / kinnistab harjutuses 4 ja 5 õpitut.

Neljas tund

Tööleht 2.5 Enesetuvustuse koostamine

Varemõpitu kordamiseks sooritatakse harjutus 1, kus kirjutatakse lühike enesetuvustus. Enesetuvustused võiks õpetaja lasta ka klassis ette lugeda. Soovi korral võib õpetaja jätta selle harjutuse ka koduseks tööks. Nt õppijad saavad enesetuvustusega e-kirja õpetajale, õpetaja vaatab üle ja parandab võimalikud vead. Nii on 5. tunni alguseks olemas grammatiliselt korrektne enesetuvustus, mida julgelt klassi ees esitleda (peast). Harjutus 2 nõuab rühmatööd, mis omakorda nõuab rohkem lisa-aega. Õppijad peavad üksteist paremini tundma õppima. Töölehe teisele poole võib esmalt tunnis joonestada tabeli või õpetaja võib aja kokkuhoiu mõttes ise õppijatele alljärgneva tabeli välja printida.

Küsimus	Nimi.....	Nimi.....	Mina
Mis on sinu lemmikfilm?			
Kes on sinu lemmiknäitleja?			
Mis on sinu lemmikraamat?			
Kas sul on lemmikloomi?			
Mis on sinu lemmiktoit?			
Kas sul on lapsi?			
Mis on sinu lemmikansambel?			
Missugust muusikat sa kuulad?			
Kas sa oled abielus või vallaline?			
Mis keelt sa õpid?			

Esmalt on soovitatav küsimused läbi lugeda, selgitamaks uusi sõnu. Seejärel täidavad õppijad tabeli enda kohta ning edasi leiavad 2–3 kaasõppijat, kelle käest tabelisolevaid küsimusi küsida (ka õpetajalt). Olenevalt rühma suurusest võib tabelis osalejaid olla ka rohkem. Kui tabel on täidetud, püütakse saadud tabeli põhjal lõpetada laused harjutuses 3. Et julgustada õppijaid suhtlema, loetakse saadud laused klassile ette. Mida põhjalikum on tabel, seda lihtsam on sooritada harjutust 3. Harjutus 4 sisaldab endas kodutööd. Õpetaja peaks jätma endale ja õppijatele aega, et sellega tutvuda ja vastata

võimalikele küsimustele. Samuti võib õpetaja eelnevalt kodutöö lasta endale e-kirjana saata, et seda enne esitlemist vajaduse korral parandada. Tunni lõpetuseks harjutatakse tutvumiseks vajalike küsimuste moodustamist harjutuses 5 ja e-harjutuses 2.5.1 iseseisva tööna.

3. Kinos

Õppematerjal koosneb 5 töölehest, videost ning e-harjutustest. Teema läbimiseks on arvestatud viis tundi (5 x 45 min).

Teema läbimisel õppija

- kinnistab sõnavara;
- arendab funktsionaalse lugemise oskust;
- harjutab küsimuste moodustamist ja neile vastamist ning info otsimist internetist;
- saab teadmisi õigest käitumisest kinos;
- suudab etteantud teemal ning mudeli abil koostada dialoogi;
- saab aru eestikeelsetest kinokavadest, -kuulutustest ja kinopiletil olevast infost;

Esimene tund

Tööleht 3.1 *Kinokava ja filmiliigid*

Töölehel olevate harjutuste 1 ja 2 abil arendatakse funktsionaalse lugemise oskust. Harjutus 2 täidetakse esmalt iseseisvalt, lahendamise õigsust kontrollitakse kogu rühmaga. Õpetaja abiga arutletakse eri filmiliikide üle (*Mis kellelegi meeldib ja miks?*). Räägitu ja loetu analüüsi toetavad küsimused harjutuses 3. Küsimustele vastamist võib õpetaja korraldada nii paaris- kui ka rühmatööna: üks küsib, teine vastab. Vastaja küsib uue küsimuse ning nimetab järgmise vastaja. Soovi korral võib õpetaja anda rühmale ülesandeks küsimustele vastamise kirjalikult (kirjutatakse töölehe pöördele). Nimetatud ülesanne võib jääda ka koduseks tööks. Harjutuse 4 abil vesteldakse paarilisega filmidest (abiks on lausemudelid). Vestlusel on soovitatav kasutada õpitud sõnavara.

Teine tund

Tööleht 3.2 *Kinopileti ostmine*

Tunnis käsitletakse sõnavara nende tegevuste kohta, mis on seotud pileti ostmisega. Esmalt korratakse eelmises tunnis õpitud sõnavara, seejärel toimub töö järgmiselt: teksti lugemine, uute mõistete selgitamine, loetu kohta küsimustele vastamine. Õpetaja esitab harjutuses 1 loetu kohta küsimused kontrollimaks, kas õppijad said aru (*Kust uurivad Pille ja Lauri piletihindu? Kust nad proovivad pileteid osta?*). Kinokeskust puudutavat infot analüüsitakse harjutuses 2. Harjutus sooritatakse esmalt õpetaja juhendamisel kogu rühmaga. Seejärel harjutatakse küsimustele vastamist paaristööna. Ülesande abil on võimalik arendada ka suultlugemise oskust (õpetaja esitab küsimuse hääleta või paarilised ei kasuta küsimustele vastamisel häält). Soovi korral võib õpetaja anda rühmale ülesandeks küsimustele vastamise kirjalikult (kirjutatakse töölehe pöördele), vastuste õigsust kontrollitakse hiljem kogu rühmaga. Tärniga tähistatud ülesande juures (*) arutatakse samuti kogu rühmaga, mis pileteid saab veel osta internetist ja kes missugust piletit on ostnud. Harjutuse 3 abil harjutatakse pileti ostmist eesti keeles. Soovitus: mõni paar võiks esitada dialoogi kogu rühma ees. Lisaülesandena leitakse

internetiaadressilt www.kino.ee vastused küsimustele. Küsimustele kirjalikult vastamine võiks jääda koduseks tööks.

Kolmas tund

Tööleht 3.3 *Pille ja Lauri kinos*

Kõigepealt vaadatakse ühiselt **videot** „Pille ja Lauri kinos“ ning sooritatakse e-harjutused 3.3.1 ja 3.3.2. Seejärel jätkub tegevus töölehel olevate harjutustega. Esmalt loetakse videos nähtud dialoogi veel kord (harjutus 3). Dialoogi lugemist on soovitatav harjutada korduvalt ja lugedes osade kaupa, vahetades rolle. Tekstianalüüsi toetavad küsimused (harjutus 4). Harjutus sooritatakse esmalt õpetaja juhendamisel kogu rühmaga. Seejärel harjutatakse küsimustele vastamist paaristööna. Soovi korral võib õpetaja anda rühmale ülesandeks küsimustele vastamise kirjalikult (kirjutatakse töölehe pöördele). Harjutuse 5 abil õpitakse jutukese koostamist – järjestatakse tegelaste ütlusi dialoogis. Esmalt võiks õppija koostada dialoogi mõlemad pooled ise. Hiljem kontrollitakse kogu rühmaga ütluste õigsust. Järgnevalt valivad õppijad rollid ja vestlevad paarilisega antud teemal. Harjutus 6 ja järgnev tärniga tähistatud küsimus (*) võimaldavad arutleda teemal, kes ja kus kasutavad veel sooduspileteid. Kodutööna vaadatakse uuesti videot ja lahendatakse veel kord e-harjutused.

Neljas tund

Tööleht 3.4 *Käitumine kinos*

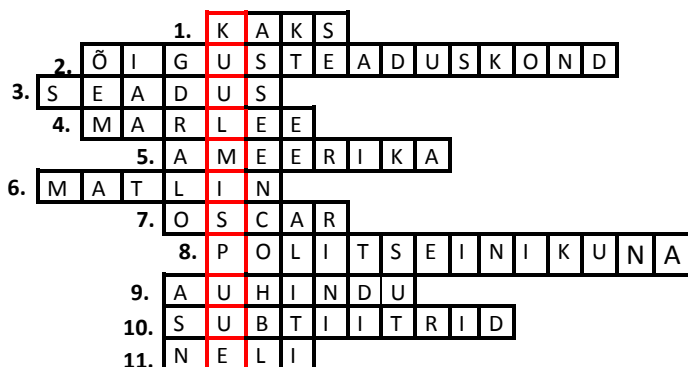
Harjutuste 1 ja 2 abil arendatakse funktsionaalse lugemise oskust. Harjutus 2 sooritatakse esmalt õpetaja juhendamisel kogu rühmaga. Seejärel harjutatakse küsimustele vastamist paaristööna. Ülesande abil on võimalik arendada ka suultlugemise oskust (õpetaja esitab küsimuse hääleta või paarilised ei kasuta küsimustele vastamisel häält). Soovi korral võib küsimustele vastamise sooritada ka kirjalikult (kirjutatakse töölehe pöördele). Tärniga tähistatud küsimusi (*) arutatakse ühiselt kogu rühmaga või palutakse vastata tugevamatel õppijatel. Harjutuse 3 abil kinnistatakse sõnavara, õppija sooritab ülesande individuaalselt, selle lahendamise õigsust kontrollitakse kogu rühmaga. Harjutustes 4 ja 5 harjutatakse viisakat suhtlemist/käitumist kinos. Esmalt võiks ülesanded sooritada suuliselt rühmatööna, leides täiendavat selgitamist vajavad sõnad; seejärel harjutatakse suhtlemist paaristööna.

Viies tund

Tööleht 3.5 *Pille lemmiknäitleja*

Töölehel olevate harjutuste 1, 2 ja 3 abil kinnistatakse sõnavara ja funktsionaalse lugemise oskust. Õpetaja võib lahendada teksti tõlkimise mitmel moel: kasutada tõlkimisel tugevamate õppijate abi või lasta teksti tõlkida sõnaraamatute abil. Teksti analüüsi toetavatele küsimustele (harjutus 2) vastatakse esmalt õpetaja juhendamisel kogu rühmaga, seejärel harjutatakse sama paaristööna.

Järgneva ülesande abil on võimalik nii kontrollida/kinnistada omandatud teadmisi kui ka arendada suultlugemise oskust: õppija ütleb hääletult vastuse ja teised õppijad proovivad suult lugeda ning vastuse ristsõnasse kirjutada.

4. Jalutuskäik Tartus

Materjal koosneb 5 töölehest, õppevideost, e-harjutustest ja Tartu linnaplaanist ning sisaldab fotosid Tartu tähtsamatest vaatamisväärsustest. Teema käsitlemiseks on arvestatud 5 tundi (5 x 45 minutit) ja selle läbimisel peaksid õppijad, kes ei ole varem Tartus käinud või ei tunne linna kuigi hästi, saama selle tähtsamatest objektidest põgusa ülevaate.

Teema läbimisel õppija

- kinnistab sõnavara (ilmastikunähtused; kohasuhteid väljendavad sõnad, viisakusväljendid) ja suhtlemisioskust (tee küsimine ja juhatamine);
- harjutab funktsionaalset lugemist; kohamäärsõnade ja kaassõnade kasutamist; täiendava info leidmist internetist (ilmaportaali, Tartu linn); kaardi/linnaplaani kasutamist ja selle järgi orienteerumist;
- saab teadmisi Eesti suuruselt teise linna – Tartu – vaatamisväärsuste kohta.

Esimene tund

Tööleht 4.1 *Ilm*

Tund algab töölehel oleva sissejuhatava lugemistekstiga, mille lugemise käigus selgitatakse uusi sõnu ning vastatakse sisu taastavatele küsimustele. Uute mõistete kinnistamiseks sooritatakse e-harjutus 1 (lünkade täitmine). Vestlemiseks ilmastiku teemadel annavad võimaluse ülesandes 3 esitatud väljendid ilmastikunähtuse kohta; tähendusi selgitada ja kujutluspilte luua aitavad vastavad tingmärgid. Ülesande 5 sooritamisel tekib õppija töölehele kolm eri pilti ilmastikunähtustest ning 2–3-lauselise kirjeldus iga pildi kohta. Toetudes esimesele näidisele (pilt ja laused), joonistab teise pildi selle all olevate lausete järgi iga õppija ise; kolmanda pildi juurde aga kirjutab sobivad laused. Soovi korral võib õpetaja anda paaristööna samalaadse lisaulesande – esmalt joonistab üks paariline pildi ja teine koostab selle kohta lühikirjelduse (suuliselt või kirjalikult), seejärel vahetatakse osad. Iseseisva keelekasutuse harjutamiseks ning õpitud sõnavara kinnistamiseks vesteldakse hetkeilmast. Räägitakse,

missugune ilm kellelegi meeldib ja miks. Lisaks avatakse internetis eri ilmaportaale ning uuritakse järgnevate päevade prognoose.

Teine tund

Tööleht 4.2 *Lauri helistab Pillele*

Tööleht sisaldab dialoogi, milles Lauri helistab ja kutsub Pille jalutama. Tekstianalüüsi toetavatele küsimustele vastatakse nii individuaalselt kui ka paaristööna. Sõltuvalt õppijate kuulmisjärgist võiks kuulmistaju arendamiseks küsimusi esitada ja neile vastata suulligutusi (nt paberilehega) kinni kattes. Dialoogi lugemist on soovitatav harjutada paaristööna, vahetades rolle. Lugemispala sisu mõistmise täpsustamiseks sooritatakse korrektuurharjutus (nr 3): õpetaja loeb lause, õppijad otsustavad, kas väide on õige või vale. Seejärel öeldakse/kirjutatakse kõik laused õigesti. Siinkohal on soovitatav arendada suultlugemisoskust: õpetaja ütleb laused hääleta. Uute väljendite kinnistamiseks harjutatakse paaristööna praktilist suhtlemist: helistatakse sõbrale, kutsudes teda kontserdile, jalutama jne (kasutatakse analoogiat loetud dialoogiga). Koduse ülesandena kinnistatakse töölehtedel 1–2 õpitud sõnavara ning koostatakse ilmaportaali www.ilm.ee vm tuginedes järgmise nädala ilmaprognoos.

Kolmas tund

Tööleht 4.3 *Tee küsimine ja juhatamine*

Töölehel olev tabel sisaldab väljendeid tee küsimiseks, tee juhatamiseks (sh ka eitavaid vastuseid ja näiteid ebaviisakast suhtlemisest) ning enamkasutatavaid viisakusväljendeid. Esmalt loetakse väljendid kogu rühmaga, vajaduse korral selgitatakse nende tähendust ja arutletakse, mis olukorras üht või teist väljendit kasutatakse. Järgnevalt leiavad õppijad tabelist ebaviisakad väljendid ja kriipsutavad need läbi. Seejärel püütakse õpitut rakendada lühidialoogides – üks õppija ütleb väljendi, teine leiab sellele sobiva vastuse. Abiks on kohad, kuhu teed küsida, koos vastavate käändelõppudega antud. Tugevamad õppijad võivad loetelu omalt poolt täiendada. Näidiseks on esitatud kolm lühidialoogi, õppijad koostavad oma kahekõned, tuginedes analoogiale ning kasutades sobivaid väljendeid tabelist (ülesanne 1). Ülesande abil võib harjutada ka suultlugemist: üks õppija ütleb lause ilma hääleta, teine püüab aru saada ja sobiva vastuse leida. Paaristööna (ülesanne 3) järgneb tee küsimine ja juhatamine. Teema kokkuvõtteks või kodutööna sooritatakse e-harjutus 2 viisakusväljendite kasutamisest.

Neljas tund

Tööleht 4.4 *Pille küsib teed*

Esmalt vaadatakse ära **video** „Pille küsib teed“ ning sooritatakse e-harjutus 4.4.1. Töölehel on videodialoogi tekst kirjalikult, mis loetakse uuesti nii individuaalselt kui ka paaristööna. Vajaduse korral seletatakse arusaamatuks jäänud sõnu. Parema kujutluspildi loomiseks on sõnaühendite *silla alt* ja *üle silla* kohta ka illustratsioon. Dialoogi sisu mõistmist kontrollitakse küsimustele vastamise abil (ülesanne 4). Ülesannet on võimalik sooritada paaris- või kogu rühma tööna (küsimuse esitaja nimetab vastaja ning see omakorda järgmise küsimuse esitaja). Ka selle ülesande juures võiks harjutada suultlugemist. Lisaülesandena võiks kogu rühmaga harjutada küsimuste moodustamist (ülesanne 5). Järgneb töö kaardiga/linnaplaaniga: tuginedes

1. Pille maja
2. Bussipeatus
3. Turu sild
4. Hotell
5. Bussijaam
6. Võidu sild
7. Parkla
8. Turuhoone
9. Siga
10. Park
11. Klubi Atlantis
12. Kaarsild
13. Raekoda
14. Purskkaev

nähtud videole ning kirjalikule dialoogile, püüavad õppijad leida ning kaardile märkida Pillele teed juhatanud mehe poolt nimetatud objekte. Lisaülesandena võivad tugevamad õppijad märkida ka bussipeatuse kaubamaja juures ning leida Pille tee raeplatsile juhul, kui ta oleks läinud bussiga. Ülesanne 6 lahendatakse samuti kaardi abil: paaristööna küsitakse ja juhatatakse teed vastavalt esitatud olukorra kirjeldusele. Lisatööna kogu rühmale valib üks õppija kaardil koha ja kirjeldab, mis on selle läheduses, teised püüavad ära arvata, mis kohast on jutt.

Viies tund

Tööleht 4.5 Pille ja Lauri jalutavad linnas.

Töö käik on analoogne eelnevaga: õppijad loevad dialoogi ja vastavad sisutaastavatele küsimustele ning vajaduse korral annab õpetaja täiendavaid sõnaseletusi (ülesanne 2). Lisatööna leiavad tugevamad õppijad kaardi ning teksti abil Pille ja Lauri tagasitee. Ülesanne 3 sisaldab taas tööd kaardiga: vastavalt kirjeldusele õpitakse kaardi abil orienteeruma. Leitud sihtkoha nimetus (Ahhaa teaduskeskus) kirjutatakse punktiirile ja leitakse töölehelts vastav pilt. Teema lõpetuseks oleva ristsõna abil kinnistatakse veel kord Tartu tähtsamate objektide nimetusi. Sama eesmärki täidavad e-harjutused 4.5.1 – 4.5.4, kus õppija peab ühendama objekti foto ja nimetuse.

			3	4				
			T	V				
			E	A				
1			A	N				
O	2		D	E	5	6	7	8
O	A	U	M	E	T	I	L	
M	U	S	U	M	Ä	G	I	
E	R	K	I	A	H	U	K	
M	A	E	N	J	E	T	O	
Ä		S	E	Ö	T	O	O	
G		K		G	O	R	L	
I		U		I	R	N		
		S			N			

Lisaülesandena leitakse internetiaadressidelt <http://www.tartu.ee/> ja www.ut.ee/virtuaaltuur Tartu kohta täiendavat infot ning jutustatakse sellest ka kaaslastele. Juhul kui ajakava ei võimalda teemale 5 õppetundi pühendada, siis võib viimase töölehe tervikuna anda õppijatele iseseisvaks tööks.

5. Perearsti juures

Õppematerjal koosneb 4 töölehest, videost ja e-harjutustest. Teema läbimiseks on arvestatud 5 akadeemilist tundi (5 x 45 min).

Teema läbimisel õppija

- kinnistab sõnavara ja väljendeid (kehaosad, kaebused, arstiriistad, apteegikaubad);
- arendab funktsionaalse lugemise ning suhtlemisioskust (terviseprobleemidest rääkimisel sõbra ja perearstiga, ostude tegemisel apteegis);
- harjutab küsimuste esitamist ja neile vastamist;
- suudab etteantud mudelite abil koostada dialooge.

Esimene ja teine tund

Tööleht 5.1 Kehaosad ja kaebused

Tööleht on kaheleheküljeline ja algab kehaosade suulise meeldetuletamisega ülesandes 1 oleva pildi põhjal; lisaks on 4 pilti kaebuste illustreerimiseks. Ülesande 2 tabelisse kirjutatakse pildile toetudes kehaosade nimetused (1–12) või etteantud sõnade/väljendite puhul numbrid (13–23). Seejärel

moodustatakse lauseid (ülesanne 3). Antud on tegusõnad *valutab, sügeleb, veritseb* jne. Enne lausete moodustamist selgitab õpetaja uusi sõnu. Õppijad saavad pakkuda nt *Pea valutab. Köht valutab jne.* Õpitu kinnistamiseks annab võimaluse dialoogide koostamine (ülesanne 4). Ülesande 5 (*Kaebused/haigused*) sõnad ja väljendid vajavad eelnevat selgitust. Joonega ühendatakse esimese ja teise tulba laused: *Mul on nohu – Mul on nina kinni. Mul on kõha – Ma köhin.* Seejärel leitakse kolmandast tulbast soovitus(ed), mida haiguse leevendamiseks on vaja teha. 6. ülesandena tehakse rühmatöös pantomiimi: üks õppija näitleb, teised arvavad, mis tal viga on, ja soovivad, mida teha (vt 3.–5. ülesande sõnavara). Pantomiimitegijad vahetuvad. Ülesandes 7 kirjutatakse arstiriistade piltide alla nende nimetus. Nimetused on antud ülesandes 8, kus tuleb leida lünka sobiv sõna. Siin selgitab õpetaja kaasaütleva käände kasutamist ja sõnatüve muutumist: nt: *süstal – süstlaga*. Tööleht lõpeb dialoogide koostamisega (ülesanne 9). Arsti ja patsiendi rolle on paarilistel soovitatav vahetada. Koduseks tööks jääb töölehel 1 ülesannete 2 ja 5 sõnavara ning väljendite kordamine.

Kolmas tund

Tööleht 5.2 *Lauri on haige*

Dialoogi lugemise käigus selgitatakse uusi sõnu ning vajaduse korral tõlgitakse laused vene keelde. Dialoogi teistkordset lugemist on soovitatav teha paaristööna, vahetades rolle. Ülesandes 2 vastatakse sisutaastavatele küsimustele. Üks õppija loeb küsimuse ja ütleb, kes peab vastama. Siis loeb vastaja järgmise küsimuse jne. Tekstis olevate uute mõistete kinnistamiseks sooritatakse e-harjutus 5.2.1. Ülesandes 4 leitakse Pille lausetele joone alt sobiv vastus Laurilt. Kui ülesanne on kirjalikult sooritatud, on soovitatav arendada suultlugemist ja kuuldetaju, mis ühtlasi materjali kinnistaks. Alateema lõpuks koostatakse etteantud valikute abil paaristööna dialooge, mida võib hiljem kogu rühmale esitada.

Neljas tund

Tööleht 5.3 *Lauri perearsti juures*

Tunni alguses vaadatakse ühiselt **videot** „Perearsti juures“ ning selgitatakse uusi sõnu. Seejärel sooritatakse vaadatu põhjal e-harjutused 5.3.1, 5.3.2 ja 5.3.4. Video dialoog on kirjalikul kujul töölehel 3. Dialoogi lõpus on kaks rida teksti, mida videos ei olnud. Need loetakse ühiselt ning vajaduse korral selgitab õpetaja uute sõnade ja väljendite tähendust. Seejärel vastatakse küsimustele. 7. küsimusele *Miks sa minestasid?* vastamisel võib arutleda, miks inimesed minestavad. 5. ülesande lünkteksti võib täita videole või teksti lugemisele toetudes. Tunni lõpus koostatakse paaristööna vestlus perearsti juures käimisest. See on ka hea võimalus 1. ja 2 töölehe sõnavara kordamiseks. Koduseks tööks jääb video vaatamine ning e-harjutuste lahendamine.

Viies tund

Tööleht 5.4 *Apteegis*

Tegevus algab teksti „Apteegis“ ühise lugemisega, mille käigus selgitatakse uusi sõnu ja väljendeid. Vajaduse korral räägib õpetaja ka digiresepti olemusest ning sellest, millest tulenevad analoogravimite erinevad hinnad. Seejärel vastatakse teksti kohta käivatele küsimustele. (7. küsimuse puhul võib vastuse leida ka 4. ülesandes antud valikute hulgast.)

3. ülesande lünkteksti täidab iga õppija iseseisvalt. Siin on abiks sõnad, mille hulgast valida, ning lünga ees olevad küsisõnad (*Lauri läheb apteeki. Apteeker palub Laurilt ID-kaarti. Ta leiab arvatist digiretsepti. Kallis ravim maksab 42 eurot. Lauri ostab odavama ravimi. Apteeker ütleb, et Lauri peab rohtu võtma 10 päeva. Noormees peab võtma kaks tabletti päevas.*)

Pärast kirjalikku tööd loeb mõni õppija teksti ette, vajaduse korral tehakse parandusi. 4. ülesanne on mõeldud rühmatööna arutamiseks, mida apteegist osta saab. Õigetele variantidele tõmmatakse joon alla ning ühiselt võib loetelu veel täiendada. Viimaseks ülesandeks on paarilisega dialoogi koostamine etteantud mudelite järgi ja selle esitamine kogu rühmale.

6. Kuulmiskeskuses

Kõrvaarsti juures (kuulmiskeskuses) käimise, kuulmisuuringute, abivahendite, müra ja kuulmishoiuga seonduv temaatika on vaegkuuljatele äärmiselt oluline. See on valdkond, millega nimetatud sihtrühm tihti kokku puutub, seetõttu on teema kohta antud võimalikult mitmekülgne ja põhjalik ülevaade. Peatükk sisaldab kahte õppevideot ning kogu materjali läbimiseks võiks planeerida ka rohkem aega. Tekstides esinev sõnavara ja erialaterminid on A2 keeletasemel õppijate jaoks keerulised, kuid eesmärk on valdkonnas orienteerumine ja praktiline toimetulek, mitte ilmingimata kõikide sõnade omandamine. Dialoogides esitatud väljendid ja lausemallid toetavad iseseisvat toimetulekut nii eriarsti vastuvõtule registreerimisel kui ka arstiga suhtlemisel. Kogu teema läbimisel on õppija saanud juurde uusi teadmisi ja oskab vajaduse korral leida täiendavat infot. Materjal koosneb 6 töölehest, 2 õppevideost ja e-harjutustest. Teema läbimiseks on arvestatud 6 akadeemilist tundi (6 x 45 min). Kujutluste täpsustamiseks on lisatud hulgaliselt illustratiivset materjali – jooniseid, skeme.

Teema läbimisel õppija

- kinnistab funktsionaalse lugemise oskust;
- mõistab kuulmise, abivahendite, kuulmishoiuga jm seonduvat sõnavara;
- harjutab suhtlemist praktilistes olukordades (vastuvõtule registreerimine, suhtlemine arsti juures jms) ja iseseisvat väljendusoskust – dialoogi koostamist etteantud teemal;
- saab teadmisi audiogrammist, kuulmishoiust, müra kahjulikkusest, abivahenditest, eri helide tugevustest jms;
- oskab leida internetist täiendavat informatsiooni ning seostada õpitavat oma kogemusega.

Esimene tund

Tööleht 6.1 Pille registreerub kõrvaarsti vastuvõtule

Töölehel on lühitekst, mille sisuks on Pille soov registreeruda kõrvaarsti vastuvõtule. Sellele järgneb telefonidialoog suhtlemisest polikliiniku vastuvõtutöötajaga. Tekst loetakse nii kogu rühmaga koos kui ka üksikult. Dialoogi lugemist on soovitatav harjutada paaristööna. Tekstianalüüsi toetavad küsimused harjutuses 2. Kuulmistaju arendamiseks ja reaalse telefonisuhtluse imiteerimiseks võiksid paarilised esitada dialoogi veel kord, kuid nii, et kaaskõneleja suupilt ei ole nähtav. Järgneb funktsionaalse lugemisoskuse arendamine: töö saatekirjaga. Õpetaja juhendamisel vastatakse küsimustele (harjutus 3). Iseseisva suhtlusoskuse arendamiseks harjutatakse paaristööna eriarsti vastuvõtule

registreerimist. Ka siin võiks võimaluse korral proovida suhtlemist vaid kuulmismeele toetudes (telefoni teel aega kinni pannes ju suultlugemise võimalus puudubki).

Teine tund

Tööleht 6.2 Pille kuulmiskeskuses I

Esmalt vaadatakse **videot** „Pille kuulmiskeskuses“ ning lahendatakse e-ülesanded 6.2.1 ja 6.2.2. Järgneb dialoogi lugemine töölehel ja uute sõnade seletamine õpetaja abiga. Kuulmisega ja kuulmisabivahenditega seonduvate kujutluste ja mõistete täpsustamisel on abiks ülesanne 4: pildi alla kirjutatakse õige sõna (valikud sulgudes). Loetu kohta küsimustele vastamisel (ülesanne 5) harjutatakse nii lühi- kui ka täisvastuse sõnastamist. Õpitud sõnavara kinnistamiseks koostatakse dialooge ning harjutatakse koos paarilisega suhtlemisest kuulmiskeskuses. Koduse ülesandena vaadatakse veel kord videodialoogi ning enesekontrolliks lahendatakse uuesti e-harjutused.

Kolmas tund

Tööleht 6.3 Pille kuulmiskeskuses II

Tekst on järg eelmise töölehe lugemispalale. Töö käik on sarnane eespool kirjeldatuga: teksti lugemine, sõnaseletused, küsimustele vastamine. Teksti sisu illustreerib Pille audiogramm. Järgnevalt sooritatakse e-ülesanded 3 ja 4. Vajaduse korral võib abiks kasutada töölehe dialoogi. Ülesanne 4 sisaldab tabeli täitmist (abivahendi valik vastavalt puudeliigile) – vajalik sõnavara on sulgudes. Järgnevad küsimused abivahendite kohta. Kuulmispuudega õppijad võivad soovi korral rääkida ka oma kogemustest (kuulmisuuring, audiogramm, abivahendid jms). Viimane ülesanne on lisa lugemiseks ning pakub huvitavat infot teemal „Kuulmiskoerad“.

Neljas tund

Tööleht 6.4 Pille kuulmiskeskuses III

Tööleht sisaldab pilti-audiogrammi, mis pakub võimalusi käsitleva teema illustreerimiseks. Ülesanne eeldab esmalt mõningaid selgitusi õpetajalt:

Audiogrammile märgitakse helide tugevused ja sagedused. Helitugevused on vertikaaljoonel, neid mõõdetakse detsibellides (joonisel 0–120 dB). Helisagedusi mõõdetakse hertsides, need märgitakse horisontaaljoonele (joonisel 125–8000 Hz). Joonise pilt-audiogramm annab ettekujutuse eri helide tugevustest. Piir normkuulmise ja vaegkuulmise vahel on *ca* 20 dB juures. Sellel tugevusel kuuleb inimene vee tilkumist, kella tiksumist, puulehtede sahinat, sosinkõnet. Kõnehäälivate sagedusi ja tugevusi tähistab roosakas „banaan“ joonisel (20–50 dB ja 250–4000 Hz). Helitugevus, millest alates inimene kuuleb, on kuulmislävi. Helitugevus, mille puhul tekib ebamugavustunne või valu, on valulävi (väga tugevad helid – püssipaugud, reaktiivlennuk jne).

Tuginedes õpetaja selgitustele, uuritakse jooniselt eri helide tugevusi ning märgitakse need punktiirjoonele (ülesanne 1). Eeldatavasti on vajalik ka täiendav sõnade seletamine, eriti tegusõnade osas (tiksub, müriseb, undab jne). Lisaülesandena võiks võrrelda Pille audiogrammi joonisega ning ühiselt arutleda, mida tüdruk ilma aparaadita kuuleb, mida mitte. Ka siin on õppijatel endil võimalus rääkida oma kogemusest. Viimase ülesandena täidetakse tabel – mida tehakse kuulmiskeskuses

(leitakse probleemile sobiv lahendus, ühendatakse joonega. Ülesande vastused: A6, B5, C8, D7, E3, F4, G2, H1. Koduse ülesandena loetakse töölehel 6.3 dialoogi ning lahendatakse e-ülesanded 6.3.1 ja 6.3.2.

Viies tund

Tööleht 6.5 Mära kahjustab kuulmist

Tunni algul korratakse õpitut, seejärel avatakse **video** „Lauri kuulab muusikat“. Edasi sooritatakse e-harjutus 6.5.1, 6.5.2 ja 6.5.3 ning avatakse tööleht. Töölehe dialoog loetakse paaristööna ning vastatakse küsimustele, kusjuures küsimustele tuleb vastata täislausega. Teksti illustreerib joonis (müratermomeeter). Iseseisva tööna leitakse joonise abil vastused, mis võib kuulmist kahjustada ning kui kaua võib tugevas müras viibida. Joonisele tuginedes on õppijatel palju võimalusi omavaheliseks vestluseks – arutleda nähtu üle, rääkida oma kogemusest jms. Lisaülesandena võiks uurida jooniselt kõrva ehitust, kinnistada teadmisi helilainete liikumisest ja sellest, kuidas inimene kuuleb.

Kuues tund

Tööleht 6.6 Kuulmishoid

Kuues tund on pühendatud kuulmishoiu temaatikale. Esmalt loetakse tekst ning leitakse selle abil vastused küsimustele (ülesanne 2). Lisaküsimused tugevamatele õppijatele on tähistatud tärniga. Iseseisvat suhtlemisoskust arendatakse paaristööna ülesande 3 abil. Teema kinnistamiseks lahendatakse veel kord e-ülesanded. Kodutööna otsitakse kuulmishoiu teemal lisamaterjali aadressidelt <http://www.vaegkuuljad.ee>; <http://www.ead.ee/>; <http://www.eklv.ee>.

7. Ilu ja tervis

Õppematerjal koosneb 5 töölehest, videost ning e-harjutustest. Teema läbimiseks on arvestatud viis tundi (5 x 45 min), töölehed jaotatakse õppijatele väljatrükitult.

Teema läbimisel õppija

- orienteerub juuste, hooldustoodete ja pesemisvahenditega seotud sõnavaras;
- arendab funktsionaalse lugemise ja teksti mõistmise oskust;
- harjutab küsimuste moodustamist ja neile vastamist;
- suudab etteantud mudeli ja abimaterjalide abil koostada dialoogi, eesti keeles küsida vajaminevat hooldustoodet või pesemisvahendit;
- saab teadmisi tervislikest eluviisidest ja juuste tervishoiust;

Esimene tund

Tööleht 7.1 Kõige pikemad juuksed

Esmalt loetakse teksti (kogu rühmaga, paaris jne). Küsimustele vastamine (harjutus 2) sooritatakse esmalt õpetaja juhendamisel kogu rühmaga. Seejärel harjutatakse küsimustele vastamist paaristööna. Ülesande abil arendatakse suultlugemise oskust (õpetaja esitab küsimuse hääleta, paarilised ei kasuta vastamisel häält). Soovi korral võib õpetaja anda rühmale ülesandeks küsimustele vastamise kirjalikult

(kirjutatakse töölehe pöördele). Harjutuse 3 abil kinnistatakse sõnavara. Esmalt võiks ülesanded sooritada suuliselt rühmatööna. Selle käigus leitakse täiendavat selgitamist vajavad sõnad, seejärel täidab õppija lüngad iseseisvalt. Harjutused 4 ja 5 sooritatakse esialgu rühmatööna, mille käigus selgitatakse tundmatuid sõnu; seejärel sooritavad õppijad harjutused iseseisvalt. Tärniga tähistatud ülesannet (*) tehakse rühmatööna, igaüks saab ise kirjeldada oma juukseid (abiks lausemallid). Harjutuse 6 võib sooritada nii paaris- kui ka rühmatööna. Rühmatööna tehes sarnaneb harjutus Aliase mängule: õppija valib rühmast ühe inimese ja kirjeldab tema juukseid etteantud lausemudeli järgi, teised peavad ära arvama. Mängu jätkab õigesti vastanud õppija. Kodutöö: töölehel märgitud internetiaadressil <http://www.ohtuleht.ee/112382> võiksid õppijad leida ja lugeda (vajaduse korral sõnastiku abiga) tervikteksti „Kõige pikemad juuksed Eestis“.

Teine tund

Tööleht 7.2 Ilusalongis

Esmalt arutletakse, mida uut saadi teada tekstist „Kõige pikemad juuksed Eestis“. Harjutuse 1 abil kinnistatakse funktsionaalse lugemise oskust. Küsimused toetavad reklaamist arusaamist. Harjutus sooritatakse esmalt õpetaja juhendamisel kogu rühmaga. Võiks järgneda arutelu, kui palju kellegi on juukselõikus maksnud. Seejärel harjutatakse küsimustele vastamist paaristööna. Enne harjutust 2 juhitakse tähelepanu, et *juuksed* ja *küüned* on astmevahelduslikud sõnad ning tuuakse näiteid vastavate vormide kasutamisest lauses. Seejärel selgitatakse töölehel esinevaid uusi mõisteid. Harjutus 2 sooritatakse esmalt õpetaja juhendamisel kogu rühmaga, edasi võiks järgneda arutelu, kelle teenuseid õppijad kõige rohkem/vähem kasutavad. Paaristööna õpitakse juuksuri, kosmeetiku, pediküüri ja maniküüri juurde aega kinni panema. Kui rühm on sooritanud ülesande paaristööna, siis võiks üks paar dialoogi kõigile esitada. Kodutööks võiks jääda dialoogi koostamine (harjutus 3) kirjalikult.

Kolmas tund

Tööleht 7.3 Pille ja Lauri juuksuris

Esmalt vaadatakse ühiselt **videot** „Pille ja Lauri juuksuris“, selgitatakse mõisteid ning seejärel täidetakse vastavad e-harjutused. Loetakse dialoogi (harjutus 3). Tekstianalüüsi toetavad küsimused. Harjutus sooritatakse esmalt õpetaja juhendamisel kogu rühmaga. Seejärel harjutatakse küsimustele vastamist paaristööna. Soovi korral võib õpetaja anda rühmale ülesandeks küsimustele vastamise kirjalikult (kirjutatakse töölehe pöördele). Loetu kinnistamiseks sooritatakse ka e-harjutus 7.3.3, kus tuleb dialoogi põhjal täita lüngad. Paaristööna vestlevad õppijad juuste hooldusest (harjutus 3). Mõni paar võiks seejärel esineda kogu rühmale. Kodutööna vaadatakse uuesti videot ja sooritatakse e-harjutused.

Neljas tund

Tööleht 7.4 Lauri valib Pillele kingitust

Õpetajaga koos tutvutakse uue sõnavaraga. Enne harjutuse 1 sooritamist loetakse ühiselt sulgudes olevad sõnad, leitakse, mis vajab täiendavat selgitamist, ning seejärel sooritab õppija harjutuse iseseisvalt (rühmitab tooted). Harjutuse lahendamise õigsust kontrollitakse kogu rühmaga. Järgnevalt

loetakse dialoogi. Tekstianalüüsi toetavad küsimused (harjutus 3). Harjutus sooritatakse esmalt õpetaja juhendamisel kogu rühmaga. Seejärel harjutatakse küsimustele vastamist paaristööna. Ülesande abil on soovitatav arendada ka suultlugemise oskust (õpetaja esitab küsimuse hääleta, paarilised ei kasuta küsimustele vastamisel häält). Soovi korral võib õpetaja anda rühmale ülesandeks küsimustele vastamise kirjalikult (kirjutatakse töölehe pöördele). Paaristööna harjutatakse suhtlemist olukorras, kus on vaja abi kingituse ostmisel. Kodutööna kinnistatakse töölehtede 7.3 ja 7.4 sõnavara.

Viies tund

Tööleht 7.5 *Pille ja Lauri on tervisekeskuses*

Esmalt selgitatakse töölehel märgitud uusi sõnu. Rühmatööna loetakse ka harjutuse 1 sõnad nimetavas, kaasäutlevas ja sisseütlevas käändes, vajaduse korral täpsustatakse veel kord mõisteid. Seejärel moodustatakse rühmatööna lauseid (õpetaja juhib tähelepanu käändevormide moodustamisele). Järgnevalt kinnistatakse sõnavara paaristööna, seejärel loetakse teksti (harjutus 2). Tekstianalüüsi toetavad küsimused (3). Harjutus sooritatakse esmalt õpetaja juhendamisel kogu rühmaga. Seejärel harjutatakse küsimustele vastamist paaristööna. Ülesande abil on võimalik arendada ka suultlugemise oskust. Soovi korral võib õpetaja anda rühmale ülesandeks küsimustele vastamise kirjalikult (kirjutatakse töölehe pöördele). Järgneb paaristöö, kus vesteldakse etteantud mudelite järgi.

8. Riidepoes

Teema läbimiseks on arvestatud viis (5 x 45 min) õppetundi. Materjal on jaotatud alateemadeks ning koosneb 5 töölehest, videoklipist ja sellele järgnevatest e-harjutustest.

Teema eesmärgid on korrata riiete ja riietumisega seotud sõnavara ning kinnistada vajalike väljendite kasutamist suhtlussituatsioonis. Teema läbimisel suudavad õppijad täita kliendikaardi lihtsa taotlusankeedi ja saavad hakkama müüjalt abi küsimisega riiete valimisel.

Esimene tund

Tööleht 8.1 *Riietus*

Töölehe harjutuste eesmärk on häälestada õppijad riietuse teemale ning selgitada välja selle teema varasem sõnavara. Harjutus 1 on tööks kogu rühmaga. Iga rühmaliige pakub ühe riideeseme nimetuse (naisteriided, meesteriided ja mõlemale sobivad riided) ning kirjutab selle tahvlile. Õppijad kirjutavad nimetused töölehel punktiirjoonele ja/või töölehe teisele poolele. Harjutuses 2 nimetatakse pildil kujutatud riideesemeid ning kirjutatakse sobiv täht tabelisse. Riietusesemete nimetuste kasutamist lauses lihtsustab sõnade grammatiliste vormide väljatoomine (harjutus 2). Harjutused 3 ja 4 aitavad teadvustada ja harjutada õige sõnavormi kasutamist lauses. Õpetaja peaks tähelepanu juhtima, et lünka võib sobida mitu sõna. Näiteks: *Lauril on uued teksad/botased jalas*. Harjutus 5 abil kinnistatakse lausekonstruktsiooni *Mul on seljas/jalas/peas*. Harjutuse võib sooritada kirjalikult. Õppijad koostavad neli lauset enda riietuse kohta märkmepaberile. Õpetaja korjab need kokku ja jaotab taas laiali. Iga õppija saab ühe kirjelduse, loeb selle ette ja vaatab klassis ringi, arvates, kes see isik võib olla. Viimase harjutuse eesmärk on aktiveerida töölehel õpitud lausemudel. Harjutus nõuab õpitud keelendite kasutamist aktiivses kõnes. Õppija valib mõttes ühe rühmakaaslase ja ütleb teistele, kas see

on poiss või tüdruk. Kaaslased hakkavad äraarvamiseks esitama küsimusi: *Kas tal on seljas kleit?/ Ei ole.* Mänguvoor lõpeb isiku äratundmisega. Kodutööna harjutatakse töölehel käsitletud sõnavara.

Teine tund

Tööleht 8.2 Riidekaupluses

Töö algab eelmises tunnis õpitud materjali kordamisega pildi abil. Õpetaja küsib, mida müüakse riidekaupluses sildi *naistele, sportlik, pidulik* all. Õppijad nimetavad pildi abiga poe sisustusega seotud sõnu ja märgivad vastava sõna juurde tähed pildilt. Seda sõnavara kasutatakse lausete moodustamisel harjutuses 2. Õige grammatilise sõnavormi kasutamisel on abiks töölehe tabel. Harjutuse 3 abil tuletatakse meelde tegevused kaupluses. Õppijate ülesanne on ära tunda pildil toimuv tegevus ja leida harjutusest õige tegusõna. Harjutuses 4 vaadatakse taas pilti ja kasutatakse lüngas õiget tegusõna. Harjutused 3 ja 4 on mõeldud individuaalseks tööks, millele järgneb sooritatud harjutuste ühine kontrollimine kogu rühmaga. Harjutus 5 on mõeldud paaristööna, mille eesmärk on õppida küsima abi müüjalt ja arendada suhtlemisoskust situatsioonis *klient–müüja*. Üks paar võiks situatsiooni läbi mängida teiste ees. Järgnevalt töötavad paarid samaaegselt ja kasutavad esialgu harjutuses toodud fraaside algusi. Kui dialoog on läbi harjutatud töölehele toetudes, vahetavad paarilised rollid. Kogu töö toimub õpetaja jälgimisel ja teatud aja möödudes on soovitatav näiteks kahel paaril oma dialoogid esitada teiste ees. Kodutööna koostatakse töölehel oleva pildi kirjeldus, kasutades õpitud sõnavara.

Kolmas tund

Tööleht 8.3 Pille ja Lauri riidepoes

Esmalt korratakse eelmises tunnis õpitut. Õpetaja kontrollib üle pildikirjeldused. Mõnel õppijal lastakse oma pildikirjeldus ette lugeda. Lähtudes pildikirjeldustes kasutatud sõnavarast, tuleks veel kord üle kontrollida, kas õppijad mõistavad sõnade ja fraaside tähendust. Järgneb temaga seotud **video** „Pille ja Lauri riidepoes“ vaatamine. Videodialoog on ka kirjalikult (harjutus 3), vajaduse korral võivad õppijad seda paralleelselt jälgida. Sõltuvalt õppijate keeletasemest ja oskustest on tugevamal rühmal soovitatav vaadata videot ilma abistava tekstita. Nõrgema rühmaga võiks aga esmalt töölehe dialoogi koos lugeda, sisu selgitada ja alles seejärel videot vaadata. Töölehe harjutused täpsustavad dialoogi mõistmist ja aitavad kinnistada riidekaupluses rõivaid valides kõnekeeles kasutatavat sõnavara. Järgnevalt koostatakse paaristööna dialoog. Esialgu võivad paarilised kasutada fraase töölehelt, seejärel vahetatakse osad ja taastatakse dialoog abita. Õpetaja jälgib õppijate tegevust ning töö lõppedes kutsub mõne paari teistele dialoogi ette kandma. Kodutöö: töölehel esitatud sõnavara kordamine ja e-harjutused 8.3.1–8.3.3.

Neljas tund

Tööleht 8.4 Lauri valib pükse

Harjutus 1 sisaldab lugemisteksti „Lauri valib pükse“. Eesmärk on sõnavara laiendamine, kinnistamine ja funktsionaalse lugemisoskuse arendamine. Tekstiga võiksid õppijad tutvuda kahe minuti jooksul, seejärel vaadatakse koos üle uued sõnad. Vajaduse korral kasutatakse selgitamiseks näiteid. Seejärel loevad kolm õppijat teksti osade kaupa (jutustaja, müüja ja Lauri). Harjutuse 2 küsimused ja vastused

võib teha rühmatööna, seejärel leitakse sobiv vastus individuaaltööna. Harjutuse 3 ja 4 eesmärk on tekstist info leidmine ning need on mõeldud sooritamiseks individuaaltööna. Harjutus 5 tehakse rühmatööna, selle abil aktiveeritakse õpitud fraasid praktilisel suhtlemisel. Õppetöö elavdamiseks võiks kasutada võistlusmomenti – tööülesanne on sõnade järjestamine lauses ja seejärel dialoogi ettekandmine. Kodutööna koostatakse dialoog teemal „Ma valin poes endale pükse/kleiti“. Dialoog õpitakse pähe ning esitatakse kaaslastele järgmise õppetunni alguses.

Viies tund

Tööleht 8.5 Kliendikaardi taotlemine

Töölehel käsitletakse kaupluste ja kliendikaardi taotlemise seotud teemat. Õppetunni eesmärk on tutvuda ankeetides kasutatava sõnavara ja tööjuhustega. Harjutuses 1 on vaja ühendada küsimus ja oodatav info. Õpetaja nimetab info suultlugemise ülesandena. Näiteks: *sünniaeg* (ilma hääleta) – üks õppija nimetab, mida õpetaja ütles, ja leiab küsimuse. Küsimusele vastab järgmine õppija. Seejärel nimetab õpetaja järgmise infoliigi – näiteks *suhtluskeel*. Üks õppija loeb suult ja leiab küsimuse. Teine õppija vastab küsimusele. Harjutuses 2 selgitatakse tööjuhendeid. Tööjuhendid loetakse ühekaupa ette ja vajaduse korral tõlgitakse ja/või selgitatakse nende tähendust näidete abil. Harjutuses 3 täidetakse ankeet enda kohta. Harjutus 4 on õpitud küsimuste kinnistamiseks. Kodutöö: kliendikaardi taotlemine internetis (nt Partnerkaart aadressil <https://www.partnercard.net/?id=10618>).

9. Eriala valimine, edasiõppimise võimalused

Teema on jaotatud alateemadeks, millega tutvumiseks on arvestatud viis õppetundi (5 x 45 min). Materjal koosneb väljatrükitavatest töölehtedest, videoklipist ning 4 elektroonilisest harjutusest. Teema eesmärgid on korrata ametite nimetusi ja elukutse valikuga seotud sõnavara ning kinnistada vajalikud kõneväljendid vastavates suhtlussituatsioonides. Teema läbimisel suudavad õppijad kirjutada näidise abil kooli sisseastumise avalduse ja tulevad toime suhtlemisel kutsenõustajaga.

Esimene tund

Tööleht 9.1 Ametid ja tegevusalad

Harjutuste eesmärk on häälestada õppijad elukutsete teemale ja selgitada välja varasem sõnavara ametinimetuste kohta. Harjutus 1 on mõeldud tööks kogu õpperühmaga. Harjutuses on esitatud elukutsete nimetused. Koos loetakse need ette ja vajaduse korral tõlgitakse. Seejärel valitakse ametitele võimalik töökoht ja lõpetatakse laused. Lisaks võib õpetaja küsida, kas mainitud töökohtadega seoses teatakse veel ameteid, mida pole harjutuses nimetatud. Ametitele sobivad töökohad ei ole üheselt määratletud, seetõttu on siinkohal ruumi aruteluks kogu rühmaga. Tärniga küsimus (*) harjutuse lõpus tuletab meelde, et kõikidel töökohtadel on vaja koristajat.

Televiisioonis töötavad ... saatejuht, arvutispetsialist
Koolis töötavad ... õpetaja, kasvataja
Restoranis töötavad ... kokk, kelner
Teatris töötavad ... näitleja, kunstnik
Haiglas töötavad ... arst, hooldaja
Ehitusel töötavad ... ehitaja, puusepp
Ilusalongis töötavad ... juuksur, kosmeetik
Õmblusateljées töötavad ... õmbleja, rätsep

Harjutused 2–4 on pildipõhised ja täpsustavad ametitega kaasnevaid tegevusi. Harjutuses 2 korratakse vastavate tegusõnade tähendusi ja kasutamist. Kõik esitatud tegusõnad on seotud kõrvaloleva pildiga. Tööülesanne on viia tegevused kokku tabelis nimetatud ametitega. Harjutuses 3 on vaja kirjutada piltide juurde tabelis olevad ametite nimetused. Need harjutused on mõeldud õppijatele individuaaltööna, millele järgneb harjutuste ühine kontroll koos õpetajaga. Töölehe materjali võtab kokku harjutus 5, kus on vaja kasutada ametite nimetustega seotud lausekonstruktsioone suhtlussituatsioonis. Töö toimub paaristööna samal ajal kogu rühmaga. Tunni lõpus esitatakse 2–3 dialoogi kõigile. Kodutöö: dialoogi õppimine ja e-harjutuse nr 9.1.1 (ristsõna) lahendamine.

Teine tund

Tööleht 9.2 Pille tulevikuplaanid

Tund algab eelmises tunnis koostatud dialoogi esitlustega. Järgmisena antakse õppijatele aega vaikselt läbi lugeda harjutuse 1 dialoog, seejärel nimetab õpetaja tegelased (jutustaja, Aleks ja Pille) ning dialoog loetakse teistele ette. Koos leitakse tekstist sõnale *kutsekool* sama tähendusega vasted. Harjutuses 2 täpsustatakse tekstist arusaamist küsimuste abil. Vastamisel on õige grammatilise sõnavormi moodustamisel abiks sulgudes antud küsimused. Järgnevad harjutused on seotud kutsekoolis õpetatavate erialadega. Harjutuses 3 on vaja erialad jagada kutsekooli õppeosakondadesse. Tärniga ülesanne (*) on lisaülesanne. Kodulehelt <http://khk.ee/osakonnad> on vaja leida veel erialasid, mida nendes õppeosakondades õpetatakse. Harjutuses 4 saab tutvuda kutsekoolis pakutavate eri õppevormidega. Soovitavalt lahendatakse ülesanded internetipõhiselt aadressil <http://khk.ee/oppimine>. Kodutöö: õppija valib ühe kutsekooli, toob välja selle kooli ühe õppeosakonna erialad ja nimetab või tutvustab (vastavalt keeletasemele) neid erialasid järgmises tunnis kaaslastele.

Kolmas tund

Tööleht 9.3 Pille karjäärinõustaja juures

Tunnis käsitletakse kutsekooliga seonduvat. Esmalt tutvustatakse kutsekooli eri õppeosakondi, seejärel vaadatakse eriala valimisega seotud **videot** „Pille kutsenõustaja juures“. Vajaduse korral võib teksti kuulamisel kasutada abina harjutuse 1 videodialoogi. Õppijad nimetavad videoklipist kuulnud võõrad sõnad, õpetaja kirjutab need tahvlile, koos tõlgitakse, vajaduse korral selgitatakse sõnade tähendused. Järgnevad harjutused teksti mõistmise kohta. Harjutuses 4 leitakse tekstist vajalikku infot, harjutuses 5 otsustatakse, kas väide on väär või õige. Töölehe lõpetab harjutus 6, mis sooritatakse paaristööna. Eesmärgiks on vestlus- ja arutlusoskuse arendamine teemal „Minu huvialad – sobiv amet“. Üks õppija nimetab teda huvitavaid tegevusi, teine õppija soovib selle põhjal sobivat ametit. Dialoogi koostamisel on abiks näidislaused. Kodutöö: e-harjutuste 9.3.1 – 9.3.3 lahendamine (lauseosade ühendamine, valikvastustega test ja lünkharjutus).

Neljas tund

Tööleht 9.4 Elukutse valimine

Töölehe harjutused juhatavad õppijad elukutsevalikuga seotud testide ja nende analüüsi juurde ning edasi sobiva eriala ja selleks vajaliku hariduse juurde. Töö algab sissejuhatava lugemisharjutusega. Järgmisena sooritatakse isikutüüpi analüüsiv harjutus. Töö on mõeldud rühmatööna: üks õppija loeb

kirjelduse ja koos valitakse kirjeldusele sobiv amet. Tärniga küsimusele (*) vastamine võiks olla täislausega, abiks on harjutuses 2 esitatud isikutüüpide kirjeldused. Harjutuses 3 täpsustatakse eriala valikuga seonduvat: õppijatel on vaja sõnastada praegune haridustase. Harjutused 4–5 pakuvad mõtlemisainet valitud erialal õppimisel. Reklaamist on vaja üles leida vajalik info, et vastata küsimustele. Harjutus on funktsionaalse lugemisoskuse arendamiseks. Harjutuses 5 võetakse kokku õppija enda koolitee. Harjutus sooritatakse kirjalikult ja esitatakse suuline kokkuvõtte kaaslastele. Kodutöö: kirjeldada enda haridusteed, kasutades töölehel märgitud väljendeid, ning koostada enda võimaliku haridustee jätk.

Viies tund

Tööleht 9.5 Avalduse kirjutamine

Tööleht koosneb kahest leheküljest. Esimene tööleht hõlmab avalduse vormistamise juhiseid, teine on kooli sisseastumisavalduse tühi blankett, mis on vaja täita enda andmetega. Vajaduse korral saab selle mõningase korrigeerimise järel esitada kooli sisseastumisavaldusena. Harjutuses 1 on vaja ühendada mõiste, selgitus ja vajalik info. Näiteks *Lisad – täiendavad dokumendid, koopia lõputunnistusest*. Harjutuses 2 on esitatud üldised juhised ametliku teksti vormistamisel. Lähtudes õppijate keeletasandist võib vajaduse korral need laused tõlkida. Harjutuses 3 on vaja ühendada mõisted näidisel toodud andmetega. Harjutus nõuab lisaks mõistete selgitusele ka ruumisuhete kordamist ja kinnistamist. Harjutuses 4 on esitatud vajalikud fraasid kooli sisseastumisavalduse kirjutamiseks. Harjutus 5 on mõistete kordamiseks ja juhendite abil praktilise ülesande täitmine.

10. Ohuolukorrad ja abi kutsumine

Õppematerjal koosneb 6 töölehest, kahest e-harjutusest ning videodialoogist. Materjali auditoorseks käsitlemiseks on arvestatud 6 x 45 minutit, õpetaja määrab lähtuvalt õppijatest iseseisvaks tööks kuluva aja. Töölehtede 1–4 abil õpetatakse kasutama esmaabivahendite nimetusi, kutsuma vajaduse korral häirekeskusest abi, kirjeldama lühidalt erinevaid õnnetusi, suhtlema arstiga. Kaks viimast töölehte (5 ja 6) on seotud tuleohutuse temaatikaga: õpetatakse tuleohutusvahendite sõnavara, tuletõrje kutsumist ning kaaslaste abistamist põletuse korral.

Teema läbimisel õppija

- omandab esmaabi- ja tuleohutusega seotud põhisõnavara;
- oskab näidisdialoogide abil helistada häirekeskusesse ning kutsuda abi erinevate õnnetuste (haigestumine, tulekahju) korral;
- oskab kaaslastele anda esmaseid soovitusi esmaabi kohta;
- harjutab funktsionaalset lugemisoskust ning osaleb suulises dialoogis.

Esimene tund

Tööleht 10.1 Esmaabivahendid

Esmaabiga seonduva sõnavara selgitamiseks võiks õpetajal olla kaasas esmaabivahendid (või pildid nendest), koos loetakse sõna ning leitakse õige esmaabivahend. Sõnu kinnistatakse suultlugemise

harjutusega (õpetaja artikuleerib hääletult esmaabivahendi nimetuse, õppijad ütlevad sõna). Järgnevalt jagatakse õppijatele sedelid, millele on kirjutatud harjutuse 2 teise tulba küsimused. Seejärel loetakse kordamööda probleeme – vastuse esitab õppija, kelle käes on sobiv sedel. Vajaduse korral selgitatakse tähendusi. Dialoog (harjutus 3) loetakse ning analüüsitakse ühiselt. Küsimustele vastamine toimub väikestes rühmades. Esmaabivahendite nimetusi kinnistatakse kogu rühma tööna mänguvormis (harjutus 5). Harjutus 6 tehakse tunnis suuliselt läbi. Kodutöö: õpitakse pähe harjutuse 6 dialoog ja kinnistatakse esmaabivahendite nimetusi.

Teine tund

Tööleht 10.2 *Pille ja Lauri kutsuvad abi*

Tunni alguses kontrollitakse kodune töö. Uue teema sissejuhatusena vaadatakse ühiselt **videot** „Pille ja Lauri kutsuvad abi“, loetakse ning analüüsitakse dialoogi (harjutus 3). Seejärel sooritatakse e-harjutused 10.2.1 ja 10.2.2. Küsimustele vastamine viiakse läbi väikestes rühmades. Harjutus 6 sooritatakse esmalt suuliselt üleklassitööna, seejärel harjutavad õppijad paarides sobivate repliikide moodustamist (vahetavad helistaja ja dispetšeri rolle). Kodutööna vaadatakse veel kord videot „Lauri helistab 112“, lahendatakse uuesti e-harjutusi ning tehakse harjutus 5 töölehel.

Kolmas tund

Tööleht 10.3 *Lauri isa on haige*

Harjutuse 1 laused (1–7) loetakse kordamööda ette, iga esmaabivõtte paremaks mõistmiseks tehakse see klassi ees praktiliselt läbi. Seejärel täidab õppija sama harjutuse töölehel iseseisvalt. Järgmise harjutuse sooritamise eel selgitatakse kirjeldatud probleeme (võimaluse korral kasutatakse pilte, mängitakse olukordi praktiliselt). Pärast harjutuse iseseisvat täitmist kontrollitakse vastuseid koos: ta minestas 1; tal on südames valud 2, 1, 4, 3, 5; tal käib pea ringi 2, 4, 3; tal on jalg ja käsi nõrgad 2, 4, 3; ta ei saa rääkida 2, 3; ta ei saa hingata 2, 4, 3; tal on krambid 2, 3. Tunnis käsitletud väljendeid kinnistatakse harjutuses 3. Teksti (harjutus 4) loetakse esmalt iseseisvalt, järgneb valiklugemine ning tabeli täitmine. Harjutus 5 tehakse paaristööna, esmalt jagatakse rollid (dispetšer ja häirekeskusesse helistaja), seejärel valitakse üks esitatud juhtumitest ning koostatakse dialoog, mis kirjutatakse ka üles. Abina kasutavad õppijad tabelit harjutusest 4 (NB! Viimane küsimus tabelis *Mis on helistaja nimi ja telefoninumber?* tuleks asendada küsimustega *Kuidas on teie nimi? Kuidas on teie telefoninumber?*). Tunni lõpus esitatakse koostatud dialoogid suuliselt. Kodune töö: õppida selgeks väljendid harjutusest 1 ning tunnis koostatud dialoog.

Neljas tund

Tööleht 10.4 *Pille sõbrannaga juhtub õnnetus*

Tund algab kodus õpitud dialoogi esitamisega. Sissejuhatusena uude teemasse küsib õpetaja mõne küsimuse, nt *Millal on vaja minna traumapunkti? Kus asub linnas traumapunkt?*

Järgneb uute sõnade selgitamine (võimaluse korral kasutada pilte) ning teksti lugemine ja analüüs. Küsimustele võiks esmalt vastata väikestes rühmades, seejärel esitab õpetaja küsimusi ning rühmaesindajad vastavad kordamööda. Harjutus 3 tehakse esmalt iseseisvalt. Kontrollimiseks reastatakse sedelitele kirjutatud ütlused nii, et moodustuks dialoog. Harjutuse 4 sooritavad õppijad

kirjalikult, kontroll toimub nn korrekatuurharjutusena (õpetaja esitab väite, rühm otsustab, kas ütlus on tõene või väär). Viimases harjutuses koostavad paarid sobiva dialoogi ning esitavad selle klassi ees. Kodutöö: õppida selgeks tunnis koostatud dialoog.

Viies tund

Tööleht 10.5 Tuleohutus

Tund algab kodus õpitud dialoogi esitamisega. Sissejuhatusena uude teemasse vaadeldakse, kas klassiruumis on tuleohutusvahendeid. Harjutuses 1 tutvustatakse uusi sõnu, harjutatakse nende kasutamist sobivas muutevormis. Õppijad täidavad harjutuse iseseisvalt kirjalikult. Kontrollimiseks võiks õpetaja kasutada suultlugemist: ütleb hääletult artikuleerides *tulekustutiga*, õppijad ütlevad terve lause. Harjutuses 2 tarvitatakse õpitavat sõnavara dialoogis. Järgnevad harjutused arendavad funktsionaalset lugemisoskust. Kirjalik dialoog loetakse ning analüüsitakse klassis ühistööna. Järgnevalt täidetakse iseseisvalt harjutus 4, mida kontrollitakse koos.

Kuues tund

Tööleht 10.6 Tulekahju ja põletus

Harjutuses 1 esitatud mudeldialoogi loetakse ning analüüsitakse ühistööna. Selgitatakse, kuidas teatada tuleõnnetusest. Harjutuses 3 jagatakse rollid (häirekeskuse dispetšer, helistaja), valitakse teatamiseks üks tulekahju, koostatakse dialoog (abiks harjutus 1) esitatakse see kaaslastele. Järgnevalt arutletakse pildi põhjal küsimuste üle *Mis juhtus Lauri jalaga? Miks ta hoiab jalga külma vee all?* Seejärel loetakse ühiselt dialoog. Järgneb arutelu, kuidas anda esmaabi põletuse korral (sedelitele kirjutatakse rühmitamiseks väited, mis on lubatud ja mis keelatud põletuse korral). Harjutuse 6 täidavad õppijad iseseisvalt.

11. Reisimine

Õppematerjal koosneb kuuest töölehest, videost ja e-harjutustest. Teema läbimiseks on mõeldud 6 akadeemilist tundi (6 x 45 minutit). Käsitletakse reisimisega seotut: reisi planeerimine, piletite ostmine, tegevused reisil. Lisaks korratakse/kinnistatakse teadmisi Eestimaast, eestlastele olulistest tähtpäevadest, kommetest/tavadest. Õpetaja võib oma äranägemise järgi tundide arvu suurendada või anda osa materjali iseseisvaks tööks.

Teema läbimisel õppija

- kinnistab sõnavara ja üldisi teadmisi Eestimaast (tähtsamad kohad, tähtpäevad);
- arendab suhtlemis- ja funktsionaalse lugemise oskust (piletite ostmine);
- harjutab küsimuste moodustamist ja neile vastamist; kirjaliku teksti produtseerimist ning info leidmist internetist.

Esimene tund

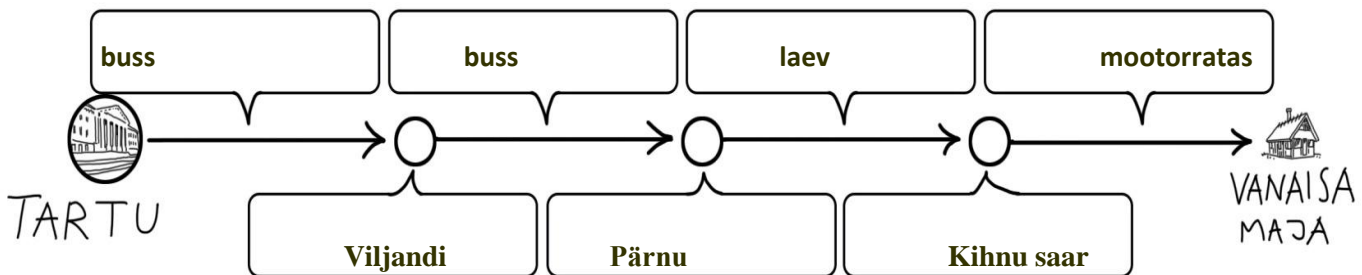
Tööleht 11.1 Eestimaa

Esmalt vaadatakse tegevuspilti. Õpetaja esitab pildi kohta mõned küsimused: *Mis linnad on Eesti kaardil? Mis linnades oled käinud? Millega sõitsid Tallinnasse/Tartusse? Nimeta Eesti saari! Kus sa elad? Kus Lauri elab? Kus Pille elab?* Järgnevalt täidavad õppijad iseseisvalt harjutuse 2. Harjutust kontrollitakse paaristööna / frontaalse tööna. Teadmiste kinnistamiseks Eestimaast sooritatakse e-harjutus 11.1.1, mis sisaldab endas ristsõna. Soovitav oleks omada klassiruumis ka Eesti kaarti ja vastavad paigad kaardil üles otsida. Harjutus 4 täidetakse esmalt iseseisvalt. Seejärel loevad õppijad vastused klassi ees ette. Küsimuste üle võib frontaalses töös ka arutleda, nt *Kuhu tahad minna? Miks just ... (kuhu?)*. Töölehe viimane harjutus 5 nõuab paaristööd – moodustakse küsimusi Eestimaa kohta, korrates vastavat sõnavara ja kasutades õigeid käändelõppe.

Teine tund

Tööleht 11.2 Pille ja Lauri pakivad kohvrit

Loetakse lühike sissejuhatav tekst Lauri ja Pille reisiplaanidest. Funktsionaalse lugemisoskuse harjutamiseks täidetakse skeem harjutuses 2. Õppijad peavad märkima skeemile linnad/kohad, mida Lauri ja Pille kavatsevad külastada, ja ka liiklusvahendid, mille abil nad reisivad.

Harjutus 3: vaadatakse ühiselt **videot** „Pille ja Lauri pakivad kohvrit“ ning sooritatakse nähtu põhjal e-harjutus. Videos olev tekst on antud kirjalikult töölehel 2. Vajaduse korral võib väljatrükitud tööleht video vaatamise ajal abiks olla. Pärast video vaatamist ja e-harjutuse 11.2.1 sooritamist uuritakse koos skeemi (harjutuses 6). Skeemil on Lauri ja Pille reisiplaan ning see on abiks jutustamisel. Õpetaja abistab küsimustega: nt *Kuhu Pille ja Lauri Tartust sõidavad?* Skeemil on välja toodud küsisõnad ja vastavad käändelõpud. *Pille ja Lauri sõidavad Tartust Viljandisse*. Skeem sisaldab ka küsimusi Pille ja Lauri tegevuste kohta reisiril. Kui kogu skeem on frontaalselt läbi arutatud, siis võivad õppijad selle paaristööna läbi teha. Tähtis on, et pööratakse tähelepanu õigetele käändelõppudele. Tunni lõpus võib lasta kellelgi reisiplaanist skeemi järgi jutustada või teha valikjutustamist.

Kolmas tund

Tööleht 11.3 Reisiplaanide tegemine

Tunnis käsitletakse reisiril vajaminevat (olmetarbed, piletid, ööbimiskoht jms). Esmalt korratakse vastavat sõnavara (harjutus 1). Vajaduse korral selgitab õpetaja uusi sõnu. Harjutuse 2 skeemi täitmisel iseseisvalt on abiks harjutus 1. Frontaalses töös kontrollitakse skeemid üle ja arutletakse valikute üle. Vastused võivad erineda. Harjutus 3 sooritatakse iseseisva tööna. Abiks on harjutused 1

ja 2. Ka harjutus 4 täidetakse iseseisvalt. Tunni lõpetuseks jutustavad õppijad rühmale oma reisiplaanist.

Neljas tund

Tööleht 11.4 Piletite ostmine

Esmalt loetakse sissejuhatav tekst. Järgneb tarbekirja lugemine/uurimine. Leitud info põhjal täidetakse lünkharjutus (harjutus 2). Harjutust kontrollitakse frontaalselt. Edasi loetakse dialoog (harjutus 3) paaristööna või iseseisvalt. Pärast lugemist täidetakse lünkharjutus (harjutus 4). Harjutus 5 nõuab internetiaadressi www.tpilet.ee kasutamist. Leitakse Tartu–Tallinna bussi väljumisaeg. Lisaks uuritakse infot pileti maksumuse, reisi kestuse, sõidusoodustuste kohta. Kasutades eelnevalt õpitud sõnu ja väljendeid, koostatakse dialoog harjutuse 3 eeskujul. Dialoogid kantakse klassis ette.

Viies tund

Tööleht 11.5 Pille ja Lauri on reisil

Esmalt loetakse sissejuhatav tekst ja õpetaja esitab selle kohta küsimusi. Arutatakse läbi tekstis esinevad uued sõnad. Harjutuse 2 piltidele kirjutatakse juurde nimetused. Harjutuses 3 harjutatakse/kinnistatakse tarbekirja kirjutamist. Lünkteksti abil kirjeldatakse, mida Pille ja Lauri Viljandis tegid. Tähelepanu pööratakse minevikuvormidele. Harjutuse võib sooritada iseseisvalt ja hiljem ühiselt kontrollida. Peale harjutus 3 sooritamist loetakse tekst Lauri ja Pille Pärnu tegevuste kohta. Jällegi iseseisvalt täidetakse lünktekst (harjutus 4). Kodutööna saadetakse õpetajale e-kiri (harjutus 6). E-kirjale peavad õppijad lisama Pärnu linnast ka pildi, mille leiavad internetist. Õpetaja kontrollib/parandab kirjad ja saadab need õppijatele tagasi. Ka harjutus 7 võib jääda iseseisvaks koduseks tööks. Õppijad peavad nuputama, mis linnadele on omistatud järgmised nimed: *suvepealinn – Pärnu, talvepealinn – Otepää, kultuuripealinn – Tallinn, ülikoolilinn – Tartu, kevadpealinn – Türi.*

Kuues tund

Tööleht 11.6 Pille ja Lauri Kihnu saarel

Harjutuste täitmisel saadakse teadmisi eestlaste jaanipäevakommetest ja tähtsamatest tähtpäevadest. Esmalt loetakse sissejuhatav tekst ja vastatakse küsimustele (harjutus 2). Teadmiste kinnistamiseks sooritatakse e-harjutus 11.6.1. Harjutus 4 võimaldab üle korrata mõned eestlastele olulised tähtpäevad ja õppijad saavad kirjutada, mis tähtpäevi nende peres tähistatakse. Harjutus loetakse kogu klassile ette. Harjutuses 5 täidetakse lünktekst, õppijad kirjeldavad oma pere jaanipäeva. Ka need jutukesed loetakse teistele ette. Harjutuses 6 korratakse/kinnistatakse õpitut sõnavara/väljendeid loovjutu kirjutamisel ühest oma pere tähtpäevast. Harjutus 6 võib jääda ka koduseks tööks.

12. Korterit uurimine

Õppematerjal koosneb 5 töölehest, videost ning e-harjutustest. Teema läbimiseks on mõeldud 5 akadeemilist tundi (5 x 45 min). Teema sisaldab korteri uurimisega seotud sõnavara, üürikuulutuste lugemist, üürikuulutuste kirjutamist ning suhtlemist kinnisvaramaakleri või omanikuga. Õpetaja võib tundide arvu suurendada/vähendada vastavalt oma äranägemisele.

Teema läbimisel õppija

- kinnistab korteri üürimisega seotud sõnavara;
- arendab suhtlemisoskust;
- harjutab tarbekirja lugemist ja tarbekirja koostamist; küsimuste moodustamist ja neile vastamist; dialoogi moodustamist.

Esimene tund

Tööleht 12.1 *Pille unistab oma kodust*

Esmalt vaadatakse töölehe olupilti ning loetakse sissejuhatav tekst. Õpetaja küsib pildi ja teksti kohta küsimusi, et aktiveerida uusi sõnu. *Kus Pille tahab elada? Mis ruumid on Pille unistuste majas?* Seejärel täidavad õppijad iseseisvalt harjutuse 2. Harjutust kontrollitakse frontaalses töös. Õpetaja võib harjutust kontrollida ka korrektureid esitades. Õppijad parandavad õpetajat vajaduse korral. Harjutuses 3 moodustakse dialoog. Eelnevalt on soovitatav küsimused läbi lugeda ja arutada läbi küsimustes esinevad uued sõnad. Õppijad täidavad lüngad iseseisvalt, seejärel harjutavad paaristööna dialoogi moodustamist. Dialoogid kantakse klassis ette, pööratakse tähelepanu võimalikele vigadele. Kui arutluse käigus tuleb juurde uusi sõnu, siis märgitakse need üles.

Teine tund

Tööleht 12.2 *Üürikuulutuste lugemine*

Kuna tegu on küllaltki mahuka ja sõnavara poolest keeruka temaga, siis eelnevalt on soovitatav läbi vaadata uued sõnad töölehe allservas ja arutleda nende üle. Seejärel asutakse täitma harjutust 1. Loetakse läbi kõik väljendid, ka joonealused, antakse õppijatele natuke aega iseseisvaks nuputamiseks. Kontrollitakse frontaalselt.

Harjutus 1: Korter on renoveeritud. – Korter on remonditud. Korter on möbleeritud. – Korteris on olemas mööbel. Korteris on pakettaknad. – Korteris on uued aknad. Korteris on uus elektrijuhtmestik. – Elektrijuhtmed on uued. Tasuda tuleb kommunaalmaksud. – Maksta tuleb vee, prügiveo ja hoolduskulude eest.

Harjutus 2 sisaldab tarbekirja – üürikuulutust. Üürikuulutust loetakse, selgitatakse sõnu, seejärel täidavad õppijad tabeli (harjutus 3) iseseisvalt või paaristööna. Lisaks vastatakse küsimustele sama kuulutuse kohta harjutuses 4. Sõnavara ja väljendite kinnistamiseks sooritatakse e-harjutus 12.2.1.

Kolmas tund

Tööleht 12.3 *Pille ja Lauri valivad korterit*

Esmalt vaadatakse ühiselt **videot** „Pille ja Lauri valivad korterit“ ning sooritatakse nähtu põhjal e-harjutus 12.3.1. Videos kuulnud tekst on antud kirjalikult töölehel 2. Vajaduse korral võib väljatrükitud tööleht video vaatamise ajal abiks olla. Harjutuses 4 peavad õppijad dialoogi ja nähtud video põhjal välja tooma korteri positiivsed ja negatiivsed omadused.

<i>Miks Pillele korter meeldis?</i>	<i>Miks Laurile ei meeldinud?</i>
<i>ilus vaade</i>	<i>kõrge üür</i>
<i>armas magamistuba</i>	<i>kõrged kommunaalmaksud</i>
<i>puupliit</i>	<i>tehas akna taga</i>
<i>saame oma kodu</i>	<i>tualett õues</i>

Enne harjutuse 5 sooritamist on soovitatav läbi lugeda mudeldialoogi küsimused. Seejärel püüavad õppijad iseseisvalt vastused läbi mõelda. Hiljem moodustatakse paarilisega dialoogid, seekord oma korteri/maja kohta. Dialoogid on soovitatav frontaalses töös jällegi ette kanda, et kinnistuks vastav sõnavara ja tuleks juurde suhtlemisjulgest. Et töö oleks huvitavam, võib paarilisi vahetades moodustada mitu eri dialoogi.

Neljas tund

Tööleht 12.4 *Kuulutuse kirjutamine*

Tegevus tunnis hõlmab erinevate üürikuulutuste lugemist ning ka ise üürikuulutuse koostamist. Esmalt loetakse üürikuulutused iseseisvalt, siis koos. Õpetaja selgitab võõraid sõnu, vajaduse korral kirjutab need tahvlile. Edasi leiavad õppijad kuulutustes mainitud korterite positiivsed ja negatiivsed omadused. Tulemused arutatakse frontaalses töös läbi. Siinkohal võiks õppijatelt nõuda ka põhjendamist, kuna vastused /arvamused võivad erineda. Harjutuse 3 lüngad täidetakse toetudes eelmistel töölehtedel ja harjutustes õpitud sõnavarale. Üürikuulutuse koostatakse esialgu iseseisvalt ning loetakse saadud tekstid klassis ette. Üürikuulutused võivad tulla erinevad. Ka siinkohal nõutakse oma arvamuse põhjendamist. Koduseks tööks jääb maja üürikuulutuse kirjutamine. Kasutatakse töölehe 1 pilti. Tunni lõpus peaks jääma natuke aega kodutöö selgitamiseks.

Viies tund

Tööleht 12.5 *Suhtlemine kinnisvaramaakleriga*

Enne töölehe dialoogi lugemist Lauri ja maakleri vahel on soovitatav läbi arutada lehe allosas esitatud uued sõnad. Dialoogi võib lugeda esmalt iseseisvalt ja seejärel paaristööna klassis ette kanda. Dialoogi lugemise järel vastatakse küsimustele harjutuses 3 ning sooritatakse e-harjutus 2. Töölehel on ka kinnisvarafirma reklaam, et harjutada tarbekirja lugemist. Tugevama rühma õppijad võivad paaristööna üksteisele reklaami kohta küsimusi esitada. Harjutus 5 ja 6 on esmalt soovitatav teha klassis läbi koos õpetaja abiga. Leitakse internetist üks üürikuulutuse ning vastatakse küsimustele. Leitud informatsiooni põhjal moodustatakse dialoog. Küsimused korteri kohta leiavad õppijad eelkõige dialoogist harjutus 1, aga ka teistelt sama teema töölehtedelt. Selle dialoogi ettevalmistus nõuab natuke rohkem ettevalmistusaega. Dialoogid kantakse klassis ette. Koduseks tööks jääb üürikuulutuse leidmine internetist või ajalehest ning dialoogi (harjutus 6) kordamine.

13. Korteri remont

Õppematerjal koosneb 5 töölehest, e-harjutustest ja videodialoogist. Materjali auditoorseks käsitlemiseks on aega 4 x 45 minutit, õpetaja määrab lähtuvalt õppijatest iseseisvaks tööks kuluva aja. Töölehtede abil õpetatakse ehitustarvete nimetusi, rääkima remonditöödest, valima poest sobivaid ehituskaupu. Samuti pööratakse tähelepanu värvuste ja mustrite nimetustele ning nende kasutamisele eri lausekonstruktsioonides.

Teema läbimisel õppija

- Omandab ehitustarvete, remondiga, värvuste ning mustritega seotud põhisõnavara.
- Oskab näidisdialoogide abil ehituspoest kaupa küsida, paluda remonttöid teha.
- Harjutab funktsionaalset lugemisoskust ning osalemist suulises dialoogis.

Esimene tund

Tööleht 13.1 Korter vajab remonti

Sissejuhatusena näitab õpetaja kahte pilti (ühel on remonditud ruum, teisel remondimata), arutatakse, missuguses elamises on vaja teha remonti. Seejärel semantiseeritakse uued sõnad (*remont, seinad, tapeet, parkett, kraanikauss, seinaplaadid, parkett, määrdunud, on puudu*), võimaluse korral kasutatakse piltmaterjali. Lisaks pöörab õpetaja tähelepanu töölehel eraldi välja toodud keeruliste muutevormidega sõnadele. Järgnevalt loetakse teemasse sissejuhatav tekst. Harjutuse 1 laused on sedelitele kirjutatuna õppijatele jagatud. Kordamööda loetakse laused ning otsustatakse, kas väide sobib remonditud või remondimata korteri kohta. Järgnevalt täidetakse iseseisvalt harjutus 2. Kontrolliks on sama ülesanne kantud vigaselt tahvlile, loetakse laused ning parandatakse ühiselt vead. Õiged vastused on: *katki, vana, puudu, määrdunud, kulunud, tapeet*. Küsimustele vastamist (harjutus 3) võiks esmalt viia läbi väikestes rühmades, seejärel esitab õpetaja küsimusi ning rühmaesindajad annavad kordamööda vastuseid. Järgnevalt loetakse ja analüüsitakse koos dialoogi, iseseisvalt täidetakse harjutuses 5 esitatud tabel (õiged vastused on Lauri – värvib magamistoa seinad ja lae, värvib esiku, vahetab elutoa tapeedi; Aleks – vahetab esikus, magamistoa ja elutoas parketi, paneb vannituppa uued seinaplaadid, vahetab elutoa tapeedi; Lauri isa – vahetab WC-poti ja kraanikausi). Dialoog (harjutus 6) koostatakse paaristööna. Kodus õpitakse selgeks tunnis koostatud dialoog.

Teine tund

Tööleht 13.2 Ehituspood

Tööleht 13.3 Pille ja Lauri kujundavad kodu

Koduse töö kontrollimiseks palub õpetaja mõnel õppijal oma dialoogi esitada. Seejärel teeb õpetaja sissejuhatusena uude teemasse (*Mis ehituspood on ... linnas? Mida saab osta ehituspoodest?*). Tund jätkub sõnavaralise tööga (tööleht 13.2, harjutused 1 ja 2). Õpetaja võiks kasutada sõnavara kinnistamiseks suullugemise võtet. Töölehe 13.2 harjutuse 3 puhul selgitatakse ning harjutatakse ajavahemiku väljendamist eesti keeles (*....st kunini*). Tarvitatakse õpitavat erin olukordades (nt *Ma töötanst.....ni, Ma olen trennisst.....ni, Ma olen puhkusel ...st.....ni* jne). Järgneb iseseisev harjutuse 3 täitmine ning ühine kontrollimine. Töölehe 13.3 esimene harjutus viiakse läbi rühmatööna, st moodustatakse analoogia alusel liitsõnu värvuste kohta, püsti tõuseb inimene, kellel on seljas nimetatud värvi riietuse. Õpetaja selgitab, kuidas vastatakse värvuste kohta esitatud küsimustele, missuguseid sõna lõppe kasutatakse (punast värvi vs. punaseks), samuti harjutatakse võrdlevalt värvuste nimetuste kasutamist ainsuse ja mitmuse nimetavas käändes (punane vs. punased). Sissejuhatusena lugemistekstile lastakse õppijatel tutvuda internetis värvide kokkusobitamise leheküljega (töölehe 13.3 harjutus 4). Järgnevalt loetakse ning analüüsitakse dialoogi 2. Arutelu käigus värvitakse harjutuses 5 skeemid. Kodune töö: töölehel 13.2 harjutus 4 ning töölehel 13.3 harjutus 6 (kasutatakse abistavaid lauseid).

Kolmas tund

Tööleht 13.4 Lauri valib värvi

Tunni alguses kontrollitakse kodune töö. Korraldatakse õpitud ehitustarvete nimetusi (kasutatakse suullugemise võtet). Harjutus 1 sooritatakse iseseisvalt (abina kasutatakse töölehel 1 harjutust 5), kontrollitakse ühiselt. Enne harjutuse 2 täitmist selgitab õpetaja, kuidas saab eesti keeles moodustada liitsõnu. Järgmises harjutuses on esitatud mudeldialoog värvi ostmise kohta, seda loetakse ning

analüüsitakse üheskoos, täidetakse harjutus 4. Loetu põhjal koostavad paarilised analoogdialoogi, mille kannavad klassi ees ette (abina võivad tarvitada lehel olevat dialoogi). Kokkuvõttena arutatakse koos, mis kaupu on vaja Lauril poest osta (kasutatakse töölehte).

Neljas tund

Tööleht 13.5 *Pille ja Lauri ehituspoes*

Sissejuhatavalt teemasse arutatakse, kellel on kodus värvitud seinad, kellel on tapeet. Seejärel tutvustatakse õppijatele mustreid kirjeldavat sõnavara (ühe võttena võib taas kasutada suultlugemist). Enne video vaatamist tuleks semantiseerida tekstis esinevad sõnad ja väljendid (*kus asuvad, minge otse edasi, soovime osta, juurde tellima, kohale jõudma*). Järgneb video *Pille ja Lauri ehituspoes* (vajaduse korral mitmekordne) vaatamine, videoteksti lugemine (harjutus 4), harjutuste 5, 6 iseseisev sooritamine ning ühiselt kontrollimine. Tunni lõpus kinnistatakse värvuste ja mustrite sõnavara dialoogi esitamisel. Kodune töö: vaadata veel kord videot, lahendada e-harjutused 13.5.1 ja 13.5.2.

14. Korteris sisustamine

Õppematerjal koosneb 4 töölehest, videost ja e-harjutustest. Teema läbimiseks on arvestatud 6 akadeemilist tundi (6 x 45 minutit). Teema on mahukas, sisaldades omakorda kahte suuremat alateemat: *Mööbel ja Kodumasinad*, seetõttu võib õpetaja tundide arvu muuta või anda osa materjalist õppijatele iseseisvaks tööks.

Teema läbimisel õppiija

- kinnistab sõnavara (mööbliesemed; kodumasinad ja -tehnika; koha- ja ruumisuhteid väljendavad sõnad), suhtlemis- ja funktsionaalse lugemise oskust;
- harjutab küsimuste moodustamist ja neile vastamist; liitsõnade moodustamist; näidise järgi formularide täitmist (kviitung, kaebus); info leidmist internetist;
- mõistab sagedamini esinevaid reklaamtekste (allahindlused);
- suudab etteantud mudeli järgi ja abimaterjalile toetudes vestelda oma kodust (ruumid, mööbel, kodumasinad);
- orienteerub tootegarantii ja tarbija õigustega seonduvas (tarbijakaitse koduleheküljel).

Esimene (ja teine) tund

Tööleht 14.1 *Pille ja Lauri uus kodu*

Tööleht on kaheleheküljeline. Esmalt loetakse teksti ja vastatakse küsimustele loetu kohta. Sõnade selgitamisel toetutakse allpool olevale pildile. Tekstis esinevad muutuva tüvega sõnad on toodud värviliselt ja nimetatud vormidega võiks õpetaja täiendavalt tegeleda – tuua näiteid, leida erinevaid kasutusvõimalusi teistes ühendites jms.

 mööbel : mööbli : mööblit
laud : laua : lauda

Järgneb töö pildiga. Tuletatakse meelde (mööbli)esemete nimetusi ja kirjutatakse need pildi alla vastava numbriga juurde (ülesanne 3). Seejärel vesteldakse rühmas sisustusest – mis on kellelgi õppijatest kodus,

mis Pillel ja Lauril. Tugevamatel õppijatel lastakse võrrelda Pille ja Lauri mööblit enda omaga, leida sisustuses sarnaseid ja erinevaid esemeid. Harjutus võimaldab kinnistada liitlause mudelit: *mul on ... , aga ... ei ole* ning asesõna kasutamist (*mul, tal ...*). Paaristööna vesteldakse oma elukohast. Ruumide ja eri sisustuselementide nimetuste kinnistamiseks täidetakse rühmitamisülesanne (5). Liitsõna moodustamist harjutatakse ülesande 6 abil: õppija valib sulgudes olevate sõnade hulgast sisu poolest sobiva – ülesande lihtsustamiseks on õige käändevorm juba antud. Esmalt võiks ülesande sooritada suuliselt rühmatööna, mille käigus leitakse täiendavat selgitamist vajavad sõnad, seejärel täidavad õppijad lüngad iseseisvalt.

Moodusta liitsõnu (*sein + lamp = seinalamp*). /põranda-, seina-, magamis-, jalanõude-, laste-, köögi-, mängu-, kirjutus-, külm-, lae-, tasku-, peegli-, söögi-, raamatu-, vanni-, .../

riide-	laua-	diivani-	elu-
seina	seina lamp	kirjutus	magamis
köögi kapp	põranda	söögi laud	vanni tuba
külm	lae	peegli	laste
raamatu	tasku		mängu
jalanõude			

Ülesande 7 abil täpsustatakse kujutlusi koha- ja ruumisuhetest ning harjutatakse kaassõnade kasutamist. Õppija loeb lause ning leiab ja märgib sulgudes oleva tähega vastava koha pildil. Õpitu kinnistamiseks täidetakse iseseisvalt lünkharjutus 8: *Akna (ees) on kardinad. Akna (taga) on puud. Kirjutuslaua (kõrval) on kummut. Kummuti (all) on õun. Kummuti (peal) on teler. Kirjutuslaua (peal) on laualamp. Vaasi (sees) on lilled. Diivani (kohal) seinal on raamaturiiu. Ukse/kamina (lähedal) on kiiktool.*

Teema lõpetuseks (vajaduse korral lisaülesandena) on töölehel mälu treeningut võimaldav ja sõnavara kinnistav harjutus kogu rühmale – esimene õppija ütleb lause, järgmised kordavad öeldut ning lisavad omalt poolt ühe sõna juurde. Kes eksib, langeb mängust välja. Võidab see, kes suutis võimalikult rohkem sõnu meelde jätta ja neid korrata.

(näidis)

Kodutöö: õpitud sõnavara kinnistamiseks sooritatakse e-harjutus 14.1.1 (*lugemistekstil põhinev valikvastustega harjutus*).

Kolmas tund

Tööleht 14.2 Pille ja Lauri valivad mööblit

Esmalt korratakse eelmises tunnis õpitud sõnavara, seejärel toimub töö analoogselt eelmisega – teksti lugemine, uute sõnade ja mõistete selgitamine, loetu kohta küsimustele vastamine. Küsimustele võib õpetaja lasta vastata paaris- või rühmatööna: üks küsib, teine vastab, vastaja küsib uue küsimuse ning nimetab järgmise vastaja. Suultlugemise harjutamiseks võiks küsimuse esitada või sellele vastata hääleta. Tärniga ülesanded (*) töölehel on kasutatavad lisamaterjalina rühmatöös. Omadussõnade kinnistamist ja suhtlemisostkust arendab vastamine küsimusele *Missugune diivan sul kodus on?* Valik omadussõnu on sulgudes antud, vajaduse korral võib loetelu ühiselt täiendada. Läbivalt on kõigil töölehtedel püütud siduda õpitavat õppija kogemusega, võrrelda, leida seoseid, sarnasusi ja erinevusi. Ülesanne 4 on äraarvamismäng, mis on samuti soovitatav sooritada paaristööna: õppija kirjutab töölehe pöördele 5

sõnaühendit (omadussõna + nimisõna) mööbliesemetest, mille kohta ta arvab, et need võiksid olla paarilise kodus. Järgnevalt hakatakse vastastikku küsimusi esitama, et välja selgitada, kas on arvatud õigesti. Abiks on vastavad lausemudelid (*Ma arvan, et sul on ...*). Iga õigesti äraarvatud eseme eest saab punkti. Seejärel käsitletakse allahindluste ja reklaami teemat (ülesanne 6 ja e-harjutus 14.2.1). Ülesanne on tärniga (*), vajaduse korral võib selle anda ainult tugevamatele õppijatele. Kogu rühmaga lahendamisel peaks õpetaja reklaamide sisu/tähendust selgitama või tuleks arutleda rühmatööna. Koduseks tööks on sõnavara kinnistamine ning e-harjutuste korduv sooritamine.

Neljas tund

Tööleht 14.3 Kodumasinad ja kodutehnika

Töölehel käsitletakse kodumasinade ja kodutehnika temaatikat. Ühiselt tuletatakse meelde kodumasinade ja -tehnika nimetused ning õppijad kirjutavad need töölehel olevale pildile. Ülesande 2 abil kinnistatakse sõnavara ning täpsustatakse kujutlusi – õppija leiab kodumasinale õige funktsiooni ning kirjutab parempoolsesse lahtrisse vastava numbri.

	<i>Kodumasin (mis –mida?)</i>	<i>Mida teen?</i>	
1	<i>külmkapp/-i</i>	<i>pesen pesu</i>	2
2	<i>pesumasin/-a/t</i>	<i>kuivatan juukseid</i>	3
3	<i>föön/-i</i>	<i>hoian toitu külm</i>	1

Ülesanne 3 võimaldab paaristööna rääkida enda kodumasinade ning võrrelda neid naabriga. Harjutatakse võrdlevat lausetüüpi: *Mul on ..., aga naabril on ...*; eitava lause kasutamist: *Mul on ..., aga naabril ei ole*; osastava käände kasutamist: *Mul on ... (mis?), aga ei ole (mida?) ...* Ülesanne 4 sisaldab lühiteksti Lauri ja Pille korteris olevatest kodumasinade. Tärniga ülesanded (*) on arutlemiseks kogu rühmale. Jätkuvalt kinnistatakse osastava käände kasutamist. Tekstianalüüsi toetab küsimustele vastamine (ülesanne 5). Küsimuste esitamisel ja vastamisel võiks harjutada ka suultlugemist (esitada küsimus ja vastata hääleta); teemakohast sõnavara kinnistatakse e-harjutuse 14.3.1 abil (*sõna ja pildi sobitamine*).

Viies (ja kuues) tund

Tööleht 4 Pille ja Lauri elektroonikapoes

Tööleht on kaheleheküljeline (soovitav printida kahepoolselt). Esmalt vaadatakse ühiselt **videot** „Pille ja Lauri elektroonikapoes“ ning sooritatakse nähtu põhjal e-harjutused 14.4.1 ja 14.4.2. Video tekst on kirjalikult töölehel 14.4. Tegevused videoklipis ning harjutused töölehel võimaldavad anda õppijale praktilisi teadmisi ning vajalikku sõnavara puhuks, kui kodumasin läheb rikki: kuhu ja kelle poole pöörduda, missugused on tarbija õigused jms. Video ja töölehe dialoogi põhjal vastatakse küsimustele (ülesanne 4).

Pille ja Lauri veekeetja on (rikkis). Veekeetja ei ole enam (pakendis). Pood ei võta (kasutatud) asju tagasi. Müüja küsib, kas (ostutšek) on alles. Veekeetjal on (garantiiaeg). Veekeetja läheb (garantiiremonti). Pille, Lauri ja müüja täidavad (kviitungi).

Lisaülesandes kogu rühmale on võimalik jagada oma kogemusi – mida keegi on teinud, kui kodumasin läks katki? Enne järgmise ülesande täitmist võiks arutleda teemal, kuidas saavad Pille ja Lauri ilma veekeetjata hakkama? Järgneb probleemülesanne (harjutus 6) taas kogu rühmale – kui kodumasin rikki läheb, siis kas ja kuidas on seda võimalik asendada? Tabelisse jäetud tühjad read annavad õppijatele võimaluse seda iseseisvalt täiendada. Paaristööna harjutatakse suhtlemist olukorras, kus kodumasin on

katki ning klient soovib selle poodi tagasi anda (harjutus 7). Dialoogi koostamisel on abiks fraaside algused. Praktilise tööna (harjutus 8) teema kokkuvõtteks täidetakse kviitung (soovitavalt paaristööna – müüja ja ostja). Nimetatud ülesanne võimaldab arendada nii funktsionaalset lugemisoskust kui ka suulist ja kirjalikku täpset ja konkreetset eneseväljendusoskust. Lisaülesandena (harjutus 9) on toodud link tarbijakaitse kodulehele, kust on võimalik leida täiendavat informatsiooni tarbija õiguste kohta ja sellestki, kuhu ja kuidas vajaduse korral pöörduda. Järgnevalt võiksid õppijad kodulehel antud näidise järgi ise rikkis toote kohta kaebuse koostada (vajaduse korral jääb ülesanne lõpetada kodus). Koduse ülesandena vaadatakse uuesti videot, lahendatakse uuesti e-harjutused ja lõpetatakse kaebuse kirjutamine.

15. Töö otsimine

Teema on jaotatud 5 alateemaks, mille läbimiseks on arvestatud 5 õppetundi (5 x 45 min). Materjal koosneb väljatrükitavatest töölehtedest ja 3 e-harjutusest.

Teema käsitlemise eesmärkideks on tutvustada tööturul ameteid kirjeldavat terminoloogiat ja töölepingutega seotud sõnavaraga, et parandada võõrkeelsete noorte konkureerimise võimalusi tööturul. Lisaks harjutatakse rääkimisladusust ja vestlusoskust töövestlusel. Teema läbimisel mõistab õppija töökuulutustes kasutatavat sõnavara, koostab näidise abil CV ja osaleb aktiivselt töövestlusel.

Esimene tund

Tööleht 15.1 Lauri otsib tööd

Töölehe teksti eesmärk on häälestada õppijad töötingimustega seotud sõnavara õppimisele. Harjutus 1 on mõeldud tööks kogu õpperühmaga. Üks rühmaliige tutvustab tabelist ühte fraasirühma, vajaduse korral abistab kogu rühm. Lehekülje allservas tabelis on valikuline sõnade tõlge. Sõltuvalt õppijate keeletasemest peaks õpetaja vajaduse korral tõlkima ka fraasid. Harjutuses 1 õpitud sõnavara kasutatakse praktiliselt harjutuses 2, täites lüngad sobivate sõnadega.

Aleks on Lauri sõber. Ta töötab puusepana firmas Palkmaja. Ühel nädalal töötab Aleks hommikupoolikul. Teisel nädalal töötab ta õhtupoolikul. See on vahetustega töö. Aleksi palk sõltub sellest, kui palju ta jõuab teha. Tal on tükitöö. Aleks läks tööle oktoobris. Praegu on Aleksil katseaeg. Katseaeg kestab kuus kuud ja lõpeb märtsis. Siis otsustab tööandja, kas Aleks jääb tööle.

Aleksi tüdruk on üliõppija. Anna õpib arstiks. Ta töötab kooli kõrvalt haiglas. Tüdruk töötab hooldusõena osalise tööajaga. Tal on graafikujärgne töö. Ühel töönädalal töötab ta kolm õhtut. Teisel töönädalal töötab ta neli õhtut. Ta saab palka töötundide arvu järgi. Tal on ajatöö.

Harjutuste 3–4 eesmärk on mõistete selgitamine juhtumipõhiselt. Harjutuses 3 ühendatakse sobivad lauseosad joonega.

1. Tööandja vallandab,	sest töötaja ei oska oma tööd.
2. Tööandja koondab,	sest firmal on raskused.
3. Ta jääb töötuks,	sest tema tähtajaline leping lõpeb.
4. Ta läheb pensionile,	sest ta saab 65-aastaseks.

Harjutuses 4 täidetakse lüngad (vajalikud sõnad leitakse eelnevatest harjutustest). Tööülesanne on leida sobiv põhjendus tegusõna selgitamisel. Pärast individuaalset kirjalikku tööd kontrollitakse sooritatud ülesannete õigsust kogu rühmaga. Harjutuse 4 lausete õiged väljendid on *graafikujärgne töö; täiskohaga töö; hooajatöö; juhutöö*.

Harjutuses 5 koostatakse dialoog töölehel kasutatud sõnavaraga. Töö toimub paaristööna. Dialoogide koostamisel on abiks näidisfraasid.

Teine tund

Tööleht 15.2 Töökuulutused

Teema käsitlemise eesmärk on tutvuda vastava sõnavaraga ja õppida koostama töötsemiskuulutust sobiva töökoha leidmiseks. Tööleht arendab funktsionaalset lugemisoskust detailse info leidmise abil töökuulutustest. Harjutused 1–3 eeldavad esimesel töölehel õpitud sõnavara tundmist. Töö on individuaalne. Harjutuse 4 sooritamiseks jagatakse õppijad rühmadesse, igas 3–4 inimest. Kogu rühmaga ühiselt arutledes hakatakse tabelit täitma. Õppetöö elavdamiseks võib sisse tuua võistlusliku momendi. Võidab see, kelle tabel on kiiremini ja täpsemalt täidetud. Õpetaja võib eeltööna välja printida vastavalt planeeritud rühmade arvule suurendatud tabelid. Mõnesse tabeli lahtrisse ei ole kuulutusest lähtuvalt võimalik infot leida. Vajalike väljendite kasutamiseks võib kasutada abi töölehel 1 esimesest harjutusest.

	Tööliik	Töökoht	Iseloom	Töökogemus	Väljaõpe
puhastusteenindaja	osaline	eramaja	vastutustundlik	eelnev vajalik	–
arvutispetsialist	osaline	firma	–	–	–
müüja	täiskohaga	pood	aus, rõõmsameelne	–	–
automehaanik	graafikujärgne	töökoda	kiire	–	kohapeal
kokk	–	kohvik	täpne	eelnev vajalik	erialane

Töölehe viimane ülesanne on töötsemiskuulutuse kirjutamine. Abiks on antud algusfraasid, infot lisatakse endale tööleidmise olukorrast lähtuvalt. Kodutöö: töökuulutuse koostamine.

Kolmas tund

Tööleht 15.3 CV koostamine

Töölehe abiga saab õppija juhised CV koostamiseks. Harjutus 1 on lugemiseks ja mõeldud sissejuhatuseks alateemasse. Harjutuse 2 abil tutvustatakse ja selgitatakse CV vormistamisega seotud mõisteid: töölehel on vaja kirjutada õigele kohale CV eri osade üldnimetused. Tunni lõpuks koostavad õppijad näidise järgi oma CV. Selle ülesande täitmiseks on vaja arvutit, et tehtud töö oleks praktiline väärtus. Kõik koostatud CV-d peaks õpetaja kindlasti üle vaatama, võimalikud vead parandama ja õppijate tähelepanu nendele juhtima. Kodutöö: CV koostamine ja väljatrukilt õpetajale esitamine. Nõutav on CV korrektne vormindamine vastavalt kokkulepitud vormistusjuhenditele.

Neljas tund

Tööleht 15.4 Lauri töövestlusel

Esmalt tutvustatakse töövestluse temaatikaga seotud sõnavara. Tund algab **video** „Lauri töövestlusel“ vaatamisega. Vaatamise järgselt võiks kohe ka proovida lahendada e-harjutused 15.4.1–15.4.3. Kui need osutuvad õppijatele esialgu raskeks, siis on soovitatav pärast tekstianalüüsi uuesti e-harjutuste juurde tagasi pöörduda. Seejärel tutvutakse videoklipi tekstiga harjutuses 1. Selgitatakse võõrad sõnad ja vajaduse korral tõlgitakse koos väljendid. Harjutus 2 on kuulamisülesanne: õpetaja esitab küsimused, õppijad kuulavad ja leiavad tekstist vastused. Harjutuses 3 leitakse jutumullides esitatud küsimustele sobiv vastusterühm. Harjutuses 4 koostatakse suhtlusdialoog tööandja ja töötaja vahel. Abiks on jutumullides

küsimused ja vastused. Esialgu koostatakse dialoogid paaristöös näidislausete-vastuste abil. Seejärel vahetatakse rollid ja dialoog esitatakse töölehe abita.

Viies tund

Tööleht 15.5 *Soovitusi töövestluseks*

Tööleht hõlmab fraase ja väljendeid, mida tuleb tähele panna vestluses tööandja ja töövõtja vahel. Harjutuses 1 loetakse esmalt küsimused ja vastused, vajaduse korral tõlgitakse. Järgnevalt sobitatakse küsimused vastustega. Harjutuses 2 on vaja välja selgitada, mida võib tööandja eelmise harjutuse vastustest välja lugeda. Tärniga harjutused (*) on mõeldud parema keeletasemega õppijatele. Harjutuse 1 vastuste hulgast leitakse mittesoovitavad vastused ja põhjendatakse, miks need ei sobi. *Näiteks: Ma oskan kõike – Tööandja arvab, et ma ei soovi õppida.* Põhjendamisel on abiks tööandja mõtted harjutusest 2.

16. Turul ja toidupoes

Õppematerjal koosneb kuuest töölehest, kahest e-harjutusest ja videodialoogist. Kuues tööleht sisaldab keerukat materjali, mistõttu sobib kasutamiseks õppijatega, kes omandavad kiiresti. Nõrgemate õppijatega võib viimases tunnis varem õpitud kinnistada. Materjali auditoorseks käsitlemiseks on aega 6 x 45 minutit, õpetaja määrab lähtuvalt õppijatest iseseisvaks tööks kuluva aja. Töölehtede abil õpetatakse toiduainete, sh köögi- ja puuviljade, marjade nimetusi, tarbetekstide mõistmist (reklaam, ostutšekk, koogiresept) ning kauba (selle hinna) küsimist poes/turul.

Teema läbimisel õppija

- omandab enamkasutatavate toiduainete, sh köögi- ja puuviljade ning marjade nimetused;
- oskab näidisdialoogide abil turul ja poes suhelda;
- harjutab funktsionaalset lugemisoskust ning osalemist suulises dialoogis.

Esimene tund

Tööleht 16.1 *Pille ja Lauri toidupoes*

Sissejuhatusena teemasse räägitakse, mis on õppijate lemmiktoit ja kust nad toitu ostavad. Järgnevalt kirjutavad õppijad iseseisvalt piltide alla (harjutus 1) toiduainete nimetused. Tegevuse õigsust kontrollitakse koos. Harjutuse 3 täitmise eel loetakse ette tulpade pealkirjad. Seejärel ütleb õpetaja hääletult artikuleerides segiläbi eelmise harjutuse sõnu ning õppijad arvavad, missugusesse kaubarühma need kuuluvad (nt jogurt – piimatooted). Pärast ülesande suulist harjutamist täidavad õppijad tabeli iseseisvalt. Harjutuse 4 sooritamise eel semantiseeritakse uued sõnad (võimaluse korral kasutatakse pilte), õpetaja pöörab tähelepanu sõnade muutmisele (sõnu öeldakse nii nimetavas kui ka osastavas käändes). Harjutus täidetakse iseseisvalt, kontrollitakse frontaalselt. Järgneb paaristöö, kus õpitavaid sõnu tarvitatakse dialoogis osastavas käändes (harjutus 5). Kodus õpitakse selgeks tunnis koostatud dialoog.

Teine tund

Tööleht 16.2 Soodushinnad

Tund algab koduse ülesande kontrollimisega. Sissejuhatuses uude teemasse räägitakse, kus poes keegi käib, kas seal on praegu müügil soodushindadega kaupu. Võimaluse korral näidatakse eri poodide reklaamlehti. Järgneb tooterühmade nimetuste kinnistamine – õpetaja ütleb hääletult artikuleerides tooterühma nimetuse. Õppijad loevad õpetaja suult sõna, ütlevad selle häälega ning toovad mõne näite. Samuti õpetatakse, kuidas allahindlust väljendatakse erinevatel viisidel (50% soodsam/odavam, 50% allahinnatud, –50%, poole hinnaga). Seejärel täidetakse harjutus 1 iseseisvalt, kontrollitakse ühiselt. Küsimustele vastamine (harjutus 2) võiks toimuda esmalt väikestes rühmades, seejärel üleklassilise tööna. Ostutšeki kui tarbekirja lugemisoskust arendava harjutuse (harjutus 3) täidavad õppijad esmalt iseseisvalt. Harjutuse kontrollimine toimub korrekatuurharjutusena (st õpetaja ütleb vastuseid nii õigesti kui ka valesti, õppijad peavad otsustama, kas öeldu oli tõene või väär).

Kolmas tund

Tööleht 16.3 Pille ja Lauri turul

Sissejuhatuseks küsib õpetaja küsimusi: *Kes käivad turul? Mida te sealt ostate?*. Järgneb sõnavaraline töö, kus pööratakse tähelepanu sõnade muutmisele sõltuvalt lausekonstruktsioonist. Sõnade meeldejätmiseks kasutatakse ühe võttena suultlugemist (üks paarilisest ütleb hääletult artikuleerides sõna, teine arvab selle ära). Õpitavaid sõnu lauses (osastavas käändes) tarvitatakse harjutuses 2. Enne **video** „Pille ja Lauri turul“ vaatamist tutvustatakse õppijatele eestikeelset kaaluühikutega seonduvat sõnavara, pööratakse tähelepanu sõnade muutumisele (nt *liiter – liitrit*). Samuti semantiseeritakse tekstis esinevad sõnad ja väljendid (*mida ma saan pakkuda, kas proovida saab, kuidas siis muidu, kaaluma, maitsev, maitsema*). Järgneb video „Pille ja Lauri turul“ (vajaduse korral mitmekordne) vaatamine, videoteksti lugemine (harjutus 5), üleklassilise tööna küsimustele vastamine (harjutus 6). Koduse ülesandena vaadatakse veel kord videot ja lahendatakse e-harjutused 16.3. ja 16.3.2.

Neljas tund

Tööleht 16.4 Pille ja Lauri valivad puuvilju

Õpitu kinnistamiseks ütleb õpetaja tunni alguses hääletult artikuleerides köögiviljade nimetusi või lihtsaid lauseid (nt *Ma ostan kartuleid. Müüja kaalub kapsaid. Poiss sööb kurki.*), õppijad ütlevad sama häälega. Järgneb sõnavaraline töö uute sõnade tutvustamiseks, see on analoogne eelmise töölehe alguses toimunuga. Harjutuses 4 nõutud hinnad kirjutab iga õppija pildile marja või puuvilja juurde enda kogemuste põhjal. Järgmist harjutust (harjutus 5) võib teha ka kogu klassiga, üks õppija esitab küsimuse, järgmine ütleb hinna, kõik märgivad kuuldud hinna õige puuvilja/marja juurde. Harjutus 6 täidetakse esmalt individuaalselt, seejärel arutatakse ühiselt, missuguseid väljendid on ebaviisakad. Järgnevalt harjutatakse paaristööna eri viisil kaupade küsimist. Koduse ülesandena harjutatakse dialoogi 6 ning õpitakse selgeks köögi-, puuviljade ja marjade nimetused.

Viies tund

Tööleht 16.5 *Pille koostab ostunimekirja*

Sissejuhatavas vestluses küsib õpetaja, kes õppijatest koostavad iga päev ostunimekirja. Järgnevalt loetakse üleklassilise tööna dialoog (harjutus 1), analüüsitakse seda. Seejärel tehakse iseseisvalt harjutused 2 ja 3, mida kontrollitakse koos. Neljanda harjutuse sooritamisele eelneb arutelu väikestes rühmades. Harjutuse 5 võib läbi viia võistlusena, st õppijad jagatakse kahte rühma, neile antakse aega, et koostada eri toitude valmistamiseks vajaminevate toiduainete loetelu. Rühm, kes rohkem toite välja mõtleb, võidab. Iga äraarvatud toit annab lisapunkti. Tunni lõpetuseks moodustatakse koos kaaslasega dialoog (harjutus 6), mis kantakse ka teistele ette.

Kuues tund

*Tööleht 16.6 *Pille ja Lauri küpsetavad kooki*

Kuues tööleht on mõeldud tugevamatele õppijatele lisatöök. Teema käsitlemist alustatakse uute sõnade ja väljendite (*põhi, kate, mune vahustama, soola lisama, võid sulatama, jahu lisama, koogipõhja segama, koogipõhja plaadile panema, katet peale valama, kooki ahju panema*) semantiseerimisega. Selleks kasutatakse piltmaterjali. Järgneb dialoogi lugemine ja analüüs – selle käigus järjestatakse pildid koogi valmistamise etappide kaupa. Iseseisvalt täidetakse harjutus 4. Harjutuse kontrollimiseks paneb õpetaja tahvlil olevate piltide juurde valed tegevuse kirjeldused. Õppijate ülesanne on leida pildi juurde sobiv tegevuse kirjeldus.

17. Soolaleivapidu

Õppematerjal koosneb 5 töölehest, videost ja e-harjutustest. Teema läbimiseks on arvestatud 6 tundi (6 x 45 min).

Teema läbimisel õppija

- kinnistab sõnavara (toidunõud, tegevused köögis);
- arendab funktsionaalse lugemise ja suhtlemisoskust (viisakusväljendid);
- harjutab küsimuste esitamist ja neile vastamist;
- harjutab liitsõnade moodustamist, kaassõnade ja ilmaütleva käände kasutamist;
- suudab etteantud mudelite abil koostada dialooge;
- oskab kirjutada kutset.

Esimene tund

Tööleht 17.1 *Pille ja Lauri kutsuvad külalisi*

Töölehe lühiteksti lugemise käigus selgitatakse uusi sõnu ja väljendeid. Oluline on kõrvaloleva kutse lugemine ja info leidmine. Seejärel vastatakse sisutaastavatele küsimustele. Viimase küsimuse puhul võiks ühiselt arutada, mida soolaleivapeoks kingitakse. Ülesandes 3 valitakse lünka sobiv sõna – kuidas on võimalik külalisi kutsuda (e-kirjaga, postiga jne). Rühmatööna võiks igäüks öelda, mis suhtlusvahendeid tema kõige rohkem kasutab. Järgnevalt kirjutatakse kutse sünnipäevapeole. Grammatikaülesandeks on liitsõnade moodustamine, põhisõnaks on *kaaslane – klassikaaslane, reisikaaslane jne* (ülesanne 4). Pärast õpetaja selgitust täidavad õppijad ülesande iseseisvalt, misjärel see ühiselt ette loetakse ja kontrollitakse.

Tunni lõpus koostatakse paarilisega dialoog soolaleivapeol käimisest etteantud küsimuste ja vastusevariantide abil.

Teine tund

Tööleht 17.2 Köögis

Tunni alguses tuletatakse ühiselt meelde toidunõude ja köögitarvete nimetused ning seejärel kirjutatakse ülesande 1 sõnade juurde vastav number pildilt. Iga sõna nimetava käändevormi kõrval on sulgudes omastava käände vorm. Siin selgitab õpetaja eesti keele käänete moodustamist: alates sissetlevast (v.a lühike vorm) lisatakse omastava käände vormile vastava käände lõpp: nt pott – poti/-s/-le jne. Ülesandes 2 harjutatakse alalütleva ja seesütleva käände moodustamist ning selgitatakse seda nimisõna ja kaassõna ühendiga: *panni peal = pannil, poti sees = potis jne*. Toidunõude nimetusi ja kohasuhteid kinnistatakse e-harjutustes 17.2.1 ja 17.2.2, mille täitmisel jälgitakse pilti „Köögis“. Nimetava ja omastava käände kasutamist lausetes harjutatakse ka ülesandes 4, kusjuures võib toetuda nii pildile kui ka oma kogemustele. Enne 5. ülesande täitmist tuletatakse meelde või selgitatakse tegusõnade *hakin, lõikan, koorin jne* tähendusi. Seejärel moodustatakse lauseid, seostades köögiriista ja tegevust: *Anna mulle nuga. Ma hakin vorsti. Anna mulle ... Ma ...* . Kodutööks on teema sõnavara kordamine ja e-harjutuste korduv sooritamine.

Kolmas tund

Tööleht 17.3 Pille ja Lauri valmistavad pitsat

Tunni alguses korratakse eelmise tunni sõnavara. Siis loetakse ühiselt teksti „Pille ja Lauri valmistavad pitsat“, mille käigus selgitatakse uusi sõnu ja väljendeid. Teksti esimese poole teistkordsele lugemisele järgneb loetu põhjal tabeli täitmine (ülesanne 2). Seejärel loetakse dialoogi, mille põhjal leitakse, missugust pitsat keegi sööb (ülesanne 3). Õiged vastused ühendatakse joonega. Selgitatakse ka ilmaütleva käände moodustamist ja kasutamist lausetes. Ülesandes 4 kirjutab iga õppija oma pitsa retsepti ning võrreldes seda paarilise omaga (ülesanne 5), leitakse erinevusi ja sarnasusi. Töölehe 17.2 ülesande 5 tegusõnade kinnistamiseks räägitakse pitsa tegemisest: *Ma hakin vorsti, riivin juustu.* Tunni lõpus vesteldakse rühmakaaslastega: *Mis on sinu lemmikpitsa? Mis sulle pitsa peal ei meeldi?*

Neljas tund

Tööleht 17.4 Pille ja Lauri ootavad külalisi

Ühiselt vaadatakse **videot** „Pille ja Lauri ootavad külalisi“ ning sooritatakse nähtu põhjal e-harjutused. Vajaduse korral vaadatakse videot uuesti. Video tekst on kirjalikul kujul töölehel 4. Seda on soovitatav lugeda dialoogina. Ülesandes 4 vastatakse loetu kohta küsimustele kas paaris- või rühmatööna. Ülesanne 4 on lünkharjutus, kusjuures sõnad on valikuna ette antud:

Lauri katab lauda. Laual on valge laudlina. Taldrikud on televiisori all kapis. Noad ja kahvlid on köögikapi ülemises sahtlis. Lauri ei leia morsiklaase. Noormees paneb noad taldrikust paremale poole. Ta paneb kahvlid vasakule poole. Pille küsib: „Kus siis külalised on?“ Uksekell heliseb.

Ülesanne 6 sisaldab vestlust paarilisega igapäevase söögitegemise, nõudepesu jne kohta. Küsimused ja vastustevariandid on ette antud. Alguses esitab küsimusi üks paariline, siis teine. Kodutööks jääb video vaatamine ja e-ülesannete 17.4.1 ja 17.4.2 sooritamine.

Viies ja kuues tund

Tööleht 17.5 Pillel ja Lauril on külalised

Tööleht koosneb kahest leheküljest ning keskendub suhtlus- ja viisakusväljenditele. Esmalt loetakse teksti ning selgitatakse uusi sõnu ja väljendeid. Seejärel vastatakse loetu kohta käivatele küsimustele. Edasistes ülesannetes on suhtlus- ja viisakusväljendid, mida Lauri ja Pille võiksid kasutada, kuid millest enamust ülalolevast tekstist ei leia. Ülesande 3 lahendavad õppijad iseseisvalt. Vaja oleks selgitada, et tabeli all lünkteksti saab valida tabelist ülejäänud väljendid. Ülesanne 4 sooritatakse ühiselt, vajaduse korral selgitab õpetaja uute sõnade ja väljendite tähendust. Õiged valikud on *Palun istuge lauda. / Kas ma saan sind aidata? / Jah. Palun too köögist pitsa. / Jätku leiba! / Jätku tarvis.* Tunni lõpus mängitakse rollimänge *Külalised saabuvad / Külalised juhatatakse lauda (ülesanded 3–4).*

Ülesandes 5 on jutumullides valik küsimusi-vastuseid teemal „Suhtlemine lauas“. Vajaduse korral selgitab õpetaja uute väljendite tähendust. Ülesande 6 sooritamise eel tuletatakse meelde sõnade *viisakas* ja *ebaviisakas* tähendused, misjärel tõmmatakse loetelust ebaviisakad väljendid maha. Ülesandes 7 on dialoog, kus Pille sõbranna Diana (venelane) ja Lauri vestlevad. Enne paaristööd on soovitatav dialoog ühiselt koos õpetaja selgitustega läbi lugeda. Tähelepanu osutatakse väljenditele, mida kasutatakse, kui kaasvestlejast aru ei saada. Järgnevalt leitakse dialoogist need väljendid ning kirjutatakse punktiirile (ülesanne 8). Lõpuks leitakse valikute hulgast väljendid, mida kasutatakse külast lahkumisel. Tunni lõpus mängitakse rollimänge *Suhtlemine lauas / Külalised lahkuvad (ülesanded 5/9).* Kodutööks jääb meelde tuletada 2–3 suhtlusväljendit ülesannetest 3, 4, 5, 8 ja 9.

18. Liikluses

Teema läbimiseks on arvestatud 5 akadeemilist tundi (5 x 45 minutit).

Teema läbimisel õppija

- kinnistab liiklusteemalist sõnavara;
- arendab funktsionaalse lugemise oskust;
- harjutab küsimuste moodustamist ja neile vastamist ning näidise järgi tarbekirjade moodustamist;
- saab teadmisi õigest käitumisest liikluses;
- suudab etteantud mudeli ja abimaterjalide abil koostada seletuskirja ja volikirja, lugeda protokoll;

Esimene tund

Tööleht 18.1 Tänaval

Esmalt vaadeldakse kogu rühmaga illustratsiooni, õpetaja nimetab ja näitab pildil nummerdatud kohtade nimetuse. Hiljem võib õpetaja osutada numbrile ja õppija nimetab, mida pildil näeb. Harjutuse 2 abil kinnistatakse teemakohast sõnavara, hiljem sooritab õppija ülesande individuaalselt. Harjutuse lahendamise õigsust kontrollitakse kogu rühmaga: õpetaja nimetab pildilt numbrit, õppija ütleb vastava sõna. Käsitletava sõnavara rakendamiseks täidetakse lünkharjutus (3):

Pildil on Turu-Kalevi ristmik. Sõidukid sõidavad sõiduteel. Politseiauto seisab tänava ääres. Jalakäijad kõnnivad kõnniteel. Ristmiku lähedal on liiklusmärgid ja ülekäigurada. Foori juures ületab teed jalakäija. Jalakäijal ripub koti küljes helkur. Politseinik jälgib liiklust.

Selle lahendamise õigsust kontrollitakse kogu rühmaga. Tunni lõpetab sõnavara kinnistav mäng: õppija valib pildilt ühe objekti ja kirjeldab seda, teised peavad ära arvama (see ripub koti küljes; vastus: helkur). Mängu jätkab õigesti ära arvanud õppija. Kodutööks on töölehel 18.1 sõnavara kinnistamine.

Teine tund

Tööleht 18.2 Pille rikub liiklusseadust

Esmalt vaadatakse ühiselt videot „Pille ületab vales kohas teed“ ning seejärel täidetakse nähtu põhjal e-harjutused. Loetakse dialoogi (harjutus 3) osade kaupa: üks õppijatest on politseinik ja teine Pille. Teksti analüüsi toetavad küsimused (harjutus 4). Harjutus sooritatakse esmalt õpetaja juhendamisel kogu rühmaga. Seejärel harjutatakse küsimustele vastamist paaristööna. Ülesande abil on võimalik arendada ka suultlugemise oskust (õpetaja esitab küsimuse hääleta või paarilised ei kasuta küsimustele vastamisel häält). Soovi korral võib õpetaja anda rühmale ülesandeks küsimustele vastamise kirjalikult (kirjutatakse töölehe pöördele). Ülesande 5 abil harjutatakse funktsionaalse lugemise oskust (õppijad peavad isikukoodi järgi leidma Pille sünniaja). Küsimustele vastamine (harjutus 6) võimaldab kontrollida loetust arusaamist. Harjutuse lahendamise õigsust kontrollitakse kogu rühmaga. Paaristööna küsitakse paarilise isikuandmeid, ning harjutakse küsimuste moodustamist. Kodutööna vaadatakse uuesti videot, lahendatakse uuesti e-harjutused 18.2.1 ja 18.2.2. E-harjutuse 18.2.3 küsimustele vastatakse kirjalikult.

Kolmas tund

Tööleht 18.3 Lauri rikub liiklusseadust

Õppijatele selgitatakse esmalt uut sõnavara. Seejärel loetakse osade kaupa dialoogi (harjutus 1) – üks õppijatest loeb politseiniku, teine Lauri osa. Tekstianalüüsi toetavad küsimused (harjutus 2). Harjutus sooritatakse esmalt õpetaja juhendamisel kogu rühmaga. Seejärel harjutatakse küsimustele vastamist paaristööna. Soovi korral võib õpetaja anda rühmale ülesandeks küsimustele vastamise kirjalikult (kirjutatakse töölehe pöördele). Harjutused 3 ja 4 sooritavad õppijad esmalt individuaalselt, seejärel kontrollitakse lahendamise õigsust kogu rühmaga. Tugevamatel õppijatel lastakse põhjendada, mis ei sobi loetellu (harjutus 4). Paaristööna (harjutus 5) harjutatakse sobivate sõnade ja väljendite kasutamist politseinikuga vesteldes. Paarid võiksid vahetada rolle (abiks dialoog 1). Erinevatel paaridel palutakse vestelda kogu rühma ees, kusjuures ükski paar ei tohiks kasutada juba esinenud väljendeid. E-harjutused 18.3.1, 18.3.2 ja 18.3.3 võimaldavad kinnistada dialoogis käsitletud materjali. Kui tunnis aega napib, jäetakse need harjutused kodus iseseisvaks lahendamiseks.

Neljas tund

Tööleht 18.4 Protokoll, seletuskiri ja volikiri

Enne töölehe harjutuste juurde asumist selgitatakse uusi sõnu ja korratakse mõisteid: protokoll, seletuskiri ja volikiri. Arutletakse olukordade üle, kus neid vaja läheb. Enne harjutuse 1 juurde asumist juhivad õpetaja

tähelepanu, et harjutuses olevad lüngad tuleb õppijatel täita enda isikuandmetele tuginedes. Harjutuse 2 ja 3 abil harjutatakse funktsionaalse lugemise oskust ja tarbekirjade kirjutamist. Harjutuste lahendamise õigsust kontrollitakse kogu rühmaga. Töö käigus leitakse ka täiendavat selgitamist vajavad sõnad.

Viies tund

Tööleht 18.5 *Pille saab tähitud kirja*

Esmalt loetakse dialoogi (harjutus 1). Tekstianalüüsi toetavad küsimused (harjutus 2). Harjutus sooritatakse esmalt õpetaja juhendamisel kogu rühmaga, seejärel harjutatakse küsimustele vastamist paaristööna. Ülesande abil on võimalik arendada ka suultlugemise oskust (õpetaja esitab küsimuse hääleta või paarilised ei kasuta küsimustele vastamisel häält). Soovi korral võib õpetaja anda rühmale ülesandeks küsimustele vastamise kirjalikult (kirjutatakse töölehe pöördele). Tärniga küsimust (*) arutatakse ühiselt kogu rühmaga või palutakse sellele vastata tugevamatel õppijatel. Paaristööna sooritatav harjutus 3 aitab kinnistada sõnavara, mida võib vaja minna postimajas või postipakki / tähitud kirja saades. Mõned paarid võiksid dialoogi ette kanda kogu rühmale.

19. Sport

Õppematerjal koosneb 6 töölehest, e-harjutustest ja videodialoogist. Materjali auditoorseks käsitlemiseks on aega 6 x 45 minutit, õpetaja määrab lähtuvalt õppijatest iseseisvaks tööks kuluva aja. Töölehtede abil õpetatakse spordialade, sportlaste, spordivahendite nimetusi, arendatakse funktsionaalset lugemisoskust tarbetekstide (telekava, spordiklubi ajakava, hinnakiri) ning mudeldialoogide abil. Samuti pööratakse tähelepanu spontaanse kõneoskuse arendamisele (dialoogide moodustamine ja esitamine).

Teema läbimisel õppija

- omandab spordiga seotud põhisõnavara;
- oskab näidisdialoogide abil kutsuda kaaslast trenni, küsida trenniaegade, piletihindade kohta;
- oskab kaaslasele põhjendada, miks ta ei saa trenni tulla;
- harjutab funktsionaalset lugemisoskust ja osalemist suulises dialoogis.

Esimene tund

Tööleht 19.1 *Spordialad*

Sissejuhatavas vestluses palub õpetaja nimetada spordialasid ja sportlasi. Enne harjutuse 1 täitmist semantiseeritakse tabeli all olevad sõnad (abiks pildid: *jookseb, sõidab jalgrattaga, mängib tennist, mängib korvpalli, ujub, mängib võrkpalli, suusatab*). Õpetaja pöörab tähelepanu sellele, kuidas eesti keeles moodustatakse sportlaste ning spordialade nimetusi (vastavalt *-ja, -ur* ning *-mine* liite abil). Järgneb iseseisev tabeli täitmine ning kogu rühmaga kontrollimine. Võimaluse korral otsitakse internetist sportlaste pilte ning näidatakse neid klassile. Harjutused 2 ning 3 (e-harjutus 19.1.1) täidetakse iseseisvalt. Pantomiimina läbiviidav võistlus (harjutus 4) võimaldab kinnistada spordialade, sportlaste nimetusi. Harjutuses 6 moodustatakse paaristööna dialoog (vahetatakse rolle). Kodutööna õpitakse selgeks dialoog (harjutus 6) ning spordialade ja sportlaste nimetused (sooritatakse e-harjutus 1).

Teine tund

Tööleht 19.2 Spordisaated

Tund algab õpitud dialoogi esitamisega klassi ees, nii korratakse ühtlasi eelmise tunni sõnavara. Uue teema sissejuhatusena tutvustab õpetaja suurvõistluste kohta käivat sõnavara ja lühendeid. Arutletakse, missuguseid suurvõistlusi viimati televiisoris näidati. Järgnevalt õpetatakse kellaegade nimetamist ja märkimist (harjutamiseks e-harjutus 19.2.1). Üheskoos loetakse harjutuses 3 esitatud saatekava (tähelepanu kellaegadele) ning vastatakse selle kohta esitatud küsimustele. Ka järgmine harjutus eeldab eelnevalt analüüsitud saatekava kasutamist. Harjutuse 4 vastuste kontrollimisel võib õpetaja öelda vale vastuse, õppijad parandavad teda. Küsimustele vastamine (harjutus 5) võimaldab kasutada dialoogis tarvitatud väljendeid. Tunni lõpus harjutatakse paarikaupa dialoogi (harjutus 6). Kodutööna koostatakse kellaajaline spordisaadete kava (vähemalt 6–7 saadet) ning esitatakse see järgmisel korral klassile.

Kolmas tund

Tööleht 19.3 Spordiklubi trenniajad

Tund algab kodus koostatud saatekava tutvustamisega. Sissejuhatusena uude teemasse küsib õpetaja, kas mõni õppija käib spordiklubis trennis. Järgnevalt täidavad õppijad iseseisvalt spordiklubi trenniaegade tabeli. Seejärel loetakse tabelis olev info ette, harjutatakse kellaegade ütlemist (nt *Esmaspäeval kella veerand kuuest kuni kuueni on/toimub aeroobikatrenn.*). Harjutuse 2 küsimustele vastamine võiks toimuda esmalt paaristööna, mille ajal õppijad teevad endale vajalikke märkmeid, vastuseid kontrollitakse hiljem frontaalselt. Järgnevalt leiavad õppijad internetist endale sobiva spordiklubi ajakava ja trenni ning kirjutavad välja harjutuses 3 nõutud info. Valitud trenni kohta leitud teavet tutvustatakse kaaslastele. Tunni lõpus koostatakse paaristööna dialoog (harjutus 4). Kodutöös õpitakse selgeks dialoog (harjutus 4).

Neljas tund

Tööleht 19.4 Spordivarustus

Tund algab kodus õpitud dialoogi esitamisega. Sissejuhatusena teemasse näitab õpetaja spordipoe pilti. Koos arutatakse, mida saab spordipoest osta. Järgnevalt jagab õpetaja õppijatele spordiriiete pildid. Koos loetakse harjutusest 1 sõnu. Kelle käes on vastava eseme pilt, näitab seda teistele. Õpitavate sõnade meeldejätmiseks sobib kasutada suultlugemise võtet. Harjutuses 2 esitatud dialoog loetakse ja analüüsitakse üleklassilise tööna. Järgmise harjutuse täidavad kõik õppijad iseseisvalt, kontrollitakse frontaalselt. Spordivahendite sõnavara tutvustamisel pöörab õpetaja tähelepanu sõna muutmisele (osastavale käände). Ta esitab võrdlevalt lauseid, kus tuleb kasutada sõna nimetavas või osastavas käändes. Ka spordivahendite nimetuste juures saab tarvitada suultlugemise võtet. Harjutuses 5 koostavad õppijad neile sobiva dialoogi ja esitavad selle kaaslastele (abina võib kasutada töölehe jutumulle). Kodutöö: õppida spordiriiete ja -vahendite nimetusi.

Viies tund

Tööleht 19.5 Pille ja Lauri spordiklubis

Dialoogi eel semantiseeritakse uued väljendid (*tee soojendust, vigastad ennast, on igav, hea mõte*). Järgneb **video** „Pille ja Lauri spordiklubis“ vaatamine (vajaduse korral mitu korda), videoteksti lugemine (harjutus 3) ning kogu rühma tööna küsimustele vastamine (harjutus 4). Enne harjutuse 5 iseseisvat täitmist loetakse koos spordiklubi hinnakirja ning paigutatakse tahvlil lünkharjutuses sedelitele kirjutatud

sõnad sobivatesse lünkadesse. Lühidialoogi (harjutus 6) harjutatakse esmalt paaristööna ning seejärel esitatakse klassi ees. Kodutööna vaadatakse veel kord videot ning lahendatakse e-harjutused 19.1 – 19.5.3.

Kuues tund

Tööleht 19.6 Kurtide olümpiamängud

Sissejuhatusena teemasse näitab õpetaja pilte kurtide olümpiamängudest. Seejärel loetakse ja analüüsitakse koos teksti (harjutus 1). Küsimustele vastamine (harjutus 2) võiks toimuda arutelu vormis. Harjutus 3 täidetakse esmalt iseseisvalt, kontrollitakse frontaalselt. Järgnevat teksti (harjutus 4) võiks lugeda ja analüüsida koos rühmaga. Sobiv oleks näidata olümpiamängude võitjate pilte. Harjutuses 5 esitatud tabel joonistatakse tahvlile ning täidetakse esmalt ühiselt, seejärel iseseisvalt töölehel. Tähesegadiku kõige kiirem vastuste leidja võiks saada preemia.

20. Saame hakkama!

„Saame hakkama!“ on õppematerjali viimane teema. Optimistlikud edulood eesti vaegkuuljate elust on mõeldud kogu kursuse kokkuvõtteks ning õpitud oskuste ja teadmiste kinnistamiseks. Eesmärk on harjutada tekstide lugemist ja tõlkimist sõnaraamatu abil, seetõttu ei sisalda see peatükk sõnaseletusi. Vajalik on, et kõigil õppijatel oleks sõnaraamat või interaktiivse sõnastiku kasutamise võimalus.

Teema läbimisel õppija

- harjutab sõnaraamatu või interaktiivse sõnastiku kasutamist ning selle abil teksti tõlkimist ja praktilist suhtlemist, vajaduse korral abi küsimist õpetajalt või kaaslaselt;
- saab teadmisi edukate kuulmispuudega inimeste ja nende tegevusalade või saavutuste kohta ning soovitusi, kuidas olla edukas;
- kinnistab funktsionaalse lugemise; arvutikasutamise ja infohankimise oskust ning iseseisvat väljendusoskust (täiendava info edastamine kaaslastele).

Materjal koosneb 6 töölehest lugemistekstide ja harjutustega, õppevideost (Jüri Jaanson'i videopöördumine) ning e-harjutustest. Teema läbimiseks on arvestatud 6 x 45 minutit. Soovi korral võib õpetaja anda töölehti tugevamatele õppijatele iseseisvaks lisatööks või kogu rühmale koduseks ülesandeks. Kui õpetaja otsustab materjali käsitleda tunnis kogu rühmaga, käsitletakse igas tunnis ühte töölehte. Viimases tunnis vaadatakse ka töölehe 6 juurde kuuluvat videoklippi.

Tööleht 20.1 Kuulsaid vaegkuuljaid ajaloost

Tööleht sisaldab andmeid maailmakuulsate kuulmispuudega inimeste kohta (L. van Beethoven, Helen Keller jt). Lisaks saavad õppijad teada Eestis elanud kurdi maalikunstniku Andrei Jegorovi ja tõstesportlase Voldemar Noormägi elust. Kiirematele õppijatele võib anda ülesande otsida internetist lisamaterjali ning tutvustada leitud infot kaaslastele (antud on vastavad lingid). V. Noormägi ja A. Jegorovi elulugusid on põhjalikumalt käsitletud Eesti Kurtide Liidu kodulehel <http://www.ead.ee>. Töölehe juurde kuulub e-harjutus 20.1.1 (*sobitusharjutus – isiku ja tema tegevusala sobitamine*).

Töölehed 20.2–20.4 sisaldavad lühilugusid tänapäeva Eesti edukamatest kuulmispuudega inimestest. Kõik elulooandmed, tähtsamad faktid ning soovitused edu saavutamiseks on lugude kangelaeste endi poolt käesoleva õppematerjali jaoks kirjutatud (autori poolt kohandatud). Kasutatud fotod on pärit isiklikest

arhiividest. Iga tööleht sisaldab kaht teksti: töölehel 2 **Annely Ojastu** ja **Merike Mändsoo**; töölehel 3 **Kristel Laansoo** ja **Kristi Kallaste**, töölehel 4 **Urmas Haus** ja **Eero Pevkur**.

Töö käik on kõigi nimetatud töölehtede puhul sarnane:

1. õppijad loevad ja tõlgivad sõnaraamatu abil tekstid (vajaduse korral seletatakse raskemaid sõnu ja väljendeid õpetaja abiga);
2. kogu rühmaga arutletakse loetu üle; võrreldakse lugude kangelaste saavutusi, leitakse nende elukäigus sarnaseid ja erinevaid fakte;
3. iga töölehe lõpus lahendatakse e-harjutused (küsimustele vastamine valik- või lühivastustega; lünktekstide täitmine);
4. loetu kohta otsitakse internetist lisamaterjali ning tutvustatakse seda kaaslastele;
5. juhul, kui kellelgi on nimetatud inimestega isiklik kokkupuude, võib soovi korral ka sellest kaaslastele rääkida ja nii loetut täiendada.

Tööleht 20.5 Harjutused

Tööleht sisaldab ülesandeid kolmel eelneval töölehel läbitud materjali kinnistamiseks:

- tabeli täitmine kõigi kuue loo kangelaste kohta, selleks vajaliku info leidmine tekstidest;
- loetud tekstidest soovitude leidmine (kuidas olla edukas) ning nende kokkuvõtlik ülesmärkimine;
- e-harjutuste 20.5.1 ja 20.5.2 sooritamine
- lisaülesandena on äraarvamismäng: õppija valib loetud tekstidest ühe (lemmik)kangelase ning kirjeldab mõne lausega tema elu/saavutusi. Kaaslased arvavad, kellest on jutt.

Tööleht 20.6 Jüri Jaanson

Tööleht sisaldab lühikokkuvõtet vaegkuuljast sportlase ja poliitiku Jüri Jaanson elust ja tegevusest. Töölehe tekst loetakse ja tõlgitakse sõnaraamatu abiga, seejärel vastatakse küsimustele. Õpetaja juhendamisel võiks järgnevalt toimuda arutelu loetu üle: Jüri Jaanson sportlastee, saavutused, tegevus Riigikogus jne. Lisaks võiks ühiselt arutleda ka selle üle, millised on puuetega inimeste probleemid ning kas ja mida saaks Jüri Jaanson poliitikuna nende lahendamiseks teha (ka seda, mida saaksid puuetega inimesed ise ära teha). Seejärel vaadatakse videost ja loetakse töölehel Jüri Jaanson tervitust vaegkuuljatele ning sooritatakse e-harjutus 20.6.1

XV. Testide korraldamise ja hindamise juhend

XVI. Testid (A- ja B-variant) omandatud osaoskuste hindamiseks

Õppematerjali „Pille ja Lauri lood“ alusel läbitud keelekursuse lõpuks sooritatakse **test**, saamaks ülevaadet omandatud osaoskuste tasemest. Test on koostatud **kahe variandis** (A, B) ning on **kaheosaline: I kirjalikud ülesanded, II suulised ülesanded**. Ülesannete tüübid on mõlemal variandil ühesugused, sisu varieerub sama teema ulatuses. Testide koostamisel on arvestatud õppematerjali eesmärgid (sõnatähenduste täpsustamine; suhtlemiseks vajaliku sõnavara aktiveerimine; verbaalse suhtlemise arendamine; iseseisva kõne motiveerimine vastavate situatsioonide abil; info leidmine ja edastamine; teabe, selgituste ja abi küsimine; teabe ja selgituste jagamine; nähtu, loetu, kuuldu ja kogetu kirjeldamine; pöördumine soovi, palve või ettepanekuga; tarbetekstide eesmärgipärane kirjutamine ja korrektne vormistamine).

Testide sooritamiseks võiks planeerida 2 x 45 minutit, võimekamad õppijad lahendavad ülesanded arvatavasti kiiremini. Iga ülesande juures on märgitud punktide arv, mida õige lahenduse korral on võimalik saada. Kogu testi maksimumpunktide arv on 100. Testi sooritamine **loetakse arvestatuks**, kui õppija on kogunud **vähemalt 50 punkti** (soovi korral võib õpetaja lisada ka sõnalisi kommentaare/hinnanguid). Vähem kui 50 punkti kogunud õppijad vajavad täiendavat harjutamist. Juhul kui õpetaja eelistab numbrilist hindamist, peaks ta vastava hindedkaala ise koostama – 100 punkti süsteemis on seda lihtne teha.

Testi sooritamise ajal **on lubatud kasutada nii sõnaraamatuid kui kõiki õppematerjali „Pille ja Lauri lood“ töölehti**. Õppijate omavaheline konsulteerimine (ka viiplemine) ei ole lubatud. Vajaduse korral võib õpetaja selgitada tööjuhendeid või mõisteid, mida õppija sõnaraamatust ei leia.

Testi II osa vastamiseks valmistumise ajal võivad õppijad teha kirjalikke märkmeid vastava küsimuse alla või eraldi lehele. Vastamise ajal üldjuhul märkmeid ei kasutata, kuid vajaduse korral võib teha ka erandeid. Paljud küsimused sisaldavad iseendast või oma kogemusest kõnelemist – keelekursuse läbinu peaks olema suuteline tegema seda peast. II osa kõik küsimused eeldavad iseseisva kõne kasutamist, mõningatel juhtudel dialoogina suhtlussituatsioonis. Õpetaja ülesanne on olla toeks ja vestluspartneriks – juhtida vestlust vastavalt ülesandes püstitatud eesmärgile, arvestades konkreetse õppija keeletaset ja oskusi. Testi kirjaliku osa võib sooritada kogu rühmaga koos; suuliste ülesannete puhul peaks õpetaja mõtlema, kuidas tööd korraldada nii, et vastajad ei segaks neid, kes selleks alles valmistuvad.

I osa:

Ülesanne 1 eeldab kuulmisabivahendite ja vastava temaatikaga seotud sõnavara tundmist: punktiirjoonele kirjutatakse pildil kujutatud esemete nimetused. Sõnade valik on sulgudes, tugevamate õppijate rühmas võib õpetaja etteantud sõnad kustutada ja ülesanne sooritatakse peast. Õige lahenduse korral on võimalik saada 6 punkti.

Ülesanne 2 sisaldab üürikuulutuse lugemist ning sellest info leidmist. Järgnevad harjutused on nii A- kui ka B-variantis identsed, kuid algtekst (kuulutuse) on erinev. Õppijad peavad sooritama valikvastustega ülesande, otsustama esitatud väidete õigsuse üle, täitma lüngad ja vastama küsimustele. Iga õige vastuse eest saab ühe punkti, kokku on võimalik saada 20 punkti.

Ülesanne 3 on kaheosaline: õppija peab leidma ja alla joonima sobivad väljendid, mida kasutatakse kohtumisel või lahkumisel ning leidma igale viisakusväljendile teisest tulpast sobiva vaste, ühendades need joonega (sobivaid vastuseid võib olla rohkem kui üks). Kokku on võimalik saada 20 punkti.

Ülesandes 4 peab õppija mõtlema sobivale töökohale, kuhu ta tahaks kandideerida (A-variant) või valima edasiõppimiseks sobiva eriala (B-variant) ning kirjutama vastavalt CV või kooli sisseastumise avalduse. Ülesande eest on võimalik saada 10 punkti. Hindamisel tuleks jälgida nii sisulist vastavust, keelelist väljendusoskust kui ka õpitud vormistusnõuete täitmist.

II osa:

Ülesandes 5 peab õppija olema suuteline kirjeldama 4–5 lausega ilmastikku, vajaduse korral vastama õpetaja täiendavatele küsimustele ilma kohta. Võimalik on saada 5 punkti.

Ülesandes 6 tuleb nimetada iseloomuomadusi, mis aitavad kuulmispuudega inimestel edukalt toime tulla. Ülesanne põhineb õppematerjali viimasel teemal ega tohiks üldjuhul raskusi valmistada. Tugevamad õppijad peaksid suutma vastust ka põhjendada. Ülesande eest on võimalik saada 5 punkti.

Ülesanne 7 eeldab õppijalt enesetutvustamist: sünniaeg ja -koht, välimus, elukoht, pereliikmed, haridus, töö/õppimine, iseloomujooned, huvid, hobid, lemmikud jms. Kui vastaja on suutnud enda kohta arusaadavalt öelda vähemalt 14 sidusat lauset, kasutanud enam-vähem õigesti grammatilisi vorme ning järginud eesti keele hääldusnorme, on võimalik saada 14 p.

Ülesanne 8 sisaldab praktilist suhtlussituatsiooni (hädaabinumbri helistamine ja dispetšeriga suhtlemine). Abistamiseks ülesandeks valmistumist, on dispetšeri laused testis antud; vastamise ajal peaks selles rollis esinema ja vestlust vajalikus suunas juhtima õpetaja. Ülesande eest on võimalik saada 6 punkti, kui õppija on saanud aru kaasvestleja küsimustest, reageerinud neile adekvaatsete repliikidega ning esitanud oma ütlused arusaadavalt.

Ülesande 9 sooritamise eeldab toiduainete, köögiviljade jms nimetuste tundmist, ainsuse ja mitmuse osastava käände kasutamist ning suhtlemist situatsioonis „Ostja-müüja“. Vastavalt lähteülesandele (valmistumine grillipeoks või sünnipäevapeoks) peab õppija koostama ostunimekirja, valima vajalikud toiduained ja need „ostma“. Ostja ja müüja suhtlemisel on müüja rollis õpetaja ning ühtlasi juhib dialoogi vajalikus suunas. Ülesande lahendamise eest saab õppija 10 punkti, kui on nimetanud oma üritusele sobivad toiduained, kasutanud nende „ostmisel“ õigesti osastavat käännet, järginud eesti keele hääldusnorme ning reageerinud adekvaatselt vastaskõneleja repliikidele.

Ülesanne 10 sisaldab praktilist suhtlussituatsiooni linnas, kus õppija peab nii teed küsima kui ka juhatama. Abiks on linnaplaan, mida kasutati teema „Jalutuskäik Tartus“ käsitlemisel (vt lisa 1). Õpetaja ülesanne on taas olla suhtluspartner. Ülesande eest saab õppija 10 punkti, kui on orienteerunud kaardi abil õigesti, kasutanud sidusat eesti keelt, sobivaid viisakusväljendeid ja kohamäärsõnu; järginud hääldusnorme ning reageerinud adekvaatselt kaasvestleja repliikidele.

Test A

Ees- ja perekonnanimi

Kuupäev

Punkte kokku

I osa. Kirjalikud ülesanded

(Vajaduse korral on lubatud kasutada sõnaraamatut ning õppematerjalikomplekti „Pille ja Lauri lood“.)

6 p.

1. Mis on pildil? Kirjuta joonele õige sõna.

(kuuldeaparaadi otsak, kõrvaklapid, audiogramm, kuulumisimplantaat, patareid, kuuldeaparaat)

20 p.

1. Loe kuulutust ja soorita järgnevad ülesanded:

Anda üürile korter

Tube: 1

Üldpind: 34 m²

Korrus: 8/9

Seisukord: renoveeritud

Hind: 200 €

Üürile anda 1-toaline renoveeritud, rõduga korter. Köögis on elektripliit, külmik ja uus pesumasin. Elutoas on lahtikäiv diivan, söögilaud, kapp, teler. Keskküte. Soe, väga heas korras korter. Kommunaalmaksud talvel 200 eurot, suvel 100 eurot. Internet ja kaabeltelevisioon eraldi tasu eest. **Lisainformatsioon:** paneelmaja, köögipind 7 m², rõdupind 5 m², pakettaknad, parkett, lift, mullivann, turvauks, parkimine tasuta.

a) Jooni õiged sõnad.

Üürile antakse *ühetoaline / kahetoaline* korter. Korteri *vajab / ei vaja* remonti. Korteri *on / ei ole* rõdu. Korteri *on keskküte / ahiküte*. Korteri *on puupõrand / parkettpõrand*. Köögis on *elektripliit / gaasipliit*. Internetiühendus *on olemas / puudub*.

b) Kas lause on õige või vale? Märki + või –. Kirjuta vale lause õigesti.

Korteri *puudub kööginööbel*.

Korteri *on pesumasin*.

Korteri *on soe ja väga heas korras*.

Parkimise eest *peab eraldi maksma*.

Korteri *on mullivann*.

c) Täida lüngad.

Korteri üür on Korteri on tuba. Korteri asub ...-korruselises majas. Korteri asub korrusel. Korteri üldpind on m².

d) Vasta küsimustele.

Mis mööbel on korteri *olemas*?

Mis kodumasinad on korteri *olemas*?

Mille eest *peab eraldi maksma*?

II osa. Suulised ülesanded (ettevalmistusajal on lubatud teha kirjalikke märkmeid)

5 p.

4. Kirjelda 4–5 lausega tänast ilma (tuul, päike, pilved, sademed, temperatuur jne) .

.....
.....
.....

5 p.

5. Nimeta 4–5 iseloomuomadust, mis aitavad (kuulmispuudega) inimesel edukalt hakkama saada. Põhjenda.

14 p.

6. Koosta lühike enesetutvustus (12–14 lauset): sünniaeg ja -koht, välimus, elukoht, pere, haridus, töö/õppimine, iseloomujooned, huvid ja hobid, lemmikud jms.

.....
.....
.....
.....

6 p.

7. Sõber kukub jalgrattaga sõites ja saab viga. Teata õnnetusest ja kutsu abi.

Helistan numbrile „Hädaabi keskus. Mis juhtus?“ „Kes on kannatanu(d)?“ „Mis tal/neil viga on?“ „Kus õnnetus juhtus?“ „Kuidas on teie nimi ja telefoninumber?“ „Jääge sinna, kiirabi tuleb kohe.“

10 p.

8. Korraldada sõpradega grillipeo.

Mida valmistad? Mis toiduaineid vajad? Osta need turult/poest.

„Tervist. Palun mulle pool kilo (mida?)
.....
Kas teil on (mida?)“

10 p.

9. Tee küsimine ja juhatamine. Abiks on linnaplaan.

a. Seisad kaarsilla juures ja soovid minna bussijaama. Küsi teed.

b. Oled bussijaamas. Sulle tuleb vastu võõras, kes soovib minna kaubamajja. Juhata teed.

.....
.....
.....

Test B

Ees- ja perekonnanimi

Kuupäev

Punkte kokku

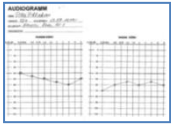
I osa. Kirjalikud ülesanded

(Vajaduse korral on lubatud kasutada sõnaraamatut ning õppematerjali komplekti „Pille ja Lauri lood“.)

6 p.

1. Mis on pildil? Kirjuta joonele õige sõna.

(patareid, kuuldeaparaadi otsak, kõrvaklapid, audiogramm, kuulmisimplantaat, kuuldeaparaat)

20 p.

2. Loe kuulutust ja soorita järgnevad ülesanded.

Anda üürile korter

Tube: 2

Üldpind: 46 m²

Korrus: ½

Seisukord: renoveerimata

Hind: 150 €

Üürile anda 2-toaline ahiküttega korter. Kortoris on voodi ja riidekapp. Köögis korralik köögimööbel, gaasipliit ja külmik. Dušinurk ja WC eraldi. Kommunaalmaksud väga soodsad: lisaks üürile tuleb tasuda vee ja elektri eest. Talvel ka oma puud.

Lisainformatsioon: puumaja, uus elektrijuhtmestik, toad eraldi. Internet puudub. Parkimine maja ees.

a. Jooni õiged sõnad.

Üürile antakse *ühetoaline / kahetoaline* korter. Korteri vajab / ei vaja remonti. Kortoris on *keskküte / ahiküte*. Korterial on / ei ole rõdu. Kortoris on *puupõrand / parkettpõrand*. Köögis on *elektripliit / gaasipliit*. Internetiühendus *puudub / on olemas*.

b. Paranda vead. Kirjuta lause õigesti.

Kortoris puudub köögimööbel.

Kortoris puudub pesumasin.

Korter on soe ja väga heas korras.

Parkimise eest peab eraldi maksma.

Kortoris on mullivann.

Kortoris on uued aknad.

c. Täida lüngad.

Korteri üür on Kortoris on tuba. Korter asub-korruselises majas. Korter asub korrusel. Korteri üldpind on m².

d. Vasta küsimustele.

Mis mööbel on korteris?

Mis kodumasinad on korteris?

Mille eest peab eraldi maksma?

II Suulised ülesanded (ettevalmistusajal on lubatud teha kirjalikke märkmeid)

5 p.

5. Kirjelda 4–5 lausega oma lemmikilma (vihm, tuul, päike, sademed, temperatuur).

.....
.....
.....

5 p.

6. Nimeta 4–5 iseloomuomadust, mis aitavad (kuulmispuudega) inimesel edukalt hakkama saada. Põhjenda.

.....

14 p.

7. Koosta lühike enesetutvustus (10–12 lauset): sünniaeg ja -koht, välimus, elukoht, pere, haridus, töö, iseloomujooned, huvid ja hobid, lemmikud jms.

.....
.....
.....
.....

6 p.

8. Näed liiklusvariid, kus kaks inimest on viga saanud. Teata õnnetusest (abiks dispetšeri laused).

Helistan numbrile „Hädaabi keskus. Mis juhtus?“ „Kes on kannatanud?“
..... „Mis neil viga on?“
..... „Kus õnnetus juhtus?“ „Kuidas on teie nimi ja telefoninumber?“
..... „Jääge sinna, kiirabi tuleb kohe“

10 p.

9. Kutsud sõbrad sünnipäevale.

Mida valmistad? Mis toiduained vajad? Osta need turult/poest.

Valmistan (mida?).
„Palun mulle
.....
Kas teil on (mida?)

10 p.

10. Tee küsimine ja juhatamine. Abiks on linnaplaan.

a. Seisad Raeplatsil ja soovid minna klubisse Atlantis. Küsi teed.

b. Oled kaubamaja juures. Vastu tuleb võõras, kes soovib minna bussijaama. Juhata teed.

.....
.....
.....

Lisa 1

